

Bedriftsøkonomistudiet

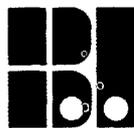
Høyskolekandidatstudiet

Diplomøkonomstudiet

Studiehåndbok 1992-93

**Bedriftsøkonomstudiet
Høyskolekandidatstudiet
Diplomøkonomstudiet**

Handelshøyskolen BI
Norwegian School of Management

Utgitt av: Handelshøyskolen BI
Sats, paste-up og layout: Grafisk avdeling, BI
Redaksjonen avsluttet: Juni 1992
Trykket hos: PDC

ID1916

Innhold

Innholdsfortegnelse/innledning	1
Handelshøyskolen BI	2
Studieadministrativ informasjon	3
Studier ved BIs regionale høyskoler	4
Bedriftsøkonomstudiet	5
Høyskolekandidatstudiet	6
Diplomøkonomstudiet	7
Studentforeningens sider	8
Reglementer	9
BIs regionale høyskoler	10
BIs vitenskapelige stab	11
Kursregister	12

Innhold

Kapittel 1 Innledning	9
Undervisningskalender	9
Velkommen som student ved en av BIs regionale høyskoler	10
Kapittel 2 Handelshøyskolen BI	11
En ledende undervisnings- og forskningsinstitusjon	12
BIs vitenskapelige stab	13
BIs forskningssenter	13
Handelshøyskolen i Sandvika	13
BIs regionale høyskoler	14
BIs senter for lederutdanning	15
Norges MarkedsHøyskole	15
BI Partners	16
Styringsorganer	16
- Stiftelsens styre	16
- Høyskolerådet	17
- Daglig ledelse	17
Statutter for Handelshøyskolen BI, selveiende stiftelse	18
Kapittel 3 Studieadministrativ informasjon	21
Diverse opplysninger	23
- Oppslagstavler	23
- Studieveiledning	23
- Studiekort	23
- Navneendring	23
- Adresseendring	23
- Studieutgifter	23
- Statens lånekasse for utdanning	25
- Samarbeidende bokhandlere	26
- Bibliotek tjenesten	27
Generelle opplysninger om eksamen	28
- Eksamensformer	28
- Hjelpemidler	28
- Rettledning ved løsning og innlevering av fagoppgaver, hjemmeeksamener og prosjektarbeider	28
- Fagoppgavesamling	29
- Retningslinjer for endring av kurskoder i diplomøkonomstudiet ...	29
Eksamensplan for diplomøkonomstudiet studieåret 1992-93	30
- Retningslinjer for kontinuasjonseksamener i diplomøkonomstudiet	30
Eksamenspåmelding, tid og sted	39
- Bedriftsøkonomstudenter	39
- Studenter på høyskolekandidatstudiet som 20-vektall heltidsstudium, mellomfagstillegget, delfag i språk, delfag i metode, studiekurs og obligatorisk del 3. studieår	39
- Generell informasjon	39
- Krav til utenrikseksamener	39
- Forlenget tid til eksamen	40
- Refusjon av eksamensavgift	40
Regler for karakteroverføring fra et BI-kurs til trinn i diplomøkonomstudiet	40

Fritak for eksamen	40
- Søknadsfrister for fritak	41
- Fag for fag-fritak	41
- «En bloc»-fritak for studier ved andre universiteter/høyskoler	41
Forlenget studietid	41
Utmelding	41
- Utmeldingsfrister	42
Karakterutskrift med sensur - utskrift av eksamensprotokoll	42
- Sensurbegrunnelse og klage på sensur	42
- Prosedyre for muntlig sensurbegrunnelse for studenter ved BIs regionale høyskoler	43
Vitnemål	43
- Høyskolekurs	43
- Nytt vitnemål	44
BIs karriereservice	44
- Jobbsøkerseminarer m.m.	44
- Avgangskatalog	44
- Jobbpresentasjoner	44
- Database for uteksaminerte	44
Viderestudier i utlandet	45
- Følgende steder vil du kunne få informasjon og hjelp om studier og studiesteder	45
- Krav for opptak på Master-program	45
- Finansiering	46
- Lån og stipend fra Lånekassen	46
- Andre stipend og legater	46
- Språkprøver	46
- Visum	46
- Norsk syketrygd	47
- Northern Illinois University - MBA - Master of Business Administration	47
- Thunderbird - AGSIM MIM - Master of International Management	47
 Kapittel 4 Studier ved BIs regionale høyskoler	 49
Modell over BIs studier	50
Mål for diplomøkonomstudiet	51
Bedriftsøkonom-, høyskolekandidat- og diplomøkonomstudiet	51
- Bedriftsøkonom BI	51
- Høyskolekandidat BI	51
- Diplomøkonom BI	51
- Diplomøkonom BI — med spesialisering i reiselivsledelse og internasjonal virksomhet ..	52
Eiendomsmeplerstudiet	52
 Kapittel 5 Bedriftsøkonomstudiet	 53
Studiemodellen	54
Bedriftsøkonomstudiet	55
Forkurs	55
Fagområder	56
- Bedriftsøkonomisk analyse	56
- Juridiske fag	57
- Materialadministrasjon	57
- Metode	57
- Markedsføring	57
- Organisasjon og ledelse	57
- Samfunnsøkonomi	57

Alternative studiemuligheter på bedriftsøkonomstudiet	58
- Ettårig heltidsstudium med normalstudieplan	58
- Toårig deltidsstudium	59
- Toårig deltidsstudium som fjernundervisning	59
- Toårig deltidsstudium/fjernundervisning med normalstudieplan ..	59
Dataverktøy på bedriftsøkonomstudiet	60
- Krav til utstyr	60
- PC og modem til fjernundervisning	60
Overgangsordninger på bedriftsøkonomstudiet	61
Kursregister for gamle kurs på bedriftsøkonomstudiet	63
Kursbeskrivelser for bedriftsøkonomstudiet	66
Kapittel 6 Høyskolekandidatstudiet	87
Høyskolekandidatstudiet med studiemodellen	88
Dataverktøy på høyskolekandidatstudiet	89
- Hva slags dataverktøy brukes?	89
- Krav til utstyr	89
- PC og modem til fjernundervisningen	89
Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi	90
Fagområder	
- Bedriftsøkonomisk analyse	90
- Informasjonssystemer	90
- Metode	91
- Markedsføring	91
- Organisasjon og ledelse	91
Alternative studiemuligheter på mellomfagstillegget	91
- Halvårig heltidsstudium med normalstudieplan	91
- Ettårig deltidsstudium med normalstudieplan	92
- Ettårig fjernundervisningsstudium med normalstudieplan	92
Gamle kurs	93
Kursbeskrivelser - mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi	94
Delfag i metode	103
Fagområder	
- Bedriftsøkonomisk analyse	103
- Metode	103
Alternative studiemuligheter på delfag i metode	104
- Halvårig heltidsstudium med normalstudieplan	104
- Ettårig deltidsstudium med normalstudieplan	104
Gamle kurs	105
Kursbeskrivelser - delfag i metode	106
Delfag i språk	111
Fagområder	
- Engelsk	111
- Tysk	111
- Fransk	111
Alternative studiemuligheter	111
- Normalstudieplan - delfag i språk	111
- Fagområder med kurs og vekttallskrav	112
Gamle kurs	112
Kursbeskrivelser - delfag i språk	113
Kapittel 7 Diplomøkonomstudiet	121
Diplomøkonomstudiet m/studiemodellen	122
Obligatorisk del tredje studieår - fagområder	123
- Økonomistyring med budsjettmodeller	123
- Samfunnsøkonomi	123
- Internasjonal markedsføring og ledelse	123

Obligatorisk del tredje studieår med kursbeskrivelser	124
Studiekurs	131
Oversikt over studiekurstilbudene ved BIs regionale høyskoler 1992-93	132
Studiekurs i personalledelse m/kursbeskrivelser	134
Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse m/kursbeskrivelser	141
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt m/kursbeskrivelser	147
Studiekurs i markedsføring m/kursbeskrivelser	157
Studiekurs i prosjektadministrasjon m/kursbeskrivelser	166
Studiekurs i det europeiske fellesskap m/kursbeskrivelser	172
Kapittel 8 Studentforeningens sider	181
Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfund	182
Din lokale studentforening	182
- Faglige aktiviteter	182
- Sosiale aktiviteter	182
- Bli med!	182
Din sentrale studentforening	182
- Hva gjør NBS?	182
- Organiseringen av NBS	183
- Engasjer deg!	183
Landsmøte	183
Oversikt over BS foreningene ved studiestedene	184
Kapittel 9 Reglementer	185
Alminnelige studievilkår ved Handelshøyskolen BI	186
Reglement for opptak til BIs diplomøkonomstudium	190
Eksamensreglement	193
Eksamensordensreglement	195
Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høgskoleeksamener	196
Utfyllende regler til Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høgskoleeksamener	197
Reglement for flervalgseksamener ved BI	198
Kapittel 10 BIs regionale høyskoler	199
Praktiske opplysninger	199
Kapittel 11 BIs vitenskapelige stab	203
Institutter	203
BIs vitenskapelige stab pr. 1. januar 1992	203
Kapittel 12 Kursregister BIs regionale høyskoler 1992-93	207

Undervisningskalender

Høstsemestret 1992

Undervisningskalenderen er veiledende. Den enkelte regionale høyskole har anledning til å fravike noe fra denne. Informasjon vil bli gitt ved studiestedet.

Måned	Uke	Dato	Aktivitet
			Gjennomføring av forkurs
Juli	31	31.	Sensur pr. datapost mai-juni-eksamen
August	33	14.	Frist for anmodning om sensur- begrunnelse mai-juni-eksamen
	34	17.-21.	Første ordinære undervisningsuke
	35	28.-30.	Samling fjernundervisning
September	36	1.	Frist for søknad om fritak for eksamen - høstsemesteret
September/ Oktober	40	28.9/ 2.10	Påmelding til eksamen november/ desember 1992
November/ Desember	48-51	23.11/ 17.12	Eksamensperiode

Vårsemestret 1993

Måned	Uke	Dato	Aktivitet
Januar	2	11.-15.	Første ordinære undervisningsuke
	3	22.-24.	Samling fjernundervisningen
Februar	5	1.	Frist for søknad om fritak for eksamen vårsemesteret
	5	5.	Sensur pr. datapost november/desember-eksamen
	7	19.	Frist for anmodning om sensurbegrun- nelse november/desember-eksamen
Mars	10	8.-12.	Påmelding til eksamen mai-juni 1993
April	14-15	5.4/ 12.4	Påskeferie
Mai/ Juni	19-24	10.5/ 16.6	Eksamensperiode.

Hver enkelt regionale høyskole fastsetter sin undervisningsfrie uke i vårsemestret.

Velkommen som student ved en av BIs regionale høyskoler.

1

Det er BIs mål å utdanne handlingsføre og faglig sterke økonomer som er vel forberedt for varierte oppgaver innen både privat virksomhet og offentlig sektor. For å nå dette målet er det BIs utfordring å legge studietilbudet og læringsforholdene best mulig til rette slik at du kan tilegne deg de kunnskaper som forventes av deg, lære deg å omsette kunnskapen i praksis og å utvikle deg som menneske. Studiehåndboken er en sammenfatning av de faglige og administrative rammebetingelsene BI tilbyr, og som student må du gjøre deg kjent med bestemmelsene i denne boken.

Enten du er i ferd med å starte, fortsette eller slutføre en økonomisk-administrativ utdanning ved BI, er det i stor grad opp til deg selv og din egen motivasjon og arbeidsinnsats i hvilken grad du vil lykkes. Studiene vil kreve hardt arbeid for at du skal kunne oppnå gode resultater. Det forventes at du tar ansvar for egen læring og søker kunnskap aktivt, både alene og i samarbeid med andre. Dette vil bidra til å gjøre studieperioden langt mer interessant og utbytterik for deg. Dersom du «lærer å lære» vil du også bli bedre i stand til å takle de utfordringer du senere vil møte i arbeidslivet.

Gjennom forskning og samarbeid med næringslivet og offentlig sektor sørger BIs vitenskapelige stab i Sandvika for at utviklingen av BIs studietilbud tilpasses den virkeligheten vi står overfor. På studiestedene møter du BIs høyskolelektorer og våre dyktige timeforelesere fra privat og offentlig sektor. Disse vil, sammen med BIs administrativt ansatte, bidra til å gi deg som student et best mulig undervisningstilbud.

Verden rundt oss er i stadig endring. BI og BIs studietilbud er også i kontinuerlig utvikling for at vi skal kunne utdanne for fremtiden. Høsten 1992 faser vi derfor inn det første året, bedriftsøkonomstudiet, i det reviderte diplomøkonomstudiet. Her er kursportefølje og kursinnholdet tilpasset for å kunne møte fremtidens krav til kompetanse på en enda bedre måte. Fusjonen med Norges MarkedsHøyskole gir deg utvidede muligheter for et fleksibelt og variert studietilbud ved Handelshøyskolen BI. Innenfor diplomøkonommodellen finner du bransjespesifikke studier som eiendoms-meglerstudiet og diplomøkonomstudiet med spesialisering i reiselivsledelse og internasjonal virksomhet. Som ferdig diplomøkonom har du anledning til å søke om opptak på BIs Masterstudier i Sandvika.

Vi er stolte over at du har valgt å studere ved BI. En spennende og utfordrende tid venter deg som student, og vi vil gjøre vårt ytterste for at du skal få oppfylt ditt ønske om en førsteklases økonomisk-administrativ utdanning fra BI.

Det er en glede å ønske deg velkommen som student ved en av BIs regionale høyskoler.

Lykke til med studiene!

Med vennlig hilsen

Dag Aadne Sandbakken
studiesjef

ID710

2 Handelshøyskolen BI

En ledende undervisnings- og forskningsinstitusjon	12
BIs vitenskapelige stab	13
BIs forskningscenter	13
Handelshøyskolen i Sandvika	13
BIs regionale høyskoler	14
BIs senter for lederutdanning	15
Norges MarkedsHøyskole	15
BI Partners	16
Styringsorganer	16
- Stiftelsens styre	16
- Høyskolerådet	17
- Daglig ledelse	17
Statutter for Handelshøyskolen BI, selveiende stiftelse	18

ID1400

Handelshøyskolen BI

En ledende undervisnings- og forskningsinstitusjon

Handelshøyskolen BI er en selveiende stiftelse som drives på non-profit basis. I 1992 fusjonerte Handelshøyskolen BI med Norges MarkedsHøyskole (NMH). Høyskolene gikk sammen for å styrke det faglige miljøet og skape et enda bedre utdanningstilbud. BI ble etablert i 1943 og NMH i 1918. Begge høyskolene har helt siden starten vært kjent for å drive aktuell og praktisk orientert utdanning.

Handelshøyskolen BI består nå av tre høyskoleenheter: Handelshøyskolen i Sandvika, BIs regionale høyskoler og Norges MarkedsHøyskole. Tilsammen har BI ca. 460 ansatte og ca. 500 timeforelesere. Med våre 13 000 studenter er vi idag Norges største økonomisk-administrative høyskole.

Handelshøyskolen BI tilbyr et fleksibelt opplegg med studier fra ett til fem års varighet. I tillegg til de etablerte høyskolestudiene har BI et bredt etter- og videreutdanningstilbud. Alle studieprogrammene er utviklet og tilrettelagt av BIs vitenskapelige stab. Dette sikrer utdanning av høy faglig kvalitet.

Forskning og utredning utgjør en viktig del av BIs arbeidsområde. De rundt 200 vitenskapelige medarbeiderne har et aktivt forskningssamarbeid med næringslivet, offentlig forvaltning og andre instanser. BIs vitenskapelige stab bestreber seg på å ligge i teten innen det økonomisk-administrative fagområdet.

Handelshøyskolen BI legger vekt på et tett samarbeid med næringsliv og offentlig forvaltning. I 1991 ble BI Partners etablert, et samarbeid mellom BI og et 20-talls norske storbedrifter. Hensikten med partnerskapet er å oppnå et gjensidig, berikende og langsiktig samarbeid innen etter- og videreutdanning, forskning og utvikling.

Driften finansieres hovedsaklig gjennom studieavgifter. Statstilskuddet utgjør ca. 10% av driftsinntektene.

BIs vitenskapelige stab

Kjernen i virksomheten er vår vitenskapelige stab. De ca. 200 medarbeiderne holder et høyt aktivitetsnivå gjennom forskning og undervisning samt konsulentarbeid i ulike virksomheter. De utvikler studieprogrammer av høy faglig kvalitet og legger stor vekt på en praktisk orientert undervisning.

Vitenskapelig stab er organisert i fire institutter som omfatter følgende fag:

Institutt for økonomi

- Samfunnsøkonomi
- Finans
- Metode
- Revisjon
- Økonomisk styring
- Skatterett

Institutt for organisasjon og ledelse

- Ledelse
- Organisasjonsteori
- Offentlig administrasjon
- Informasjonsledelse og kommunikasjonsteori

Institutt for strategi, økonomisk historie og språk

- Strategi
- Økonomisk historie
- Fremmedspråk
- Anvendt jus

Institutt for markedsføring og logistikk

- Markedsføring
- Materialadministrasjon

BIs forskningscenter

BIs vitenskapelige stab har et aktivt forsknings samarbeid med næringslivet, offentlig forvaltning og andre instanser. BIs forskningscenter koordinerer den eksternt finansierte forskningsaktiviteten ved BI med BIs øvrige forskningsaktivitet, for å sikre synergi-effekter og fremme et aktivt og levende forskningsmiljø.

Handelshøyskolen i Sandvika

Handelshøyskolen BI holder til i moderne og tidsmessige lokaler i Sandvika og gir utdanning i økonomi, administrasjon og revisjonsfag. Varemerket for utdanning gitt av BI er en sterk orientering mot den virkelighet studentene senere vil møte i arbeidslivet. Den skal gjøre ferdige kandidater handlings- og målrettet i sitt profesjonelle virke. Handelshøyskolen i Sandvika har følgende studietilbud:

Siviløkonomstudiet (80 vekttall)

Fireårig heltidsstudium for studenter med eksamen fra treårig videregående skole. Studiet gir en grundig innføring i det økonomisk-administrative fagområdet, spesialisering innen et valgt emneområde og trening i praktisk analysearbeid. Gjennomført studium gir tittelen *siviløkonom*.

Revisorstudiet (60 vekttall)

Treårig heltidsstudium for studenter med eksamen fra treårig videregående skole. Studiet gir en generell innføring i det økonomisk-administrative fagområdet og spesi-

sering innenfor revisjonsfagene. Gjennomført revisoreksamen og to års revisjonspraksis gir tittelen *registrert revisor*.

Master of Business Administration

11 måneders intensivt lederstudium på fulltid for deltakere med minimum fireårig høyskole-/ universitetsutdanning og tre års arbeidserfaring. Studiet gir en internasjonal utdanning i ledelse som er europeisk orientert og skandinavisk forankret. Studiet tilbyr også en spesiell studieretning for offentlig forvaltning der rammebetingelsene og oppgavefordelingen mellom administrativ og politisk ledelse utdypes.

2

Deltids MBA

BI tilbyr også en deltidsvariant av MBA programmet. Deltids MBA går over to og et halvt år og er forbeholdt medlemmene av BI Partners. Det stilles samme krav til opptak som for fulltidsstudiet. Første kull starter i juni 1992.

Master of Science

Bl's Master of Science program fører frem til den internasjonalt anerkjente tittelen Master of Science.

Programmet er et fordypningsprogram som gjennomføres over ett eller to år — avhengig av deltakernes akademiske bakgrunn. Kravet for opptak er minimum tre års høyskole-/universitetsutdanning.

Høsten 1992 tilbyr Handelshøyskolen BI følgende spesialiseringsretninger:

- Master of Science in Energy Management
- Master of Science in Euromanagement
- Master of Science in International Strategy and Marketing
- Master of Science in Finance and Economics
- Master of Science in Environmental Management

Doktorgradstudiet

Et doktorgradsprogram er under utvikling i samarbeid med Universitetet i Oslo. Det vil kreves minst fem års høyskole-/universitetsutdanning som opptaksgrunnlag. Det tas sikte på programstart høsten 1992.

BI samarbeider også med Norges Handelshøyskole i et forskerakademi for et nasjonalt doktorgradsprogram innen økonomisk-administrative fag.

Bl's regionale høyskoler

Gjennom Bl's regionale høyskoler tilbys en praktisk og næringslivsrettet høyskoleutdanning. Handelshøyskolen BI har i dag 13 regionale høyskoler rundt om i Norge. I tillegg har BI et studiesenter i Førde og vil i 1992 få et i Grimstad.

Grunnstenen i de regionale høyskolenes tilbud er det treårige diplomøkonomstudiet som fører frem til titlene bedriftsøkonom, høyskolekandidat og diplomøkonom. Fra 1992 innføres en egen spesialiseringsretning innen reiseliv og internasjonalisering. I tillegg tilbys det toårige eiendomsmeglerstudiet samt ulike høyskolekurs, spesialkurs og bedriftsinterne kurs.

Alle studiene gis både som heltids- og deltidsundervisning. Bedriftsøkonomstudiet og høyskolekandidatstudiet kan i tillegg gjennomføres som fjernundervisning.

Bedriftsøkonomstudiet (20 vekttall)

En selvstendig grunnutdanning i økonomi og administrasjon, men også første studieår i Bl's desentraliserte studiemodell. Studiet er dessuten godt egnet som tilleggsutdanning for personer med annen fagutdanning.

Høyskolekandidatstudiet (40 vekttall)

I tillegg til den generelle kompetansen fra bedriftsøkonomstudiet, får studentene et

sterkt grunnlag i metode og språk. Studentene stiller med en meget solid kompetanse innenfor økonomi og administrasjon.

Diplomøkonomstudiet (60 vekttall)

I tillegg til kompetansen fra høyskolekandidatstudiet får studentene utdyping, konsolidering av kunnskaper og en viss spesialisering. Som diplomøkonom BI stiller studentene med en meget sterk yrkeskompetanse innenfor økonomi og administrasjon.

Diplomøkonomstudiet med spesialisering i reiselivsledelse og internasjonal virksomhet
Høsten 1992 starter BIs nye treårige studium i reiselivsledelse og internasjonal virksomhet. Studiet er en spesialiseringsretning i BIs diplomøkonomstudium og er utviklet i nært samarbeid med bransjefolk fra reiselivsnæringen.

Første år — bedriftsøkonomstudiet — kan gjennomføres ved BIs 13 regionale høyskoler. Annet og tredje år gjennomføres kun ved BI Oslo og BI Trondheim.

Eiendomsmeglerstudiet (40 vekttall)

Toårig studium som kvalifiserer til tittelen statsautorisert eiendomsmegler etter bestått eiendomsmeglereksamen og to års godkjent praksis. Studiet er delt i to avdelinger. 1. avdeling tilsvarer bedriftsøkonomstudiet og kan gjennomføres ved BIs 13 regionale høyskoler. 2. avdeling må gjennomføres ved BI Oslo.

Studietilbud utenom studiemodellen:

Spesialkurs

Ett semesters grunnleggende kurs på deltid innenfor ulike bedriftsøkonomiske områder. Kursene retter seg mot personer med avsluttet grunnutdanning eller lang yrkeserfaring. Eksamen fra enkelte spesialkurs kan overføres til bedriftsøkonomstudiet.

Høyskolekurs

Høyskolekurs er enkeltkurs innen studier i BIs diplomøkonommodell. Kursene tilbys på dag- og kveldstid og noen også som fjernundervisning.

BIs senter for lederutdanning

Senter for lederutdanning ved Handelshøyskolen BI tilbyr livslang læring av høy kvalitet på en fleksibel måte til medarbeidere i næringsliv og offentlig forvaltning. Vårt fagområde er økonomi og administrasjon — i vid forstand.

BIs senter for lederutdanning har følgende kurs og studietilbud:

- Skreddersydde lederutviklingsprogrammer for utvalgte samarbeidspartnere.
- Temaprogrammer over to til fem dager.
- Management Programmer
Management Programmene går over ett år og gir 10 vekttall i BIs nye Master of Management.
- Master of Management
Dette er et nytt studium som gjennomføres på deltid. For å komme inn på studiet kreves minimum tre års høyskole-/universitetsutdanning (60 vekttall uspesifisert). For å få tittelen Master of Management kreves det at man har bestått eksamen i tre Management Programmer og en åtte ukers intensiv lederutdanningsdel.
- Master of Management — in Public Administration
Studiet er en versjon av Master of Management spesielt rettet mot offentlig sektor.

Norges MarkedsHøyskole

Handelshøyskolen BI og Norges MarkedsHøyskole (NMH) fusjonerte sommeren 1992. NMH ligger i Oslo og har en samarbeidende avdeling på Gjøvik. NMH skal bidra til

å dekke samfunnets behov for kompetanse og ferdigheter i markedsføring. NMH har et tverrfaglig, internasjonalt og humanistisk perspektiv på markedsføring som fag og yrke.

SivilMarkedsførerstudiet (80 vekttall)

Det fireårige SivilMarkedsførerstudiet er en faglig og krevende utdanning. Formålet med studiet er å utdanne kandidater innen bl.a. markedsføring, organisasjon og ledelse og internasjonale forhold. Studentene har mulighet til å tilbringe fra ett til tre semestre i Tyskland, Frankrike, Spania eller England. Fullført studium gir tittelen SivilMarkedsfører.

2

DiplomEksportøkonomstudiet (70 vekttall)

Dette er et internasjonalt studium som tar sikte på å utvikle språk, kulturforståelse og markeds kunnskap. For å oppnå tilstrekkelig internasjonal kompetanse tilbringer studentene 1½ år av 3½ år i Tyskland, Frankrike, Spania eller England. Studiet tar sikte på å utdanne faglige dyktige og praktisk orienterte markedsførere for næringsliv og offentlige eksportorganer. Fullført studium gir tittelen DiplomEksportøkonom.

DiplomMarkedsøkonomstudiet (60 vekttall)

Det treårige diplommarkedsstudiet tar sikte på å gi studentene kunnskaper og ferdigheter innen fagområdene markedsføring, markeds kommunikasjon, og/eller informasjon og samfunnskontakt. Studiet skal gi studentene forståelse for bedriftens oppgave i samfunnet og de økte krav til markedsorientering som norsk industri og næringsliv står overfor. Fullført studium gir tittelen DiplomMarkedsøkonom.

Markedskandidatstudiet (40 vekttall)

Markedskandidatstudiet er et toårig studium i markedsføring. Studiet har en operasjonell og yrkesrettet profil slik at studiet totalt sett representerer en avsluttet yrkesutdanning i markedsføring. Fullført studium gir tittelen Markedskandidat.

Enkeltstående grunnfag (20 vekttall) og mellomfag (30 vekttall)

I tillegg til NMHs tittelorienterte studier, tilbys også enkeltstående grunnfag og mellomfag. Som enkeltstående studietilbud egner disse seg godt som innføringsstudier eller som etterutdanning for kandidater med hovedutdanning innen andre fagområder. Grunn- og mellomfagene gir mulighet for spesialisering innenfor markedsføring, informasjon- og samfunnskontakt, markeds kommunikasjon og markedsøkonomi.

BI Partners

Handelshøyskolen BI har inngått partnerskap med en rekke storbedrifter. Hensikten er å skape et gjensidig, berikende og langsiktig samarbeid mellom næringslivet og BI innen områder av felles interesse som forskning, opplæring og utvikling. Pr. 1. mai 1992 er følgende bedrifter medlem av BI Partners: ABB Norge, Apple Computer, Digital Equipment Corporation, Dyno Industrier, Freia Marabou, IBM Norge, Jotun, Norsk Hydro, Norske Meierier, Orkla, Televerket, Statoil, UNI Storebrand, Veidekke A/S.

Styringsorganer

Stiftelsens styre

Blis høyeste myndighet er Stiftelsens styre, som teller 13 medlemmer. Åtte av disse er eksterne representanter. Studentene har tre representanter i styret. Blis medarbeidere er representert med en faglig og en administrativ medarbeider.

Både studentene og medarbeiderne velger sine egne representanter. Funksjonstiden for studentrepresentantene er ett år. Kontinuiteten i studentrepresentasjonen beholdes

ved at to velges fra sommeren og den tredje fra nyttår. For øvrige styremedlemmer er funksjonstiden to år.

Styrets sammensetning høsten 1992:

Leder	Stein Holst Annexstad
Nestleder	Kaspar K. Kielland
Styremedlemmer	Johan H. Andresen
	Tore J. Fjell
	Tormod Hermansen (permisjon)
	Anne Øian
	Leif Frode Onarheim
	Kjell Westberg
(Vit. repr.)	Tor J. Larsen
(Adm. repr.)	NN
(Stud.repr.)	Bjørn Skjævestad
(Stud.repr.)	Reinar Karlsen

2

Høyskolerådet

Høyskolerådet er det høyeste interne styringsorgan ved BI, og har 12 medlemmer. Høyskolerådet skal behandle og fatte vedtak i alle vesentlige saker som ikke er tillagt Styret eller ifølge instruks pålagt rektor eller høyskoledirektør.

Høyskolerådets sammensetning våren 1992:

Rektor Peter Lorange	Leder, fast medlem
Prorektor Heidi von Weltzien-Høivik	Nestleder, fast medlem uten stemmerett
Dag Michalsen	Vitenskapelig representant, valgt for to år
Bjarne Ytterhus	Vitenskapelig representant, valgt for to år
Geir Gripsrud	Vitenskapelig representant, valgt for to år
Svein Løken	Vitenskapelig representant, valgt for to år
Fred Wenstøp	Instituttstjef representant, valgt for ett år
Lasse Hansen	Rektor fra en av BIs regionale høyskoler, valgt for to år
Tone Lømo	Administrativ representant, valgt for to år
Terje Johansen	Administrativ representant, valgt for to år
Hanne-Lise Hammersland	Studentrepresentant NBS, valgt for ett år
Arve Hildebrandt	Studentrepresentant BS, valgt for et halvt år

Daglig ledelse

Rektor Peter Lorange
 Prorektor Heidi von Weltzien-Høivik
 Høyskoledirektør Bjørn R. Berntsen
 Direktør Olav Digernes, Handelshøyskolen i Sandvika
 Direktør Jens P. Tøndel, BIs regionale høyskoler

Rektor er BIs faglige og administrative leder og velges av medarbeidere og studenter for en fireårs periode.

Prorektor er leder for BIs faglige stab og rektors stedfortreder. I rektors fravær er prorektor daglig leder.

ID2534

**Statutter
for
Handelshøyskolen BI, selveiende stiftelse**

**Fastsatt av Stiftelsens styre i møte 15.3.1983
Endret av Stiftelsens styre i møte 5. og 6.2.1985
Endret av Stiftelsens styre i møte 15.12.1989
Endret av Stiftelsens styre i møte 8.6.1990
Endret av Stiftelsens styre i møte 5.6.1992**

2

§ 1

Stiftelsens navn er Handelshøyskolen BI, Selveiende stiftelse.

§ 2

Stiftelsens formål er å drive og å fremme undervisning og forskning innen administrasjon, økonomi og markedsføring for på den måten å videreføre visjonene og forretningsideene til Handelshøyskolen BI og Norges MarkedsHøyskole.

§ 3

Stiftelsens forretningskontor er i Bærum.

§ 4

Stiftelsen ledes av et styre bestående av minimum elleve, maksimum tretten medlemmer, sammensatt således:

a) To styremedlemmer valgt av og blant de fast ansatte og med funksjonstid to år av gangen fra 1. august. Den ene av disse velges av og blant de faglig ansatte, den andre av og blant de administrativt ansatte. Det skal velges personlig varamedlem for hver av de ansattes representanter i Stiftelsens styre.

De ansattes representanter velges slik at funksjonsperioden ikke er sammenfallende.

b) Tre styremedlemmer valgt av og blant studentene ved Handelshøyskolen BI i samsvar med valgreglement vedtatt av Stiftelsens styre. Det skal velges ett personlig varamedlem for hver av studentenes representanter i Stiftelsens styre.

To av disse velges for ett år av gangen med funksjonstid fra 1. august, mens den tredje studentrepresentanten velges for ett år av gangen med funksjonstid fra 1. januar.

c) Minimum seks, maksimum åtte styremedlemmer valgt av det fungerende styret. Disse medlemmer oppnevnes for tre år av gangen, dog således at det for samtlige gjelder en aldersgrense på 67 år. Sammenhengende funksjonstid skal være maksimalt 12 år.

Stiftelsens styre forutsettes sammensatt slik at kontaktflaten til det offentlige, næringslivet, arbeidslivet, undervisning og forskning blir størst mulig. Høyst ett av styremedlemmene kan være utenlandsk statsborger.

Universitetsdirektøren ved Universitetet i Oslo har observatørstatus med møte- og talerett i Stiftelsens styre.

Stiftelsens styre velger blant de under punkt c) nevnte medlemmer leder og nestleder for inntil tre år av gangen.

§ 5

Medlemmer av Stiftelsens styre nevnt under § 4c) velges ved flertallsvedtak etter forutgående innstilling fra en valgkomité. Styrets medlemmer kan foreslå kandidater på lik linje med valgkomitéen.

Valgkomitéen består av Styrets leder og de ansattes representanter. Rektor er valgkomitéens sekretær.

Valgkomitéen skal overfor Stiftelsens styre fremme forslag til kandidater nevnt under § 4c) innen to måneder før funksjonstidens utløp. Slike forslag forutsettes godkjent av kandidatene.

§ 6

Til fremme av Stiftelsens virksomhet kan Stiftelsens styre foranledige oppnevnt et råd bestående av personer som tilsammen gir en bredest mulig representasjon av næringslivet, arbeidslivet, undervisning, forskning og offentlig forvaltning.

§ 7

Stiftelsen er underlagt revisjon på samme måte som for aksjeselskaper.

§ 8

Stiftelsen tegnes av tre styremedlemmer i fellesskap.

§ 9

Dersom Stiftelsens styre finner at det ikke lenger er mulig å forfølge Stiftelsens formål, kan Stiftelsens styre ved enstemmighet beslutte at Stiftelsen skal oppløses. Stiftelsens midler skal i så fall tilfalle formål godkjent av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

§ 10

Dersom Stiftelsens styre består av elleve medlemmer, kan endringer i Stiftelsens statutter kun skje når minst ni av Styrets medlemmer er enige om det.

Dersom Stiftelsens styre består av tolv medlemmer, kan endringer i Stiftelsens statutter kun skje når minst ti av Styrets medlemmer er enige om det.

Dersom Stiftelsens styre består av tretten medlemmer, kan endringer i Stiftelsens statutter kun skje når minst ti av Styrets medlemmer er enige om det.

ID692

2

3 Studieadministrativ informasjon

Diverse opplysninger	23
- Oppslagstavler	23
- Studieveiledning	23
- Studiekort	23
- Navneendring	23
- Adresseendring	23
- Studieutgifter	23
- Statens lånekasse for utdanning	25
- Samarbeidende bokhandlere	26
- Bibliotektiltjenesten	27
Generelle opplysninger om eksamen	28
- Eksamensformer	28
- Hjelpemidler	28
- Rettledning ved løsning og innlevering av fagoppgaver, hjemmeeksamener og prosjektarbeider	28
- Fagoppgavesamling	29
- Retningslinjer for endring av kurskoder i diplomøkonomstudiet	29
Eksamensplan for diplomøkonomstudiet studieåret 1992-93	30
- Retningslinjer for kontinuasjonseksamener i diplomøkonomstudiet	30
Eksamenspåmelding, tid og sted	39
- Bedriftsøkonomstudenter	39
- Studenter på høyskolekandidatstudiet som 20-vektall heltidsstudium, mellomfagstillegget, delfag i språk, delfag i metode, studiekurs og obligatorisk del 3. studieår	39
- Generell informasjon	39
- Krav til utenrikeksamener	39
- Forlenget tid til eksamen	40
- Refusjon av eksamensavgift	40
Regler for karakteroverføring fra et BI-kurs til trinn i diplomøkonomstudiet	40
Fritak for eksamen	40
- Søknadsfrister for fritak	41
- Fag for fag-fritak	41
- «En bloc»-fritak for studier ved andre universiteter/høyskoler	41
Forlenget studietid	41
Utmelding	41
- Utmeldingsfrister	42
Karakterutskrift med sensur - utskrift av eksamensprotokoll	42
- Sensurbegrunnelse og klage på sensur	42
- Prosedyre for muntlig sensurbegrunnelse for studenter ved BIs regionale høyskoler	43

Vitnemål	43
- Høyskolekurs	43
- Nytt vitnemål	44
BIs karriereservice	44
- Jobbsøkerseminarer m.m.	44
- Avgangskatalog	44
- Jobbpresentasjoner	44
- Database for uteksaminerte	44
Viderestudier i utlandet	45
- Følgende steder vil du kunne få informasjon og hjelp om studier og studiesteder	45
- Krav for opptak på Master-program	45
- Finansiering	46
- Lån og stipend fra Lånekassen	46
- Andre stipend og legater	46
- Språkprøver	46
- Visum	46
- Norsk syketrygd	47
- Northern Illinois University - MBA - Master of Business Administration	47
- Thunderbird - AGSIM MIM - Master of International Management	47

ID1404

Studieadministrativ informasjon

Diverse opplysninger

Oppslagstavler

Meldinger til studentene slås opp på informasjonstavler.

Meldingene inneholder som oftest informasjon om flytting av forelesninger, tidsfrister o.l. Det er studentenes eget ansvar å holde seg orientert om de oppslag som fortløpende slås opp. Hver melding er oppslått kun i en begrenset tidsperiode (to uker).

Studieveiledning

Studiehåndboken skal gi studentene generell informasjon i forbindelse med gjennomføring av studieopplegget.

Imidlertid er studenter og andre interesserte velkommen til å drøfte studieopplegg, videreutdanning m.m. med studieveilederne ved de enkelte studiesteder.

Studiekort

Studiekort utstedes fortrinnsvis til heltidsstudenter (10 vekttall pr. semester). For deltidsstudenter vil et eventuelt studiekort bli påstemplet «ugyldig for reisemoderasjon».

Studiekort fås ved henvendelse til sekretariatet på studiestedet. Studentene må medbringe legitimasjon og bilde.

Studiekort er kun gyldig med kvittering for betalt semesteravgift eller med bekreftelse på at studiets totale antall semesteravgifter er betalt.

Studenter som strekker studiet utover den normerte studietid, vil få studiekort utstedt i samsvar med frister for forlengelse av studiet.

Navneendring

Ved navneendringer må navneendringsbevis vedlegges.

Adresseendring

Studentene plikter å melde fra om adresseendring. Dersom dette ikke skjer, tar BI ikke ansvar for at studieinformasjon, melding om eksamenspåmelding o.l. vil komme frem i rett tid. NB: Oppgi alltid registreringsnummer ved henvendelse til BI.

Studieutgifter

Handelshøyskolen BI er en selveiende stiftelse, som delvis blir finansiert gjennom støtte fra det offentlige. Denne støtten vil i 1992 utgjøre ca. 11 prosent av de samlede inntekter. Resten dekkes gjennom inntekter fra studenter og kursdeltakere.

Studenter må betale for studiets ordinære antall semestre. I tillegg kommer eksamensavgift, utgifter til bøker og annet undervisningsmateriell.

Semesteravgifter 1992-93

Studium	Variant	Høst 1992	Vår 1993
Bedriftsøkonomstudiet	heltid	kr. 10.200,-	kr. 10.200,-
	deltid	kr. 5.100,-	kr. 5.100,-
	fjernundervisning/deltid	kr. 7.950,-	kr. 7.950,-
Høyskolekandidatstudiet (mellomfagstillegget + delfag metode + delfag språk)	heltid	kr. 15.300,-	kr. 15.300,-
Diplomøkonomstudiet (obligatorisk del + studiekurs)	heltid	kr. 15.300,-	kr. 15.300,-
Mellomfagstillegget	heltid	kr. 15.300,-	
	deltid	kr. 7.650,-	kr. 7.650,-
	fjernundervisning/deltid	kr. 7.950,-	kr. 7.950,-
Delfag i språk	heltid		kr. 7.650,-
	deltid	kr. 3.850,-	kr. 3.850,-
Delfag i metode	heltid		kr. 7.650,-
	deltid	kr. 3.850,-	kr. 3.850,-
Obligatorisk del, 3. år		kr. 7.650,-	kr. 7.650,-
Studiekurs			
- for studenter som tidligere har betalt for minimum 30 vekttall på BI		kr. 7.650,-	kr. 7.650,-
- for studenter som tidligere har betalt for færre enn 30 vekttall på BI		kr. 10.200,-	kr. 10.200,-

Høyskolekurs - enkeltkurs fra studiemodellen

		Ordinær undervisning	Fjernundervisning
Bedriftsøkonomstudiet	1 vekttall	tilbys ikke	kr. 2.090,-
	2 vekttall	kr. 2.540,-	kr. 3.680,-
	4 vekttall	kr. 4.580,-	tilbys ikke
	5 vekttall	tilbys ikke	kr. 7.950,-
Høyskolekandidatstudiet	1 vekttall	kr. 2.030,-	¹⁾ kr. 2.090,-
	2 vekttall	kr. 3.560,-	¹⁾ kr. 3.680,-
	3 vekttall	kr. 5.090,-	¹⁾ kr. 5.270,-
	5 vekttall	kr. 7.650,-	tilbys ikke
²⁾ Diplomøkonomstudiet	2 vekttall	²⁾ kr. 3.560,-	tilbys ikke
	3 vekttall	²⁾ kr. 5.090,-	tilbys ikke

1) Fjernundervisning tilbys kun for enkeltkursene på mellomfagstillegget.

2) Gjelder kun enkeltkursene på obligatorisk del, 3. år.

Spesialkurs

K20	Økonomistyring for offentlig sektor	kr. 6.750,-
K21	Økonomi for ikke-økonomer	kr. 6.750,-
K22B	Internregnskap	kr. 6.750,-
K22C	Regnskapsanalyse	kr. 3.375,-
K22D	Årsregnskap	kr. 6.750,-
K22E	Skatteøkonomi etter reformen	kr. 6.750,-
K43	Markedsføringsledelse	kr. 6.750,-
K71	English for Business	kr. 5.100,-
K45	Ledelse og samarbeid	kr. 6.750,-
K46	Personal- og organisasjonsutvikling	kr. 6.750,-
K50	Psykologi i arbeidslivet - fra enkeltindivid til helhet	kr. 6.750,-
K54	Personalledelse	kr. 6.750,-
K91	Prosjektadministrasjon	kr. 6.750,-

Enkelte kurs er overførbare til bedriftsøkonomstudiet.

Eksamensavgift 1992-93

Eksamensavgift pr. vekttall: kr. 305,-.

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

Statens lånekasse for utdanning

Studenter ved bedriftsøkonomstudiet, høyskolekandidatstudiet og diplomøkonomstudiet har adgang til å søke studielån og stipend i Statens lånekasse for utdanning, Økernveien 145, Postboks 195 Økern, 0510 Oslo. Telefon (02) 72 68 40.

Orientering fra Lånekassen og søknadsskjemaer finnes utlagt på sekr.etariatene ved de enkelte regionale høyskoler.

Studenter som er i gang med en utdanning og som vil ha svar på søknaden til studiestart, bør søke om lån snarest og senest innen 1. mai. De studenter som skal begynne på en ny utdanning, bør søke med en gang opptaket er klart.

Deltidsstudentene skal sammen med hovedskjemaet (A) vedlegge skjema for tilleggsopplysninger (B). Hele søknaden sendes via studiestedet for bekreftelse. Heltidsstudentene sender søknaden til sin regionale høyskole.

Faglig plan i søknadsskjemaet (side 3, punkt 31) må fylles ut semester for semester med angivelse av gjennomføring på heltid eller deltid.

Søkere som skal begynne ved BI, må sende bekreftelse på opptak (kopi av betalt registreringsavgift) sammen med søknaden.

Når søknaden er innvilget helt eller delvis, blir utbetalingspapiret sammen med melding om behandlingsresultatet utlevert søkeren gjennom BI.

Lånevilkår og tilbakebetalingsregler fremgår av heftet *Stipend og lån til utdanning* som fås ved henvendelse til BI-sekretariatene eller direkte til Lånekassen.

Spørsmål kan også stilles til Lånekassens distriktskontorer:

Bergen (for Hordaland):

Postboks 4373 Nygårdstangen, 5028 Bergen. Telefon 05 31 11 72.

Stavanger (for Rogaland og Vest-Agder):

Postboks 192, 4001 Stavanger. Telefon 04 53 45 33

Tromsø (for Nordland, Troms og Finnmark):

Postboks 790, 9001 Tromsø. Telefon 08 38 16 16

Trondheim (for Nord- og Sør-Trøndelag):

Postboks 4525 Kalvskinnet, 7002 Trondheim. Telefon 07 51 10 11

Ørsta (for Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal):

Postboks 74, 6151 Ørsta. Telefon 07 06 74 00

For resten av landet:

Postboks 195 Økern, 0510 Oslo. Telefon (02) 72 68 40

Samarbeidende bokhandlere

Ved hver semesterstart utarbeider bokhandelen en bokliste for hvert studium og kurs. Disse listene bygger på BIs kursbeskrivelser og inneholder *kun* bøker som er oppgitt i disse. Hensikten er å lette litteraturoversikten for den enkelte student, samt å gjøre ekspedisjonen enklere for bokhandelen. Boklisten kan også brukes som bestillingsliste for den som måtte ønske dette (se forøvrig veiledning på boklisten). De samarbeidende bokhandlerne har ansvaret for å ha pensumlitteratur og alternativ litteratur til BIs ulike studier, kurs og forkurs.

3

Juul Møller A/S

- Bokhandel i Nedre Slottsgate
- Filial i Sandvika, telefon (02) 47 08 93
- Filial ved BI Oslo, telefon (02) 36 42 37
- Filial ved BI Skedsmo, telefon 06 84 44 30

Bergen

Melvær Libris, Galleriet, Torgalmenningen 8, 5014 Bergen. Telefon 05 32 17 90

Førde

Huus Libris, Haftavegen 46, 6800 Førde. Telefon 05 72 18 77

Drammen

R. Lauritzen Libris, Nedre Storgt. 1, 3000 Drammen. Telefon 03 83 14 22

Filial: BI Buskerud. Telefon 03 89 14 10

Gjøvik

Trygve Lihagen A/S Bok- og Papirhandel, Postboks 298, 2801 Gjøvik. Telefon 06 17 25 15

Filial: BI Gjøvik. Telefon 06 18 03 72

Haugesund

Sentrum Bok & Papir A/S, Haraldsgate 103, 5500 Haugesund. Telefon 04 71 16 33

Filial: BI Haugesund. Telefon 04 71 15 35

Kristiansund

Sverdrup Libris, Postboks 284, 6501 Kristiansund. Telefon 07 37 17 11

Mo i Rana

Mo Libris, Jernbanegaten 7, 8600 Mo i Rana. Telefon 08 75 03 55

Moss

Moss Bokhandel A/S, Rådhusgaten 1, 1500 Moss. Telefon 09 25 55 00

Oslo

Juul Møller A/S, Nedre Slottsgate 11, 0157 Oslo 1. Telefon (02) 41 19 00

Filial: BI Oslo. Telefon (02) 41 19 00 og 36 42 37

Porsgrunn

Dyring Libris, Storgaten 154, 3900 Porsgrunn. Telefon 03 55 41 80

Filial: BI Telemark. Telefon 03 55 92 80

Sandefjord

Fortuna A/S, Postboks 2233 Aagaardsplass, 3201 Sandefjord. Telefon 03 46 65 45.

Filial: BI Vestfold. Telefon 034 61 220.

Skedsmo

Juul Møller A/S, Nedre Slottsgt. 11, 0157 Oslo. Telefon (02) 41 19 00

Filial: BI Skedsmo. Telefon 06 84 44 30

Trondheim

Walseth Bokhandel A/S, Sverresgt. 10B, 7013 Trondheim. Telefon 07 53 12 60

Filial: BI Trondheim. Telefon 07 88 77 05

Ålesund

Aarflots Libris, Kirkegaten 3, 6004 Ålesund. Telefon 07 12 48 48

Bibliotekjenesten

Biblioteket ved Handelshøyskolen BI, Sandvika, er tilgjengelig for studenter og ansatte ved de regionale høyskolene.

Det er opprettet en bibliotekjeneste for BIs regionale høyskoler ved at hver enkelt regionale høyskole er koblet opp mot bibliotekets database BIBSYS. På henvendelse formidles lån av bøker, diplomoppgaver, serier, rapporter og kopier av tidsskriftartikler.

BIBSYS inkluderer samlingen i BIs bibliotek f.o.m. januar 1988. BIBSYS er et felles, automatisert biblioteksystem for universitetene og noen av de vitenskapelige høyskolene i Norge.

Biblioteket i Sandvika har til disposisjon for studentene:

- * Bøker - kan lånes.
- * Diplomoppgaver fra BI. Utredninger fra NHH - kan lånes.
- * Rapporter/serier fra andre institusjoner - kan lånes.
- * Tidsskrifter - leverer artikkelkopier.

Forøvrig finnes:

- * Nasjonale og internasjonale aviser.
- * Referansesamling med bibliografier, håndbøker, ordbøker og andre oppslagsverk.
- * Offentlige publikasjoner. Stortingsforhandlinger. Norges offisielle statistikk. Utenlandsk statistikk.
- * Språkkassetter.
- * Årsrapporter.

Samlingen dekker hovedsaklig økonomisk-administrative emner med vekt på nøkkelfag som markedsføring, ledelse, finans og regnskap, men det finnes også litteratur innenfor metode, sosiologi, organisasjonsteori, jus, energi og databehandling.

ID44

Generelle opplysninger om eksamen

Eksamensformer

Kurs innen diplomøkonomstudiet og andre studietilbud ved BIs regionale høyskoler har følgende eksamensformer:

- Tre eller fem timers *skriftlig eksamen*.
- Tre timers *flervalgseksamen*.
- *Hjemmeeksamen* på 72 timer som skal løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.
- *Fagoppgave* som skal løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. En fagoppgave gis vanligvis over 14 dager.
- *Muntlig eksamen*. Denne eksamensformen benyttes kun i språkfagene og i eien-
domsmeglerstudiets 2. avdeling.

3

Hjelpemidler

Eventuelle tillatte hjelpemidler under skriftlig eksamen og flervalgseksamen fremgår av kursbeskrivelsen i det enkelte kurs.

Ingen hjelpemidler tillatt

betyr at det kun er tillatt med skrivesaker og kalkulator av typen Texas Instruments 507.

Alle hjelpemidler tillatt

betyr at det er lov å ha med alt av skriftlig materiell som bøker, notater o.l. Alle hjelpemidler innbefatter også lommekalkulator. Lommekalkulatoren kan være programmerbar, men må ikke vise mer enn 160 tegn, tekst eller tall på skjerm/display. Den må være batteridrevet og ikke ha skriveenhet. Den må ikke forstyrre andre studenter med pipelyd o.l.

Kalkulatorens bruksanvisning er kun tillatt brukt når alle hjelpemidler er tillatt.

Rettledning ved løsning og innlevering av fagoppgaver, hjemmeeksamener og prosjektarbeider

Formelle krav

Besvarelsen skal leveres fast innsatt i mappe og i *to eksemplarer*. Besvarelsen skal i øverste høyre hjørne merkes med kandidaten(e)s registreringsnummer og studiested. Kandidaten(e)s navn skal ikke oppgis på besvarelsen. På forsiden skal følgende opplysninger stå:

Registreringsnummer ..... (øverst i høyre hjørne)
 Fagoppgave/prosjektarbeid eller hjemmeeksamen ..... (fagets navn og kurskode)
 For ..... (studium)
 Studiested ..... (høyskolen der kandidaten(e) er reg. som student(er))
 Innlevert ..... (dato)

Kandidaten(e) kan ikke regne med å få besvarelsene tilbakelevert.

Besvarelsen skal kun leveres ved ett studiested, og ved innlevering må kandidaten(e) fylle ut egenerklæringen som følger oppgavesettet.

Besvarelsen må være BI ihende innen angitt tidsfrist. Telefax kan ikke benyttes.

For sent mottatte besvarelser vil normalt ikke bli sensurert.

Følgende veiledende retningslinjer for oppsett bør benyttes ved skriving av fagoppgaver, hjemmeeksamener og prosjektarbeider:

En og en halv linjeavstand 5 cm venstre marg, 1 cm høyre marg, 2 cm på toppen av arket og 3 cm nederst. En side regnes normalt som ca. 350 ord (ca. 10 ord pr. linje, ca. 35 linjer pr. side). Det er studentenes plikt å påse at de ved avvik fra de veiled-

ende retningslinjer ikke har en lengre besvarelse i ord enn denne norm tilsier.

Som referansetil brukes forfatternavn, årstall og sidenummer i teksten. Eks.: Vale 1988, s. 10. På eget ark ordnes referansene alfabetisk. Det oppgis full tittel og tidskrift volum/nummer eller forlag/utgiversted. Eks.: Vale, P.H.: Økonomiske idéer og politikk. Oslo: Tanum-Norli 1988.

Innholdsmessige krav - formål

Oppgavene kan løses individuelt, men det oppfordres til at studentene samarbeider i grupper.

Det er imidlertid ikke tillatt for flere oppgavegrupper å samarbeide, da dette betraktes som fusk eller forsøk på fusk og rammes av §10, 3. ledd i eksamensreglementet.

Oppdages det noen form for fusk, for eksempel avskrift av andres oppgaver, kilder uten kildehenvisning eller direkte «lån» av hele oppgaver skrevet tidligere, er det å betrakte som fusk ved eksamen.

Fagoppgavesamling

BI forbeholder seg retten til å benytte gode besvarelser til en fagoppgavesamling som finnes på hvert studiested.

Hensikten med en slik samling skal være å gi fremtidige studenter anledning til å lese gode besvarelser som støtte for egen oppgaveskriving. Samlingen er opprettet etter ønske fra studentene. Dersom du ikke ønsker at din besvarelse skal inngå i fagoppgavesamlingen, ber vi deg umiddelbart si fra skriftlig til eksamenskontoret i Sandvika.

Dersom foreleserne skulle ønske å benytte seg av materialet, må de innhente tillatelse til dette fra den enkelte student.

Retningslinjer for endring av kurskoder i diplomøkonomstudiet

Høgskolerådet vedtok 13. mai 1991 nye retningslinjer for endring av kurskoder i diplomøkonomstudiet fra og med studieåret 1991-92.

Endring av kurskode skjer når:

- kursinnhold og/eller målformulering er **vesentlig** endret
- vekttall er endret
- nytt kurs innføres.

Endring av kurskode skjer *ikke* automatisk når:

- obligatorisk litteratur endres
- hjelpemidler til eksamen endres
- kursinnhold og/eller målformuleringer justeres
- eksamensform endres.

For studentene betyr dette at de alltid må lese kursbeskrivelsen(e) som gjelder for eksamen det semesteret — studieåret - eksamen skal avlegges.

Eksamensplan for diplomøkonomstudiet studieåret 1992-93

BI tar forbehold om endringer i eksamensplanen. Vi gjør oppmerksom på at det foran hver eksamensperiode vil bli sendt ut oversikt over eksamen sammen med eksamenspåmeldingen.

Datoene for ut- og innlevering av større oppgaver, eksamensdatoer og eventuelle kontinuasjoner vil stå i oversiktsbrevet.

Retningslinjer for kontinuasjonseksamener i diplomøkonomstudiet

Følgende retningslinjer ble vedtatt i Høyskolerådet 13. mai 1991:

- Kontinuasjonseksamener avholdes normalt ved neste ordinære eksamen i det enkelte kurs.
- Eventuelle kontinuasjonseksamener i påfølgende semester besluttes av Undervisningsutvalget etter at uttalelse er innhentet fra fagansvarlig.

ID1651

3

Forkortelser i eksamensplanen

IB	Studiekurs i internasjonal bedriftsledelse
II	Studiekurs i idéutvikling og iverksetting
MA	Studiekurs i materialadministrasjon
MF	Studiekurs i markedsføring
MK	Studiekurs i markedskommunikasjon
OP	Studiekurs i organisasjonspsykologi
PL	Studiekurs i personalledelse
PR	Studiekurs i prosjektadministrasjon
SØ	Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse
ØK	Studiekurs i økonomistyring - regnskap og skatt
EF	Studiekurs i det europeiske fellesskap
OL	Studiekurs i offentlig styring, omstilling og ledelse
SL	Studiekurs i strategisk ledelse

ID3482

Eksamensplan diplomøkonomstudiet høsten 1992

Bedriftsøkonomstudiet og spesialkurs

Studium Dato	Bedøk. heltid	Bedøk. deltid 1.kl.	Bedøk. deltid 2.kl.	Bedøk. kont.	Overgangs-ordning	Spesialkurs
						03.09 K43 BIK 4391 kl. 09 ut
	09.11 ORG 8801 kl. 09 ut					
23.11	ORG 8801 kl. 15 inn					
24.11	MET 8006 Case ut			MAD 8314 kl. 17-20	1 vt. innkjøp	
25.11						K57 BIK 5790 kl. 17-20
26.11				BØK 8305 kl. 17-22		K54 BIK 5488 K22B BØK 8305 kl. 17-22
27.11						K51 BIK 5192 kl. 15 ut
28.11	MET 9100 kl. 09-12	MET 9100 kl. 09-12				
30.11				JUR 8423 kl. 17-20		K51 BIK 5192 kl. 15 inn
02.12				BØK 8316 kl. 17-20		K22D BØK 8316 kl. 17-20
04.12				BØK 8311 kl. 17-20		K22C BØK 8311 kl. 17-20
05.12			BØK 8900 evt. BØK 9200 kl. 09-14			
07.12						K91 BIK 9191 kl. 17-20
08.12	MET 8006 kl. 09-12					K21 BIK 2192 K46 BIK 4688 kl. 17-22
09.12				JUR 8605 kl. 17-20		K22E JUR 9205 kl. 17-20
10.12						K43 BIK 4391 kl. 15 inn
11.12	SØK 8400 kl. 15 ut	SØK 8400 kl. 15 ut				
14.12	SØK 8400 kl. 15 inn	SØK 8400 kl. 15 inn				K45 BIK 4557 K20 BIK 2092 kl. 17-22
15.12				BØK 8950 kl. 17-20		
17.12	MRK 8614 kl. 09-12					

Eksamensplan

diplomøkonom- og eiendomsmeglerstudiet høsten 1992

Mellomfag, delfagstudiene og eiendomsmegler 2. avd.

Studium Dato	Mellomfag heltid	Mellomfag deltid	Delfag deltid	Eiendomsmegler 2. avd.
	BØK 8704 Case ut		Sem. start MET 8750 kl. 09 ut	05.11 EMS 9110 kl. 09 ut
	16.10 MET 8741 Case ut	16.10 MET 8741 Case ut		19.11 EMS 9110 kl. 15 inn
	06.11 INF 8711 kl. 09 ut			
20.11	INF 8711 kl. 15 inn		MET 8750 kl. 15 inn	
23.11	MET 8741 kl. 09-12	MET 8741 kl. 09-12		
24.11	ORG 8731 kl. 09 ut			
25.11				EMS 9115 kl. 09-12
01.12				EMS 9114 kl. 09-12
02.12			SPÅ 8052 kl. 09-14	EMS 9112 kl. 09 ut
08.12	ORG 8731 kl. 15 inn			
09.12			BØK 8782 kl. 09-12	
11.12	MRK 8723 kl. 15 ut	MRK 8723 kl. 15 ut		
12.12				
14.12	MRK 8723 kl. 15 inn	MRK 8723 kl. 15 inn		
16.12	BØK 8704 kl. 09-14			EMS 9112 kl. 15 inn

ID2705

Eksamensplan diplomøkonomstudiet høsten 1992

Obligatorisk del, 3. studieår og studiekurs

Studium Dato	Obligatorisk del	MF	EF	PL	PR	SØ	ØK	
		21.10	DST 1910 kl. 09 ut		18.09	DST 2501 kl. 09 ut	06.11	DST 1609 kl. 09 ut
		11.11	DST 2910 kl. 09 ut		16.10	DST 2500 kl. 09 ut		
23.11				DST 1412 kl. 09-12				
26.11	SØK 2710 kl. 09-12							
01.12	BØK 2700 kl. 09-14							
03.12			DST 1910 kl. 15 inn					
07.12							DST 1809 kl. 09-12	
09.12					DST 2500 kl. 15 inn			
10.12						DST 1608 kl. 09-14		
11.12			DST 2910 kl. 15 inn					
14.12							DST 1810 kl. 09-12	
18.12						DST 1609 kl. 15 inn		

3

Eksamensplan diplomøkonomstudiet kontinuasjoner høsten 1992

Studium Dato	IB	II	EF	MA	MK	PL	OL	OP	SL
Utleiv. av fagoppgaver dersom det er behov	DST 1301 DST 1505		BIH 0001 BIH 0002	DST 1706 DST 2400		DST 1411	DST 2602 DST 1212		DST 2803
20.11				DST 2401 DST 2402			DST 2601 kl. 15 ut		
23.11						DST 1408 kl. 09-12	DST 2601 kl. 15 inn		
24.11	DST 1302 kl. 09-12								
25.11				DST 1704 kl. 09-12					
27.11	DST 1504 kl. 09-14								
30.11				DST 1705 kl. 09-14					
02.12						DST 1409 kl. 09-12			
03.12				DST 1707 kl. 09-14					
04.12							DST 1210 kl. 09-14		
07.12			BIH 0003 kl. 09-14						
08.12	DST 1503 kl. 09-12								
09.12				DST 2403 kl. 09-14					
10.12							DST 2603 kl. 09-12		
11.12									DST 2802 kl. 09-12
14.12							DST 1211 kl. 09-12		
15.12	DST 1300 kl. 09-12								
16.12									DST 2801 kl. 09-12
17.12						DST 1410 kl. 09-14			
18.12							DST 1213 kl. 09-12		

ID84

3

Eksamensplan diplomøkonomstudiet våren 1993

Bedriftsøkonomstudiet og spesialkurs

Studium Dato	Bed.øk. heltid	Bed.øk. deltid 1. kl.	Bed.øk. deltid 2. kl.	Bed.øk. kont.	Bed.øk. kont. siste gang	Spesialkurs
		30.04 ORG 8801 kl. 09 ut			Sem- start MET 8301 MET 8401 kl. 09 ut	03.02 BIK 4391 K43 kl. 09 ut
		14.05 ORG 8801 kl. 15 inn			14.05 MET 8301 MET 8401 kl. 15 inn	
21.05				SØK 8400 kl. 15 ut		
24.05			MRK 8614 kl. 17-20	SØK 8400 kl. 15 inn		K43 BIK 4391 kl. 15 inn
25.05	MAD 9214 kl. 17-20	MAD 9214 kl. 17-20		MAD 8314 kl. 17-20 1 vt. innkjøp		
26.05		MET 8006 Case ut		MET 9100 kl. 17-20		K57 BIK 5790 kl. 17-20
27.05					BØK 8316 kl. 17-20	K22D BØK 8316 kl. 17-20
01.06	BØK 9200 kl. 09-14			BØK 8900 kl. 09-14		K54 BIK 5488 K46 BIK 4688 kl. 17-22
02.06				JUR 8423 kl. 17-20		
03.06						K21 BIK 2192 kl. 17-22
05.06	BØK 8950 kl. 09-12		BØK 8950 kl. 09-12			
07.06					BØK 8311 kl. 17-20	K22C BØK 8311 K45 BIK 4557 kl. 17-22
08.06		MET 8006 kl. 17-20				K91 BIK 9191 kl. 17-20
09.06					BØK 8305 kl. 17-22	K22B BØK 8305 K20 BIK 2092 kl. 17-22
11.06						K51 BIK 5192 kl. 15 ut
12.06	JUR 9205 kl. 09-12		JUR 8605 evt. JUR 9205 kl. 09-12			K22E JUR 9205 kl. 09-12
14.06						K51 BIK 5192 kl. 15 inn

Eksamensplan

diplomøkonom- og eiendomsmeidlerstudiet våren 1993

Mellomfag, delfagstudiene og eiendomsmeidler, 2. avd.

Studium Dato	Mellomfag deltid	Delfag deltid	Delfag heltid	Eiendomsmeidler
	15.01 BØK 8704 Case ut		Sem- start MET 8750 kl. 09 ut	23.04 EMS 9113 kl. 09 ut
	05.05 ORG 8731 kl. 09 ut		15.05 MET 8750 kl. 15 inn	07.05 EMS 9113 kl. 15 inn
	19.05 ORG 8731 kl. 15 inn			
14.05		SPÅ 8824 kl. 09-14	SPÅ 8824 kl. 09-14	EMS 9117.02 kl. 09-14
21.05	INF 8711 kl. 09 ut			
24.05		SPÅ 8812 kl. 09-14	SPÅ 8812 kl. 09-14	EMS 9117.01 kl. 09-12
25.05		SPÅ 8052 kl. 09-14	SPÅ 8052 kl. 09-14	
28.05				EMS 9116 kl. 09-14
01.06				EMS 9111 kl. 09-14
04.06	INF 8711 kl. 15 inn	MET 8762 kl. 15 ut	MET 8762 kl. 15 ut	
07.06		MET 8762 kl. 15 inn	MET 8762 kl. 15 inn	
09.06	BØK 8704 kl. 17-22			
11.06			BØK 8782 kl. 09-12	
				EMS 9118 munt. eks. uke 25/26

3

Eksamensplan diplomøkonomstudiet våren 1993

Obligatorisk del, 3. studieår og studiekurs

Studium Dato	Obligatorisk del	MF	EF	PL	PR	SØ	ØK
	25.01 MRK 2720.02 kl. 09 ut	DST 1912 Case ut		16.04 DST 1414 kl. 09 ut	18.03 DST 2501 kl. 15 inn	04.04 DST 1611 kl. 09 ut	23.02 DST 1813 kl. 09 ut
	03.05 MRK 2720.02 kl. 15 inn	24.03 DST 1911 kl. 09 ut		14.05 DST 1414 kl. 15 inn			
		28.04 DST 2911 kl. 09 ut					
		12.05 DST 1911 kl. 15 inn					
24.05						DST 1611 kl. 15 inn	
27.05		DST 2911 kl. 15 inn					DST 1813 kl. 15 inn
02.06		DST 1913 kl. 09-14					
03.06				DST 1413 kl. 09-14			
04.06		DST 2912 kl. 09-14					
07.06					DST 2502 kl. 09-14		
09.06						DST 1610 kl. 09-14	
11.06							DST 1812 kl. 09-12
15.06	SØK 2711 kl. 09-12						

3

Kontinuasjon, siste gang
Eksamensplan diplomøkonomstudiet våren 1993

Studium Dato	IB	II	EF	MA	MK	PL	OL	OP	SL
Utlevering av fagoppgaver dersom det er behov	DST 1301 DST 1505		BIH 0001 BIH 0002	DST 2400 DST 2401		DST 1411	DST 1212		
				DST 2402					
				DST 1706 kl. 15 inn			DST 2602 kl. 15 inn		DST 2803 kl. 15 inn
24.05						DST 1408 kl. 09-12			
25.05	DST 1302 kl. 09-12								
26.05	DST 1504 kl. 09-14								
27.05						DST 1409 kl. 09-12			
28.05									DST 2801 kl. 09-12
01.06	DST 1300 kl. 09-12								
02.06				DST 2403 kl. 09-14					
03.06						DST 1410 kl. 09-14			
04.06			BIH 0003 kl. 09-14				DST 2601 kl. 15 ut		
07.06				DST 1707 kl. 09-14			DST 2601 kl. 15 inn		
08.06							DST 1210 kl. 09-14		
09.06	DST 1503 kl. 09-12								
10.06							DST 2603 kl. 09-12		
11.06				DST 1704 kl. 09-12					
14.06							DST 2111 kl. 09-12		
16.06									DST 2802 kl. 09-12
17.06				DST 1705 kl. 09-14					
18.06							DST 1213 kl. 09-12		

3

Eksamenspåmelding, tid og sted

Bedriftsøkonomstudenter

14 dager før påmeldingsperiodens start tilsendes alle aktive studenter (innenfor fullføringsfristen) eksamensinformasjon og påmeldingsskjema med giroblankett.

Studentene plikter selv å sjekke at de mottar påmeldingsskjema.

Studenter på høyskolekandidatstudiet som 20-vektall heltidsstudium, mellomfagstillegget, delfag i språk, delfag i metode, studiekurs og obligatorisk del 3. år
Studenter på ovennevnte studier som gjennomfører studiet innenfor normert studietid, vil motta påmeldingsskjema med giroblankett og eksamensinformasjon.

Studenter som faller utenfor normert studietid, må selv i god tid før påmeldingsperioden henvende seg til sitt studiested for å få påmeldingsskjema og eksamensinformasjon.

Generell informasjon

Studentene må lese kursbeskrivelsen(e) som gjelder for eksamen det semesteret — studieåret — eksamen skal avlegges. (Se Retningslinjer for endring av kurskoder i diplomøkonomstudiet). Eksamenspåmeldingen foregår i uke 40 i høstsemesteret og i uke 10 i vårsemesteret.

Studentene melder seg opp i påmeldingsuken selv om de eventuelt har inne en klage på sensur for faget fra foregående semester. Dersom resultatet blir forbedret, kan eksamensavgiften refunderes. Krav om refusjon av eksamensavgiften må foreligge samme semester og inneholde kopi av innbetalt eksamensavgift.

Påmeldingen foregår ved alle BIs regionale høyskoler på dag- og kveldstid. For å få registrert påmeldingen må studenten selv eller ved en annen person møte frem og vise kvittering for innbetalt eksamensavgift. Påmeldinger som sendes direkte til BI pr. post må inneholde kopi av kvittering for betalt eksamensavgift. Det skal betales avgift pr. vekttall. Eksamensavgiften fastsettes av Stiftelsens styre.

Studenter kan uten ekstra omkostninger gå opp til eksamen ved hvilken som helst av BIs 13 regionale høyskoler forutsatt at det aktuelle studiested blir kontaktet før påmeldingsperioden.

Det aktuelle eksamenssted må da påføres påmeldingsskjemaet.

Til eksamen skal studenten medbringe legitimasjon, kopi av påmeldingsskjema og kvittering for betalt eksamensavgift. Kandidater som ikke står oppført på fremmøte-listen, må forevise nevnte papirer.

Krav til utenrikseksamener

For eksamener som finner sted i utlandet, gjelder spesielt:

- Eksamen skal finne sted ved en norsk ambassade/konsulat.
- Den administrativt ansvarlige må kunne snakke og lese norsk. Dette krav er begrunnet med at den eksamensansvarlige må kunne kontrollere at det kun benyttes tillatte hjelpemidler og at eventuelle notater i disse er lovlige.
- Studenten må selv kontakte ambassaden eller konsulatet for å få en skriftlig bekreftelse av den som påtar seg ansvaret for gjennomføringen av eksamen. Denne bekreftelsen sendes Eksamenskontoret sammen med påmelding til eksamen. *Uten denne bekreftelsen vil eksamensoppgaven ikke bli sendt.*
- Dersom det er tidsforskjell mellom norsk og utenlandsk lokal tid, skal eksamen i utlandet *alltid* avholdes senere enn i Norge.

Forlenget tid til eksamen

Studenter som kan dokumentere ved legeattest at de bruker sløvende medisiner eller har et handicap som klart viser at de trenger ekstra pauser, kan sende inn søknad om forlenget tid til eksamen.

Kvinner som ammer vil også etter søknad få innvilget ekstra tid.

Studenter med dysleksi som kan dokumentere dette med en bekreftelse fra logoped, vil ha krav på forlenget tid til skriftlig eksamen. Studenter som er sterkt plaget av dysleksi kan, hvis de ønsker det, få eksamensoppgaveteksten lest for seg. Om dette lar seg gjennomføre i praksis, avgjøres av hvert enkelt eksamenssted.

Søknad sendes ditt eksamenssted innen uke 17 i vårsemesteret og uke 46 i høstsemesteret.

I søknaden skal alle aktuelle eksamener føres opp med kurskoder og dato. Kopi av legeattest vedlegges. Søknad må sendes for hver eksamensperiode.

3

Forlenget tid:

Ved fem timers eksamen gis

1 time i tillegg

Ved tre timers eksamen gis

1/2 time i tillegg

Det gis ikke forlenget tid ved hjemmeeksamen eller fagoppgave.

Utlendinger med manglende norskkunnskaper får ikke forlenget tid, men har anledning til å levere sin besvarelse på engelsk. (Eksamenskontoret må få beskjed). Ordbok er tillatt.

Studenter med forlenget tid må møte 20 minutter før eksamensstart.

Det benyttes eget skjema for søknad om forlenget tid til eksamen.

Refusjon av eksamensavgift

Studenter som ved sykdom kan dokumentere at de var forhindret fra å møte til eksamen, kan søke om refusjon av eksamensavgiften når legeattest/sykemelding foreligger.

Skriftlig søknad om refusjon skal sendes ditt studiested straks den aktuelle eksamensperiode er over. I søknaden skal kopi av påmeldingsskjema og ovennevnte dokumentasjon vedlegges.

Frist for innsendelse av søknad om refusjon av avgiften er senest 20. januar for høsteksamen og senest 1. juli for våreksamen.

Regler for karakteroverføring fra et BI-kurs til trinn i diplomøkonomstudiet

Studenter med eksamen fra ett eller flere enkeltkurs på BI, og som får dette/disse godkjent innenfor et av BIs studietilbud, gis en forholdsmessig reduksjon (vekttallsbasert) i siste semesteravgift på det aktuelle studium. Det gis ikke fritak eller karakteroverføring fra et studium til et annet innenfor diplomøkonomstudiet.

Forøvrig henvises det til Almennelige studievilkår § 2.

Fritak for eksamen

Dersom tilstrekkelig kompetanse er oppnådd i enkelte kurs ved annen høyskole/ universitet kan det søkes om fritak for eksamen.

Det (de) kurs som danner grunnlag for fritakssøknaden må minst ha samme nivå, omfang og antall undervisningstimer som det (de) kurs det søkes fritak for.

Det gis ikke fritak for prosjektarbeid, obligatorisk del 3. år eller for hele studiekurs.

Dersom fritak innvilges, innrømmes ikke reduksjon i semesteravgiften.

Søknadsfrister for fritak

Høstsemestret: 1. september. Svar gis innen 20. september.

Vårsemestret: 1. februar. Svar gis innen 20. februar.

Ved hver søknadsrunde kan det søkes om fritak for eksamener både i høst- og vårsemestret.

Fag for fag-fritak

Søknad om fritak fag for fag kan fremmes av studenter som er tatt opp på studiet. Særskilt søknadsskjema benyttes og fås ved henvendelse til en av BIs regionale høyskoler.

Søknaden leveres studiestedet, som vil videresende den til det aktuelle institutt ved Handelshøyskolen i Sandvika. Denne vil bli returnert studenten direkte med kopi til studiestedet. Søknaden må inneholde:

- attestert kopi av vitnemål
- kursbeskrivelse med antall undervisningstimer
- litteraturliste

for det (de) kurs som danner grunnlaget for fritakssøknaden. Kurset det søkes fritak for, kommer med i vitnemålet med det antall vekttall som er oppgitt i studiehandboken. Det blir ikke gitt karakter, men «fritak». Samme fritak kan ikke benyttes mer enn en gang innenfor diplomøkonomstudiet.

Det vises til Eksamensreglementet, § 3.

«En bloc»-fritak for studier ved andre universiteter/høyskoler

Handelshøyskolen BI godkjenner inntil 35 vekttall i diplomøkonomstudiet for kandidater med økonomisk-administrativ linje fra distriktshøgskolene.

Kandidater med andre linjer fra distriktshøgskolene innpasses individuelt.

Kandidater med eksamen fra andre høyskoler innpasses individuelt.

Kandidater som har bedriftsøkonomeksamen fra andre høyskoler godkjent av Handelshøyskolen BI, og som har rett til å bruke tittelen bedriftsøkonom, godskrives 20 vekttall tilsvarende første år i diplomøkonomstudiet.

Det innvilges ikke fritak utover 35 vekttall i diplomøkonomstudiet. Det vises til Alminnelige studievilkår, § 13.

Forlengt studietid

Etter å ha betalt semesteravgift for normert studietid, har studenten anledning til å forlenge studiet utover normert studietid, etter bestemte frister for de enkelte studiene.

Studenten har videre anledning til å søke om gjenopptak på studiet dersom han eller hun ikke har fullført innen angitt frist. Ved gjenopptak må studenten bl.a. betale et administrasjonsgebyr på kr 500.-.

En pause i studiet gir ikke rett til utsettelse med betaling av semesteravgiften, hvis ikke en slik pause kan dokumenteres etter nærmere angitte regler.

Det vises til Alminnelige studievilkår, § 10 for utfyllende opplysninger.

Utmelding

Kontrakten studenten underskriver ved aksept av studieplass, er økonomisk bindende for hele studieåret. Studenten har anledning til å trekke seg fra den aksepterte studie-plassen. Det vises til Alminnelige studievilkår, § 2.

Utmeldingsfrister

Utmeldingen må være BI ihende innen:

Høstsemestret:

20. august for: Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid
Høgskolekandidatstudiet heltid
Mellomfagstillegget
Delfag i språk
Delfag i metode
Obligatorisk del, 3. studieår
Studiekurs

Vårsemestret:

5. januar for: Delfag i språk
Delfag i metode

3

For studenter som følger BIs fjernundervisning gjelder bestemmelsene i Alminnelige studievilkår, § 12.

Karakterutskrift med sensur - utskrift av eksamensprotokoll

Sensur vil bli offentliggjort fortløpende ved hjelp av Televoice. Televoice er en talende datamaskin som man kommer i kontakt med ved å ringe telefon (02) 54 00 00.

Ved hjelp av en tone-signaliserende telefon med «firkanttast» kan man her oppgi sitt registreringsnummer og få opplyst alle karakterer som er kommet inn uansett studium.

Det understrekes at opplysninger om sensur ikke blir gitt på telefonhenvendelser til Handelshøgskolen BI eller den enkelte regionale høyskole.

Etter hver eksamensperiode vil studentene automatisk motta en karakterutskrift (datapost) som viser resultater oppnådd etter sensur. Dataposten går ut to ganger pr. år.

Karakterutskriften vil alltid vise alle resultater oppnådd innen et studium, både beståtte og ikke beståtte eksamener. Karakterutskriften blir først redigert når studenten har gjort seg ferdig med hele studiet og skal motta vitnemål (se avsnitt om vitnemål).

Sensur for desember/januar-eksamener er 6. februar og for mai/juni-eksamener 1. august. Ved alle BIs regionale høyskoler kan studentene etter sensur gratis få utlevert sensorveiledninger for kurs han eller hun har hatt eksamen i.

Studentene er selv ansvarlige for å kontrollere at de opplysninger som fremkommer på karakterutskriften er korrekte. Skulle studentene oppdage feil eller mangler på sin utskrift, må sekretariatet på studiestedet eller Eksamenskontoret ved Handelshøgskolen BI i Sandvika kontaktes.

Vi gjør oppmerksom på at kandidater som møter til eksamen, men trekker seg fra denne, vil få karakteren Ikke Bestått (IB) på sin besvarelse.

Sensurbegrunnelse og klage på sensur

De alminnelige reglene for klage på sensur (sensurbegrunnelse) og omsensur dekkes av: Eksamensreglementets § 13, Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener, Utfyllende regler til Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener, Reglement for flervalgseksamener ved BI og de deler av Forvaltningslovens kapittel VI som ikke dekkes av BIs egne reglementer.

Prosedyre for muntlig sensurbegrunnelse for studenter ved BIs regionale høyskoler.

1. Anmodning om sensurbegrunnelse

Skriftlig anmodning om sensurbegrunnelse (eget skjema) må leveres ved personlig fremmøte ved ditt studiested. Skjemaet for anmodning om sensurbegrunnelse må utfylles så fullstendig som mulig. Det er spesielt viktig at studenten påpeker hvilke forhold som tilsier at studenten mener den oppnådde karakteren er feil (ref. ad. § 2 i Utfyllende regler til Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener).

En generell og ikke faglig begrunnet anmodning om sensurbegrunnelse vil bli avvist. Hvis anmodningen blir akseptert, får studenten avtale om samtale tid med sensor.

Fristen for å anmode om sensurbegrunnelse er 2 - to - uker etter offentliggjøring av sensor.

2. Samtale med sensor - muntlig sensurbegrunnelse

Etter samtalen med sensor får studenten anmodningsskjemaet tilbake, *datert og signert av sensor*. Studenter som ikke møter til avtalt tid, anses å ha trukket anmodningen om sensurbegrunnelse tilbake.

3. Eventuelt krav om omsensur

Fristen for å kreve omsensur er 1 - én - uke etter at samtalen med sensor har funnet sted.

Dersom studenten etter å ha mottatt muntlig sensurbegrunnelse ønsker omsensur, må han/hun levere eller sende den rosa kopien av anmodningsskjemaet til sitt studiested.

Ved krav om omsensur *må alle* berørte studenter skrive under kravet, og skjemaet fylles nøye ut med studentenes data.

Studentene bør merke seg at omsensur kan føre til en dårligere karakter enn den opprinnelige. Ny karakter er endelig. (Ref. eksamensreglementet §12).

Vitnemål

Vitnemål utstedes automatisk etter oppnådd tittel:

Bedriftsøkonom BI - 20 vekttall

Høyskolekandidat BI - 40 vekttall

Diplomøkonomvitnemål blir ikke utstedt automatisk. Studenter som anser seg som ferdig diplomøkonom BI, og som ikke lenger ønsker å forbedre eksamensresultatene, må selv anmode sitt studiested om diplomøkonomvitnemål. Anmodningsskjema fås ved henvendelse til den regionale høyskolen.

Anbefalt anmodningsdato:

Høst: 30. august

Vår: 6. mars

For utstedelse av vitnemål vises det til Alminnelige studievilkår, § 13 og Eksamensreglementet, § 4.

Høyskolekurs

Studenter som kun tar enkeltstående kurs, vil få utstedt vitnemål etter henvendelse til sitt studiested.

Nytt vitnemål

Studenter som innenfor fullføringsfristen forbedrer eksamensresultater i 1. og 2. år, får utstedt nytt vitnemål vederlagsfritt.

Studenter som har mottatt vitnemål fra bedriftsøkonom- eller høyskolekandidatstudiet — og som etter fullføringsfristen for studiet ønsker å forberede enkeltresultater, betaler kr 500,- i administrasjonsgebyr.

Studenter som har mottatt diplomøkonomvitnemål og som senere allikevel ønsker å forbedre eksamensresultater, må betale kr 500,- i administrasjonsgebyr for utstedelse av nytt vitnemål.

Ved tap blir det ikke utstedt nytt vitnemål, men studenten kan få kopi av arkivkopien fra sitt studiested.

3

BIs karriereservice

BI har opprettet en egen funksjon i administrativ stab for å gjøre det lettere både for studenter å orientere seg i arbeidsmarkedet og for arbeidsgivere å komme i kontakt med potensielle kandidater. På de regionale høyskolene ivaretas disse aktivitetene av det enkelte studentersamfunn i samarbeid med leder for BIs karriereservice i Sandvika.

Gjennom året arrangeres følgende tiltak av BIs karriereservice for avgangstudentene:

Jobbsøkerseminarer m.m.

I jobbsøkerseminarene gjennomgås jobbsøkerprosessen fra A til Å; studentene får gode tips om fremgangsmåter i arbeidsmarkedet: Kontakt med bedrifter, vurdering av ledige stillinger, søknadsoppsett og intervju. I tilknytning til jobbsøkerseminarene deler vi ut vårt eget jobbsøkerhefte, spesielt skrevet for BI-studentene. Dette heftet kan man også få om man ikke møter på seminarene, men er kun forbeholdt studentene på BI.

BIs karriereservice har utviklet et intervjutreningsopplegg for studentene, som man kan melde seg på hos karriereserviceansvarlig på den enkelte regionale høyskole. I Sandvika melder man seg på hos Kristian Lennertzen.

Avgangskatalog

Hvert år lages det en oversikt over avgangstudentene på diplomøkonom-, siviløkonom- og revisorstudiet. Katalogene distribueres til ca. 1500 potensielle arbeidsgivere.

Jobbpresentasjoner

Bedrifter inviteres til å rekruttere direkte på skolen minst én gang i året. Gjennomføringen av dette varierer fra skole til skole i BI-systemet.

Dersom bedrifter ønsker å henvende seg direkte til enkelte avgangskull med stillingsannonse, sørger BIs karriereservice for å distribuere dette til dem det gjelder.

Database for uteksaminerte

Dersom du ikke har fått jobb i løpet av sommeren, kan du registrere deg i vår database for uteksaminerte studenter som fortsatt ønsker informasjon om ledige stillinger. Hvis arbeidsgivere er interessert i å komme i kontakt med allerede ferdige kandidater som ikke er i jobb, kan de få kontakt med aktuelle kandidater via vår database.

ID1651

Viderestudier i utlandet

Følgende steder vil du kunne få informasjon og hjelp om studier og studiesteder:

Utenlandskontoret ved Statens lånekasse for utdanning. Egen opplysningsavdeling med veiledere. Faglig informasjon om utenlandske læresteder, fagretninger etc.
Adresse: Økernveien 145, 0580 Oslo. Postadr.: Postboks 195 Økern, 0510 Oslo.
Telefon (02) 72 67 00.

ANSA (Samband for norske studenter i utlandet). Dette er en interesse- og velferdsorganisasjon for norske studenter i utlandet som bl.a. tilbyr veiledning, forsikring, oversikt over studiesteder i USA og Europa og et nettverk av kontaktpersoner.

Adresse: Storgaten 3, 0155 Oslo.
Telefon: (02) 42 36 53.

Telefonhenvendelser kan skje mellom kl. 10.00—16.00. Kontoret er åpent for skrankehenvendelser mellom kl. 12.00—16.00. Kontoret er stengt lørdag.

Norge-Amerika Foreningen låner ut mange forskjellige studiekataloger fra universiteter og colleges. De har brosjyrer om hvordan man finansierer et USA-studium etc.

Adresse: Drammensveien 20c, 0255 Oslo.
Telefon: (02) 44 76 83 (kl. 10.00 - 15.00).

US Educational Foundation in Norway (Fulbright Foundation). Her har de college- og universitetskataloger med en komplett samling på microfiche. Flere brosjyrer, bl.a. *A Handbook for Foreign Students* deles ut gratis. De har lister over læresteder etter fagområde og studieretning med beskrivelser av colleges og universiteter, både undergraduate og graduate.

Adresse: Nedre Vollgate 3, 0158 Oslo.
Telefon: (02) 41 42 55 (veiledning kl. 10.00 - 14.00, ikke fredag).

Krav for opptak på Master-program

For å bli tatt opp på et Master-program er kravet til samlet hovedkarakter som oftest 2.6 eller bedre.

Videre krever universitetet/høgskolen å motta resultatet av følgende to tester:

TOEFL - Test of English as a Foreign Language
GMAT - Graduate Management Admission Test

Disse kan begge tas ved Universitetet i Oslo (Sommerskolen) samt i Bergen (Norges Handelshøgskole), Kristiansand (Agder Distriktshøgskole), Tromsø (Universitetet i Tromsø), Trondheim (Universitetet i Trondheim) og Stavanger (Den amerikanske skolen).

Kontakt Sommerskolen for brosjyre og oppmeldingsskjema.
Test information, University of Oslo, Pb. 3 Blindern, 0313 Oslo.
Telefon: (02) 60 87 27.

Vær ute i god tid. Det tar 10 - 12 uker å få resultatet fra disse testene, og de avholdes kun fire ganger i året. Prøvene bør tas enten i januar eller mars for at resultatet skal kunne foreligge i tide. Ta selv kontakt for eksakte datoer.

Det er mulig å søke om plass på Master-programmet allerede i løpet av tredje år på diplomøkonomstudiet. Vi anbefaler imidlertid at søkerne er ferdige diplomøkonomer med ett års praksis fra næringslivet bak seg før de starter et slikt studium.

Finansiering

Er du avhengig av støtte, så ta kontakt med Statens lånekasse for utdanning. Der vil du få opplysninger om hvilke læresteder og fagretninger som er godkjent.

Oslo: Økernvn. 145 - telefon: (02) 72 68 40.

Bergen (for Hordaland):

Postboks 4373 Nygårdstangen, 5028 Bergen. Telefon 05 31 11 72.

Stavanger (for Rogaland og Vest-Agder):

Postboks 192, 4001 Stavanger. Telefon 04 53 45 33

Tromsø (for Nordland, Troms og Finnmark):

Postboks 790, 9001 Tromsø. Telefon 08 38 16 16

Trondheim (for Nord- og Sør-Trøndelag):

Postboks 4525 Kalvskinnet, 7002 Trondheim. Telefon 07 51 10 11

Ørsta (for Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal):

Postboks 74, 6151 Ørsta. Telefon 07 06 74 00

For resten av landet:

Postboks 195 Økern, 0510 Oslo. Telefon (02) 72 68 40

3

Lån og stipend fra Lånekassen

Søknadsskjema kan fås fra Lånekassens kontorer. Til utdanning i USA blir det gitt lån/stipend bare når søkeren tar høyere utdanning på universitet eller lærested på tilsvarende nivå. Til utdanning i USA blir studiefinansiering gitt *kun* fra og med 2. år av et Bachelor-program. Visse studier finansieres ikke direkte av Lånekassen, dvs. at du må selv betale skolepengene. Lånekassen vil gi nærmere opplysninger.

Andre stipend og legater

Stipend- og legathåndboken dekker samtlige stipendier og legater for utdanning både i Norge og i utlandet.

Norge-Amerika foreningen tilbyr hvert år flere stipendier for studier på undergraduate nivå samt til forskning. Søknadsfrist: Første uke i september ett år før man skal begynne å studere.

Fulbrightkontoret deler hvert år ut stipend til graduate studenter. Det er et krav at man har minst cand.mag.-grad eller tilsvarende. Søknadsfrist som over.

Tilleggsstipend for næringslivsorienterte studier, kontakt

Norsk Næringslivs Stiftelse

Postboks 263 Skøyen, 0212 Oslo

Telefon: (02) 43 96 35.

Språkprøver

De fleste læresteder i USA og Canada krever at studenten har avlagt visse språkprøver før opptak. TOEFL er den vanligste. Universitetet i Oslo (Sommerskolen) administrerer alle disse prøvene, utgir både en oversikt over alle testene og sender ut de individuelle testbrosjyrene med en oversikt over hvor de kan tas i Norge og til hvilke tider.

Forberedelsesbøker til testene kan kjøpes bl.a. gjennom ANSA.

Visum

Når du blir tatt opp som student i USA, får du tilsendt et skjema med betegnelsen «I-20 Form». Dette vedlegges ditt utfylte visumsøknadsskjema og leveres enten personlig eller sendes rekommandert (sammen med gyldig pass) til

Den amerikanske ambassade, Consulate Department

Drammensvn. 18, 0255 Oslo

Telefon: (02) 44 85 50.

Norsk syketrygd

ordnes hos Folketrygdkontoret for utenlandssaker. Kan også ordnes gjennom ANSA.

Northern Illinois University - MBA - Master of Business Administration

Ønsker du å ta en mastergrad ved dette universitetet bør du kontakte NIU allerede i januar.

Dean of Admission

Northern Illinois University

College of Business

Graduate Studies in Business

De Kalb - Illinois 601 15-2897 - USA

Thunderbird - AGSIM

MIM - Master og International Management

For en eventuell studieplass bør du ta kontakt med skolen i november. Søknadsfrist i januar.

Dean of Admission

Thunderbird, AGSIM

Glendale, Arizona 85306 - USA

ID1393

3

4 Studier ved BIs regionale høyskoler

Modell over BIs studier	50
Mål for diplomøkonomstudiet	51
Bedriftsøkonom-, høyskolekandidat- og diplomøkonomstudiet	51
- Bedriftsøkonom BI	51
- Høyskolekandidat BI	51
- Diplomøkonom BI	51
- Diplomøkonom BI — med spesialisering i reiselivsledelse og internasjonal virksomhet	52
Eiendomsmeglerstudiet	52

NB!

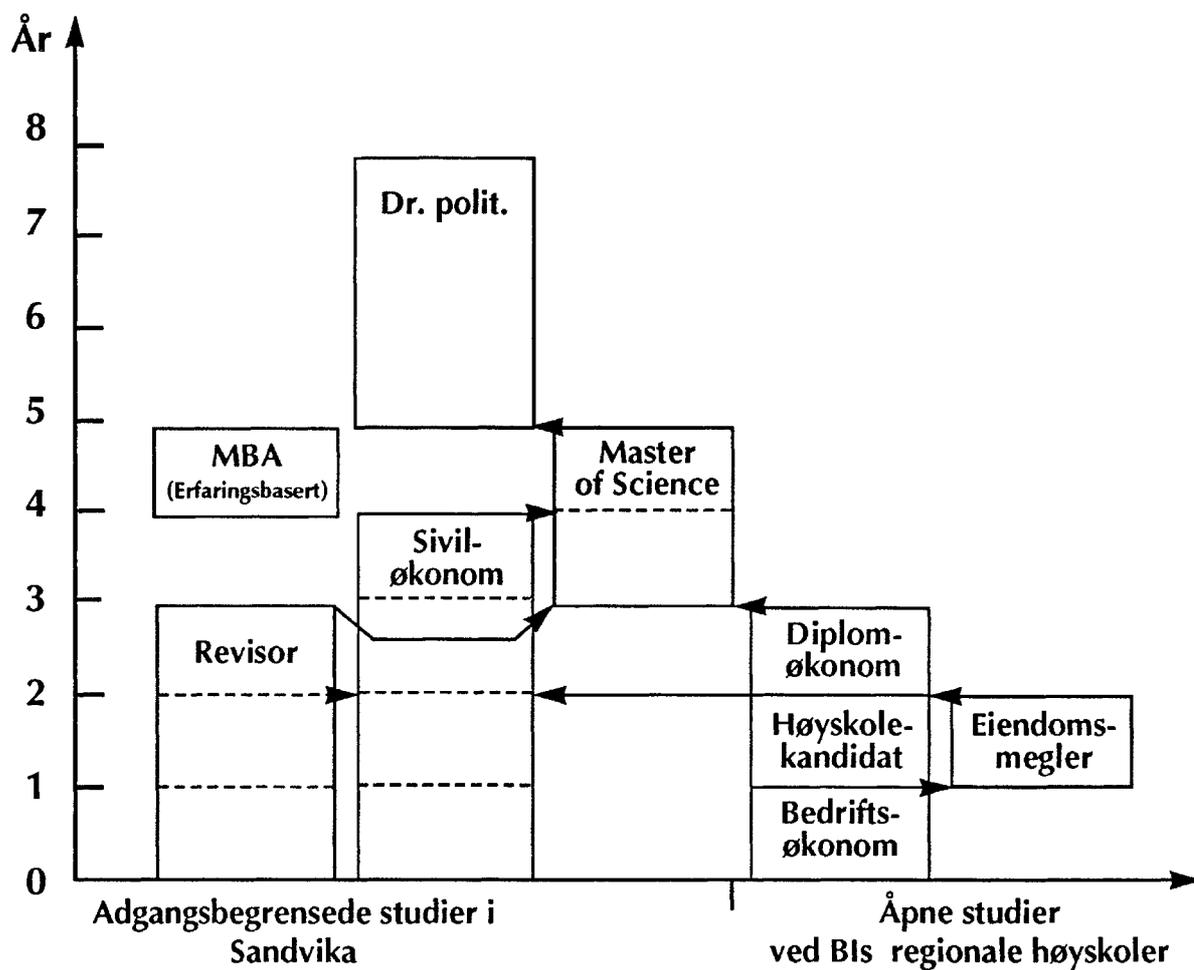
Studentene er forpliktet til å gjøre seg kjent med all studieadministrativ informasjon og alle reglementer.

ID1401

Modell over BIs studier

4

Oversikt over studier ved Norges MarkedsHøyskole finnes i egen studiehåndbok

Studier ved BIs regionale høyskoler

Mål for diplomøkonomstudiet

BIs treårige diplomøkonomstudium skal kvalifisere for ledende stillinger innen privat og offentlig virksomhet og for videre studier på Masternivå.

Etter avsluttet studium skal studentene inneha kunnskaper og ferdigheter som gir dem et bredt, faglig grunnlag og en fremtidsrettet og arbeidsrelevant kompetanse innen det økonomisk-administrative fagområdet.

Bedriftsøkonom-, høyskolekandidat- og diplomøkonomstudiet

Diplomøkonommodellen er meget fleksibel og gir deg muligheter til trinnvis å bygge opp din kompetanse. Studiemodellen fører frem til tre kompetansegivende titler:

4

Bedriftsøkonom BI

Bedriftsøkonomstudiet er første trinn i diplomøkonomstudiet og gir grunnleggende kunnskaper innen det økonomisk-administrative fagområdet. Studiet er bygget opp av enkeltkurs med avsluttende eksamener for hvert kurs. Bedriftsøkonomstudiet gir 20 vekttall og kan inngå som ett år i en cand.mag. grad ved universiteter og høyskoler. Studiet kan gjennomføres på heltid, deltid eller som fjernundervisning.

Fullført og bestått eksamen gir rett til å benytte tittelen bedriftsøkonom BI.

Høyskolekandidat BI

Høyskolekandidatstudiet er annet trinn i diplomøkonomstudiet. Studiet kan gjennomføres som 20-vektalls heltidsstudium eller ved å ta følgende delstudier: Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi, delfag i metode og delfag i språk.

Delstudiene kan gjennomføres på heltid og deltid. Kontakt studiestedet for nærmere informasjon.

Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi gjennomføres i tillegg som fjernundervisning f.o.m. studieåret 1992-93.

Bedriftsøkonomstudiet og mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi gir 30 vekttall og kan inngå i en cand.mag. grad ved universiteter og høyskoler.

Bedriftsøkonomstudiet sammen med 20 vekttall på høyskolekandidatstudiet fører frem til tittelen høyskolekandidat BI.

Høyskolekandidatstudiet ved BIs regionale høyskoler kan gi grunnlag for opptak til 3. studieår på BIs fireårige siviløkonomstudium ved Handelshøyskolen i Sandvika. Informasjon om opptak fås ved henvendelse til Handelshøyskolen BI, Høyskolekontoret.

Diplomøkonom BI

Tredje år i diplomøkonomstudiet er tilpasset det grunnlag studentene har fra de to første årene i studiet, og består av en obligatorisk del og et valgfritt studiekurs, hver på 10 vekttall.

BIs 13 regionale høyskoler tilbyr tredje år i diplomøkonomstudiet. Høyskolekandidatstudiet sammen med obligatorisk del og et studiekurs fører frem til tittelen diplomøkonom BI.

Diplomøkonomstudiet (60 vekttall) kan gi grunnlag for opptak på det toårige Master

of Science studiet som gjennomføres i Sandvika.

Diplomøkonomstudiet (60 vekttall) sammen med tre Management Programmer kvalifiserer også for opptak på den avsluttende intensivdelen som fører frem til Master of Management. Denne studiemodellen får du nærmere informasjon om ved henvendelse til Handelshøyskolen BI, Senter for lederutdanning.

Forbehold

Handelshøyskolen BI tar forbehold om endringer i studietilbudet ved den enkelte regionale høyskole.

Diplomøkonom BI —

med spesialisering i reiselivsledelse og internasjonal virksomhet

Diplomøkonomstudiet med spesialisering i reiselivsledelse og internasjonal virksomhet starter studieåret 1992-93 med første år, som er bedriftsøkonomstudiet. Det første året kan gjennomføres ved BIs 13 regionale høyskoler. Fullført og bestått eksamen gir rett til tittelen bedriftsøkonom BI.

4 Annet studieår gjennomføres første gang studieåret 1993-94. Dette studieåret er en fordypning hvor det, ved siden av de økonomisk-administrative fagene, fokuseres på Norge som kultur- og reiselivsland, reiselivsproduktet, produktutvikling og serviceledelse. Fullført og bestått eksamen gir rett til tittelen høyskolekandidat BI.

Tredje og siste år gjennomføres første gang studieåret 1994-95. Dette studieåret er en spesialisering hvor det legges vekt på internasjonal markedsføring, språk, forhandlinger i fremmede kulturer og økonomiske/finansielle sider ved å jobbe med internasjonal virksomhet.

Fullført og bestått eksamen gir rett til tittelen diplomøkonom BI - med spesialisering i reiselivsledelse og internasjonal virksomhet.

Annet og tredje studieår i denne studiemodellen skal gjennomføres ved BI Oslo og BI Trondheim. Ta kontakt med disse studiestedene for nærmere informasjon.

Eiendomsmeglerstudiet

Fra høsten 1990 er eiendomsmeglerstudiet overført til BI fra Norges Eiendomsmeglerhøyskole. Studiet er utviklet i samarbeid med Norges Eiendomsmeglerforbund og er et helt nytt tilbud til personer som ønsker å utdanne seg til statsautoriserte eiendomsmeglere. Det består av 1. avdeling (bedriftsøkonomstudiet) og 2. avdeling (eiendomsmeglerrelaterte fag). Studiet kan gjennomføres på to år heltid eller fire år deltid.

1. avdeling kan tas ved alle de 13 regionale høyskolene. Opptak til 2. avdeling skjer kun ved BI Oslo. Ta kontakt med studieadministrasjonen ved BI Oslo for nærmere informasjon. Telefon 02-20 90 93.

ID81

5 Bedriftsøkonomstudiet

Studiemodellen	54
Bedriftsøkonomstudiet	55
Forkurs	55
Fagområder	56
- Bedriftsøkonomisk analyse	56
- Juridiske fag	57
- Materialadministrasjon	57
- Metode	57
- Markedsføring	57
- Organisasjon og ledelse	57
- Samfunnsøkonomi	57
Alternative studiemuligheter på bedriftsøkonomstudiet	58
- Ettårig heltidsstudium med normalstudieplan	58
- Toårig deltidsstudium	59
- Toårig deltidsstudium som fjernundervisning	59
- Toårig deltidsstudium/fjernundervisning med normalstudieplan	59
Dataverktøy på bedriftsøkonomstudiet	60
- Krav til utstyr	60
- PC og modem til fjernundervisning	60
Overgangsordninger på bedriftsøkonomstudiet	61
Kursregister for gamle kurs på bedriftsøkonomstudiet	63
Kursbeskrivelser for bedriftsøkonomstudiet	66

ID699

STUDIER VED BI

DIPLOMØKONOM

Obligatorisk del 10 vekttall	Studiekurs 10 vekttall
---------------------------------	---------------------------

År 3

HØYSKOLEKANDIDAT

Delfag met 5 vekttall	Delfag språk 5 vekttall
Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi 10 vekttall	

År 2

BEDRIFTSØKONOM

Bedriftsøkonomstudiet 20 vekttall

År 1

5

Bedriftsøkonomstudiet

Bedriftsøkonomstudiet ved BI er både et eget avsluttende studium i økonomi og administrasjon og første trinn i diplomøkonomstudiet.

En bedriftsøkonom opparbeider gjennom det faglige opplegget kunnskaper og praktiske ferdigheter for å løse de mest vanlige problemstillinger innenfor økonomi og administrasjon i næringslivet.

I tillegg til de ordinære eksamener legger BI vekt på at studenten skal gjennomføre flere skriftlige arbeider før en tittel tildeles. Studenten får på denne måten anledning til å utvikle og forankre sin teoretiske kunnskap i praktisk problemløsning. Arbeidet i studiegrupper tillegges stor vekt, og BI anbefaler at studentene etablerer arbeidsgrupper allerede fra starten av. Som arbeidsoppgaver for gruppene vil man spesielt fremheve diskusjoner av pensum og forelesninger, oppgaveløsninger og arbeid i forbindelse med fagoppgaver eller case. Fagoppgaver løses normalt individuelt eller av grupper på inntil tre studenter.

Fullført bedriftsøkonomstudium gir rett til å bruke tittelen bedriftsøkonom BI.

Stadig flere gjennomfører bedriftsøkonomstudiet som ledd i en universitets- eller høyskolegrad. Bedriftsøkonomstudiet er godkjent som et 20 vekttalls studium, og kan brukes både i universitetenes cand.mag.-grad og i den regionale cand.mag.-graden.

Høyskolerådet vedtok i møte 2. mars 1992 å endre normalstudieplanen for alle tre årene i diplomøkonommodellen etter følgende gjennomføringsplan:

Bedriftsøkonomstudiet	1992-93
Høyskolekandidatstudiet	1993-94
Diplomøkonomstudiet	1994-95

Forkurs

Studenter som trenger oppfrisking av sine kunnskaper i matematikk, personlig databehandling og/eller fremmedspråkene fransk og tysk, anbefales å ta forkurs. BI tilbyr også forkurs i studieteknikk ved enkelte regionale høyskoler.

Introduksjonskurs i personlig databehandling består av 6 timer undervisning og 14 timer praktiske øvelser. Repetisjonskurs i matematikk er på 18 timer, mens forkursene i tysk og fransk gjennomføres med inntil 24 timer undervisning.

Nærmere opplysninger om forkursene (tilbud, kursstart og priser) kan fås ved henvendelse til den enkelte regionale høyskole.

ID21

Fagområder

Høyskolerådet vedtok i møte 2. mars 1992 å endre normalstudieplanen for bedriftsøkonomstudiet, ettårig heltidsstudium og toårig deltidsstudium/fjernundervisning f.o.m. studieåret 1992-93.

Vedtaket innebærer at vekttallskravet innenfor alle fagområdene skal være to vekttall eller mer. Vedtaket innebærer følgende endringer:

- Bedriftsøkonomisk analyse: Nå: 6 v, før: 7 v.
- Materialadministrasjon: Nå: 6 v, før 1 v.
- Juridiske fag: Nå: Skatteøkonomi 2 v, før: Anvendt jus 1 v, Skatteøkonomi 1 v.

Studieplanen for bedriftsøkonomstudiet omfatter følgende fagområder med kurs og vekttallskrav:

Fagområde	Vekttall	Kurs innen fagområdet
Bedriftsøkonomisk analyse	6	Økonomistyring (4 v) Investering og finansiering (2 v)
Juridiske fag	2	Skatteøkonomi (2 v)
Materialadministrasjon	2	Materialadministrasjon (2 v)
Metode	4	Statistikk og dataanalyse (2 v) Matematikk for økonomer (2 v)
Markedsføring	2	Markedsføringsledelse I (2 v)
Organisasjon og ledelse	2	Organisasjon og arbeidsledelse (2 v)
Samfunnsøkonomi	2	Samfunnsøkonomi (2 v)
Totalt	20	

Nedenfor følger en beskrivelse av fagområdene på bedriftsøkonomstudiet ved BI:

Bedriftsøkonomisk analyse

Fagområdet bedriftsøkonomisk analyse er kjernen i bedriftsøkonomien. Her vil det bli gjennomgått regnskapsmessige prinsipper, teori og metoder som er nødvendig for å gi studenten solid innsikt i bedriftsøkonomiske lønnsomhetsanalyser, beslutnings- og styringsmodeller.

Undervisningen skal fremme studentens evne til å arbeide som resultatorientert administrator.

Hovedtemaer er:

- Teorier om foretaket og dets atferd i markedet
- Eksternregnskap
- Internregnskap
- Finans (investering og finansiering)

Juridiske fag

Skatteøkonomi er et fagområde som ligger i grenseland mellom de juridiske fag og bedriftsøkonomi. På bedriftsøkonomstudiet er formålet med skatteøkonomikurset å integrere skatterettslig innsikt med økonomisk tenkemåte. Sentrale skatte- og avgiftsregler knyttet til beskatning av næringsdrivende er sentralt i kurset, herunder skattereformens regler.

Materialadministrasjon

Materialadministrasjon (MA) er et strategisk fag- og ledelsesområde. Hensikten med fagområdet er å effektivisere bedriftens kapitalutnyttelse, øke og samordne innkjøp, produksjon og leveringsevne, samt bevisst å styre flyten av varer og tjenester gjennom bedriften.

Studentene innføres i fagområdet fra et ledersynspunkt. Kurset skal gi forståelse av de viktigste materialadministrative styringsmetoder og -prinsipper.

Metode

Undervisningen innenfor fagområdet metode tar sikte på å utvikle studentens evne til å foreta logiske resonneringer og til å forstå forholdet mellom teori og praksis. Dessuten skal metodefaget gi studenten innsikt i hvordan man utvikler kunnskap i de bedriftsøkonomiske fagområder.

Hovedtemaer er:

- Matematikk
- Statistikk
- Modellbygging
- Vitenskapelig metodelære

På bedriftsøkonomstudiet tilbys kursene matematikk for økonomer og statistikk og dataanalyse. Kurset i anvendt statistikk gir en generell innføring i faget og erfaring i praktisk dataanalyse. Anvendt statistikk er en av de viktigste og mest brukte metoder for innsamling, analyse og vurdering av datamateriale.

Markedsføring

Innenfor fagområdet markedsføring tar undervisningen sikte på å gi studenten basis-kunnskaper i markedsføring og en bedre forståelse av markedsføringens virkemidler og funksjon. Med utgangspunkt i en markedsorientert holdning og faglige kunnskaper skal studenten bli istand til å bidra til løsning av markedsføringsproblemer i praksis.

Organisasjon og ledelse

Fagområdet er sammensatt. Kurset i organisasjon og arbeidsledelse har to hovedsiktemål.

1. Studentene skal gis et grunnlag for å handle i organisasjoner, dvs. utvikle et forhold til andre mennesker i organisasjonen slik at de i samarbeid kan gjennomføre de oppdrag som foreligger.
2. Slik handling bør også skje på grunnlag av et gjennomtenkt syn på hvordan organisasjoner fungerer. Ulike måter å «tenke organisasjon» på vil føre til forskjellige idéer og fremgangsmåter når handling skal gjennomføres. Derfor vil det også bli gitt en innføring i en del typiske tenkemåter som preger både organisasjoner og organisasjonsteori.

Samfunnsøkonomi

Undervisningen i samfunnsøkonomi skal gi studentene oversikt over samfunnsøkonomiske begreper, teorier og økonomisk politikk. Studentene skal få et solid grunnlag for å tolke og vurdere de samfunnsmessige problemstillinger vi møter i fagpresse og andre media. Videre gir dette faget en forståelse av hvordan økonomisk politikk virker inn på samfunnsutviklingen og på bedrifters og organisasjoners tilpasning til denne politikken.

Alternative studiemuligheter på bedriftsøkonomstudiet

Bedriftsøkonomstudiet kan gjennomføres som:

- Ettårig heltidsstudium
- Toårig deltidstudium
- Toårig fjernundervisningsstudium

Undervisningen på bedriftsøkonomstudiet er lagt opp så fleksibelt som mulig. Studiet består av en rekke enkeltkurs med avsluttende eksamener for hvert kurs. I tillegg til å følge forelesninger anbefales studentene å jobbe sammen i kollokveigrupper.

Deltakerne i fjernundervisningen trenger ikke møte på forelesninger. De får et godt tilrettelagt studiemateriell, samlinger ved semesterstart og før eksamen, veiledning gjennom BIs telekonferansesystem BIT eller via telefon, post m.v.

Studentene blir registrert ved en av BIs regionale høyskoler, men det er anledning til å følge undervisningen ved andre studiesteder forutsatt at det er ledige plasser.

Ønsker man å søke *overføring* til en annen av BIs regionale høyskoler, må det søkes på eget skjema. Studieadministrasjonen ved det enkelte studiested vil være behjelpelig med dette.

5

Ettårig heltidsstudium

Studieplanen omfatter 420 kurstimer på dagtid fordelt over to semestre. Selvstendig studiearbeid, oppgaveskriving og eksamener kommer i tillegg. Gjennomsnittlig arbeidsinnsats er minst 1.600 timer for å gjennomføre studiet.

Heltidsstudiet er krevende. Studentenes studiesituasjon og forkunnskaper kan i enkelte tilfeller gjøre det fornuftig å strekke studiet noe utover i tid. Se alminnelige studievilkår § 10.

Normalstudieplan — ettårig heltidsstudium

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer	
			1. sem.	2.sem.
MET 8006	Statistikk og dataanalyse	2	42C + Fv	
MET 9100	Matematikk for økonomer	2	42E	
MRK 8614	Markedsføringsledelse I	2	42E	
ORG 8801	Organisasjon og arbeidsledelse	2	42F	
SØK 8400	Samfunnsøkonomi	2	42H	
BØK 9200	Økonomistyring	4		84C + E
BØK 8950	Investering og finansiering	2		42Fv
JUR 9205	Juridiske fag - skatteøkonomi	2		42C + Fv
MAD 9214	Materialadministrasjon	2		42E
		20	210	210

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave, Fv = Flervalgseksamen, H = Hjemmeeksamen, C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres

Toårig deltidsstudium

Mange studenter gjennomfører bedriftsøkonomstudiet på deltid. Studieplanen omfatter 420 kurstimer fordelt på to kvelder i uken over fire semestre, men det er mulig å strekke studiet noe utover i tid. Se Alminnelige studievilkår, § 10.

Toårig deltidsstudium som fjernundervisning

Studentene følger samme normalstudieplan som øvrige deltidsstudenter, men følger ikke forelesninger. De deltar i samlinger ved semesterstart og før eksamen, studerer på egen hånd ved hjelp av studiemateriell tilrettelagt for fjernundervisning og får veiledning via BIs telekonferansesystem BIT. Det er også mulighet for telefonveiledning, og studentene får veiledning knyttet til oppgaveløsning. Fjernundervisningsstudenter som ønsker det, kan dessuten møte til forelesninger ved BIs regionale høyskoler. Ta eventuelt kontakt med den aktuelle høyskolen for nærmere informasjon.

Studenter som velger fjernundervisning som studieform må i stor grad kunne styre sitt eget arbeid.

Normalstudieplan — toårig deltidsstudium/fjernundervisning

Denne normalstudieplanen er veiledende. Vi gjør oppmerksom på at enkelte regionale høyskoler avviker fra denne, ta derfor kontakt med ditt studiested for nærmere informasjon.

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekt-tall	Eksamen			
			1. sem.	2. sem.	3. sem.	4. sem.
MET 9100	Matematikk for økonomer	2	42E			
SØK 8400	Samfunnsøkonomi	2	42H			
MET 8006	Statistikk og dataanalyse	2		42C + Fv		
MAD 9214	Materialadministrasjon	2		42E		
ORG 8801	Organisasjon og arbeidsledelse	2		42F		
BØK 9200	Økonomistyring	4			84C + E	
BØK 8950	Investering og finansiering	2				42Fv
JUR 9205	Juridiske fag - skatteøkonomi	2				42C + Fv
MRK 8614	Markedsføringsledelse I	2				42E
		20	84	126	84	126

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave, Fv = Flervalgseksamen, H = Hjemmeeksamen, C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres

Studieåret 1992-93 vil studenter som startet studiet før 1992-93 kunne fullføre bedriftsøkonomstudiet med følgende kurs:

JUR 8423	Juridiske fag — anvendt jus	1 vekttall
MAD 8314	Materialadministrasjon	1 vekttall
BØK 8900	Økonomistyring	5 vekttall
JUR 8605	Juridiske fag — skatteøkonomi	1 vekttall

For alle studenter gjelder siste kontinuasjon i kursene våren 1994. Ta kontakt med din regionale høyskole eller BIs sentre for fjernundervisning for nærmere informasjon.

Dataverktøy på bedriftsøkonomstudiet

I flere av kursene på bedriftsøkonomstudiet er data integrert i undervisningen for å gi et bedre og mer relevant pedagogisk tilbud til studentene. Bruk av dataverktøy gir studentene trening i problemløsning i tråd med de krav arbeidsgiverne har til ferdig utdannede bedriftsøkonomer.

I tillegg til å bruke generelle programvareprodukter som regneark og tekstbehandling, får studentene kjennskap til spesiell programvare knyttet til forskjellige fag.

Dataverktøy er imidlertid ikke obligatorisk i bedriftsøkonomstudiet. Dette innebærer at studentene fritt kan velge om de vil benytte dataverktøy i studiet eller ikke. Til eksamen er det kun ved hjemmeeksamener og fagoppgaver at studentene kan løse oppgavene ved hjelp av dataverktøy dersom de ønsker det.

Alle BIs 13 regionale høyskoler er utstyrt med datarom.

Krav til utstyr

Studenter som ønsker å benytte dataverktøy ved hjemmeeksamen og fagoppgaver, bør helst disponere PC, skriver og aktuell programvare.

Studenter som skal benytte faglig dataverktøy som er utviklet ved BI trenger en IBM-kompatibel PC. Ved kjøp av ny PC anbefaler Handelshøyskolen BI en IBM-kompatibel PC med minimumskonfigurasjon 80386 sx prosessor og minst 80 MB harddisk.

Handelshøyskolen BI tar forbehold om at enkelte programvarer som benyttes i studiet ikke kan benyttes på eldre PC'er med liten kapasitet. Det vises forøvrig til studiestedenes terminalrom.

Ved semesterstart på høsten kan studentene henvende seg til studiestedet og få informasjonshefte om dataverktøy (BINært). Der står det også om de avtaler som Handelshøyskolen BI har forhandlet seg frem til for studentene.

PC og modem til fjernundervisningen

For å få fullt utbytte av BIs fjernundervisningstilbud bør studentene ha en PC utstyrt med modem. Vi anbefaler en PC med de samme spesifikasjoner som gjelder i tilknytning til bruk av dataverktøy på bedriftsøkonomstudiet.

Modemet bør være Hayes-kompatibelt og ha en hastighet på 2400 baud.

Studenter som ikke har PC, kan få veiledning over telefon.

ID45

Overgangsordninger på bedriftsøkonomstudiet

1. Høgskolerådet vedtok 13. februar 1989 ny felles studieplan for heltid og deltid på bedriftsøkonomstudiet. Vedtaket får konsekvenser for fagområdene bedriftsøkonomisk analyse og metode. I den nye studiemodellen er vekttallskravet i fagområdet metode to vekttall mot tidligere tre vekttall, og vekttallskravet i fagområdet bedriftsøkonomisk analyse syv vekttall mot tidligere seks vekttall.

I Høgskolerådet 24. april 1989 ble følgende overgangsordninger vedtatt mellom ny og gammel studieplan fra studieåret 1989-90 til og med studieåret 1992-93: Vekttallskravet i fagområdene bedriftsøkonomisk analyse og metode er oppnådd dersom studenten har bestått eksamen i enten:

- A. Tre vekttall metode og seks vekttall bedriftsøkonomisk analyse, d.v.s:

Metode	Statistikk/Dataanalyse	2 vekttall
	Prosjektarbeid	1 vekttall

Bedriftsøkonomisk analyse	Årsregnskap	2 vekttall
	Internregnskap	2 vekttall

og en av følgende kombinasjoner:

Investering og finansiering	1 vekttall
Regnskapsanalyse	1 vekttall

Innføring i finans	2 vekttall
--------------------	------------

Investering og finansiering	2 vekttall
-----------------------------	------------

- B. To vekttall metode og syv vekttall bedriftsøkonomisk analyse, d.v.s:

Metode	Statistikk/Dataanalyse	2 vekttall
--------	------------------------	------------

Bedriftsøkonomisk analyse	Økonomistyring	5 vekttall
	eller	

Årsregnskap	2 vekttall
-------------	------------

Internregnskap	2 vekttall
----------------	------------

Regnskapsanalyse	1 vekttall
------------------	------------

Innføring i finans	2 vekttall
--------------------	------------

eller	
Investering og finansiering	2 vekttall

Høgskolerådet har vedtatt følgende plan for kontinuasjonseksamener:

Årsregnskap	2 v	i 4 år t.o.m. studieåret 1992-93
Internregnskap	2 v	i 4 år t.o.m. studieåret 1992-93
Regnskapsanalyse	1 v	i 4 år t.o.m. studieåret 1992-93
Prosjektoppgave	1 v	i 4 år t.o.m. studieåret 1992-93

2. Høyskolerådet vedtok i møte 18. mars 1992 ny normalstudieplan for bedriftsøkonomstudiet heltid og deltid/fjernundervisning. Vedtaket får konsekvenser for fagområdene informasjonssystemer og metode.

I den nye normalstudieplanen går vekttallskravet i informasjonssystemer bort og vekttallskravet i metode er fire vekttall mot tidligere to vekttall. Overgangsordning for studenter som påbegynte bedriftsøkonomstudiet før studieåret 1991-92:

- A. To vekttall informasjonssystemer og to vekttall metode, d.v.s.:

Informasjonssystemer	Personlig databehandling	2 vekttall
Metode	Statistikk og dataanalyse	2 vekttall

- B. Fire vekttall metode, d.v.s.:

Metode	Statistikk og dataanalyse	2 vekttall
	Matematikk for økonomer	2 vekttall

5

3. I forbindelse med Høyskolerådets vedtak av 2. mars 1992 vedrørende endring av normalstudieplanen for bedriftsøkonomstudiet (se avsnitt foran om Fagområder), etableres det overgangsordninger for studenter som har påbegynt studiet før 1992-93.

Opplysninger og veiledning får du ved henvendelse til en av BIs regionale høyskoler. Fjernundervisningsstudenter henvender seg til ett av BIs sentre for fjernundervisning (Handelshøyskolen BI i Sandvika, BI Bergen eller BI Trondheim).

ID1773

Kursregister for gamle kurs på bedriftsøkonomstudiet

En student som strekker bedriftsøkonomstudiet utover den normerte studietid, vil ofte ved fullføring av studiet ha en kursportefølje som avviker fra normalstudieplanen. Endringer i pensum og litteratur gjennomføres relativt ofte for å sikre et høyt faglig innhold i studiet. Tidligere fikk kursene ny kurskode ved slike endringer. (Se studieadministrativ informasjon under Generelle opplysninger om eksamen).

Ved tildeling av kompetanse spiller det ingen rolle om studenten har eksamen fra et gammelt eller nytt kurs så lenge vektallskravet innen fagområdet er oppnådd. Gamle og nye kurs med samme faglige mål kan ikke kombineres for å oppfylle vektallskravet i et fagområde.

Kurs undervist i perioden 1976-1992 på bedriftsøkonomstudiet gir følgende vektall:

1. BEDRIFTSØKONOMISK ANALYSE (BØK)

Kurskode	Kursbetegnelse	
BØK 2012	Internt regnskap	1.5
BØK 2023	Eksternt regnskap m/skatterett	2.5
BØK 2050	Eksternt og internt regnskap.....	4
BØK 2071	Grunnkurs i investering.....	1
BØK 2080	Investerings- og finansieringsanalyse	2
BØK 2062	Innføring i finans	2
BØK 2064	Investering/finansiering	1
BØK 8306	Økonomistyring — årsregnskap	2
BØK 8307	Økonomistyring — regnskapsanalytiske emner	1
BØK 8309	Investering og finansiering	1
BØK 8310	Økonomistyring - regnskapsanalytiske emner	1
BØK 8395	Økonomistyring — internregnskap m/dataverktøy	2
BØK 8396	Økonomistyring — årsregnskap m/dataverktøy	2
BØK 8397	Innføring i finans m/dataverktøy	2
BØK 8409	Investering og finansiering	1
BØK 8900	Økonomistyring	5

2. INFORMASJONS- OG DATASYSTEMER (INF)

Kurskode	Kursbetegnelse	
INF 0011	EDB m/Basic.....	1
INF 0081	Informasjons- og datasystemer.....	2.5
INF 0102	ADB 1: Administrativ databehandling.....	1
INF 0182	Informasjons- og datasystemer.....	2.5
INF 8303	Innføring av EDB i organisasjoner	2
INF 8304	EDB og ledelse.....	2
INF 8600	Informasjonssystemer	2
INF 8601	Informasjonssystemer	2
INF 8604	EDB og ledelse	2
INF 9000	Personlig databehandling	2

3. JURIDISKE FAG (JUR)

Kurskode	Kursbetegnelse	
JUR 4015	Bedriftslære/bank/forsikring	1
JUR 5116	Rettslære	1
JUR 5120	Juridiske emner	2

JUR	8100	Juridiske fag — skatteøkonomi	1
JUR	8403	Juridiske fag — skatteøkonomi	1
JUR	8422	Juridiske fag — anvendt jus	1
JUR	8423	Juridiske fag — anvendt jus	1
JUR	8603	Juridiske fag — skatteøkonomi	1
JUR	8604	Juridiske fag — skatteøkonomi	1
JUR	8605	Juridiske fag — skatteøkonomi	1
JUR	8693	Juridiske fag — skatteøkonomi m/dataverktøy	1

4. MATERIALADMINISTRASJON (MAD)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MAD 4175	Administrasjonsteori	1.5
MAD 4181	Material- og produksjonsadministrasjon	1.5
MAD 8312	Materialstyring	1
MAD 8313	Materialstyring	1
MAD 8392	Materialstyring m/dataverktøy	1
MAD 8393	Materialstyring m/dataverktøy	1
MAD 8314	Materialadministrasjon	1

5. METODE (MET)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MET 0207	Årsoppgave i databehandling	2.5
MET 1041	S 1 — 4	2
MET 1060	Statistikk 1 og 2	2
MET 1070	Statistikk del 1	1
MET 1071	Statistikk del 2	1
MET 1160	Kvantitative metoder og informasjonssystemer	3
MET 1161	Årsoppgave i metodefag	2.5
MET 1200	Årsoppgave i statistikk	2.5
MET 2200	Årsoppgave i regnskap	2.5
MET 3200	Årsoppgave i markedsføring	2.5
MET 4206	Årsoppgave i administrasjonsteori	2.5
MET 8000	Statistikk	0.5
MET 8001	Statistikk	1.5
MET 8002/ 8003	Statistikk og dataanalyse	2
MET 8004	Statistikk	0.5
MET 8005	Dataanalyse	1.5
MET 8011	Statistikk	1.5
MET 8460	Statistikk*)	2
MET 8470	Ikke-parametrisk statistikk	1
MET 8471	Parametrisk statistikk	1
MET 8670/ 8671	Statistikk m/regneark	2

*) MET 8460 Statistikk består av MET 8470 og 8471

6. MARKEDSFØRING (MRK)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MRK 3023	Markedsføring	2
MRK 3024	Markedsføring	2

MRK	3353	Markedsføring på bedriftsvaremarkedet.....	2
MRK	8313	Markedsføringsledelse.....	2
MRK	8316	Markedsføring — ledelse og økonomi på bedriftsvaremarkedet.....	2
MRK	8413	Markedsføringsledelse I.....	2
MRK	8498	Markedsføringsledelse m/dataverktøy	2
MRK	8510	Markedsføringsledelse m/dataverktøy	2
MRK	8511	Markedsføringsledelse I m/dataverktøy	2
MRK	8613	Markedsføringsledelse I	2

7. ORGANISASJON OG LEDELSE (ORG)

Kurskode	Kursbetegnelse		
ORG	4180	Administrasjon	2
ORG	4175	Administrasjonsteori	2
ORG	8410/ 8411	Organisasjon og arbeidsledelse.....	2
ORG	8610	Organisasjon og arbeidsledelse	2
ORG	8800	Organisasjon og arbeidsledelse	2

8. SAMFUNNSØKONOMI (SØK)

Kurskode	Kursbetegnelse		
SØK	8314	Samfunnsøkonomiske emner	2
SØK	4019	Bedrifts- og samfunnslære	2
SØK	5880	Samfunnsøkonomi.....	2
SØK	8315	Samfunnsstyring og økonomisk politikk	2
SØK	8394	Samfunnsøkonomisk teori og politikk m/dataverktøy	2
SØK	8414	Samfunnsøkonomisk teori og politikk	2
SØK	8495	Samfunnsøkonomisk teori og politikk med dataverktøy	2

ID123

Kursbeskrivelser - Bedriftsøkonomstudiet

	Introduksjonskurs i personlig databehandling	67
	Repetisjonskurs i matematikk	68
BØK 9200	Økonomistyring	69
	Delkurs 1: Innføring i regnskap	70
	Delkurs 2: Årsregnskap	71
	Delkurs 3: Internregnskap	72
	Delkurs 4: Regnskapsanalyse	72
BØK 8950	Investering og finansiering	73
JUR 9205	Juridiske fag - skatteøkonomi	74
MAD 9214	Materialadministrasjon	76
MET 8006	Statistikk og dataanalyse	77
MET 9100	Matematikk for økonomer	79
MRK 8614	Markedsføringsledelse I	80
ORG 8801	Organisasjon og arbeidsledelse	81
SØK 8400	Samfunnsøkonomi	83

ID1802

5

KURS: Introduksjonskurs i personlig databehandling

Fagansvarlig(e):

G. Skagestein

Institutt:

Organisasjon og ledelse

Mål

Informasjonsteknologien er etterhvert blitt et vanlig innslag både i arbeid og fritid. Dette kurset har som mål å gjøre studentene kjent med denne teknologien, slik at de blir i stand til å utnytte den på best mulig måte i ulike arbeidssituasjoner. Kunnskapene er også meget viktige for en effektiv gjennomføring av kursene i bedriftsøkonom-, høyskolekandidat- og diplomøkonomstudiet. Hovedvekten vil bli lagt på informasjonsteknologi for *personlig bruk*. Mer organisasjonsorienterte problemstillinger vil bli tatt opp i større bredde i senere kurs i diplomøkonomstudiet.

Litteratur

Ausland, J. et al.: *Personlig databehandling. Informasjonsteknologi - for deg*. Oslo: Dataforlaget 1991. Unntatt: Del fire — Databaser.

Emneoversikt

1. Hva datamaskinen kan gjøre for deg:
  - den personlige datamaskins oppbygging og virkemåte.
  - inn- og ut-enheter.
  - lagringsmedia.
  - datakommunikasjon.
2. Operativsystemet:
  - operativsystemets oppgaver
  - hvordan omgås operativsystemet
  - ulike brukergrensesnitt
3. Tekstbehandling:
  - grunnleggende prinsipper
  - hvordan arbeide med tekstbehandlingsutstyr
  - hvordan strukturere meldinger og rapporter
4. Regnearket:
  - grunnleggende prinsipper
  - regnearkets muligheter og begrensninger
  - hvordan arbeide med regneark

Dataverktøy

Studentene må gjennomføre øvinger på datamaskin. Følgende kategorier programvare er aktuelle:

- tekstbehandlingssystem
- regneark

Studenter kan benytte egen datamaskin, eller utstyr og programvare som er installert på studiestedets terminalrom.

Anbefalt programvare

Studentene kan bare påregne veiledning i et begrenset utvalg programvarer innenfor de kategorier som er nevnt ovenfor. For tiden er dette:

- tekstbehandlingssystem: WordPerfect
- regneark: SuperCalc

Gjennomføring

Introduksjonskurset består av en forelesningsrekke på 6 timer. I tillegg skal studenten

gjennomføre et øvingsprogram på ca. 14 timer. Studenten vil kunne søke veiledning under gjennomføringen.

Eksamen

Det er ingen eksamen i kurset.

ID2513

KURS:	Repetisjonskurs i matematikk
Fagansvarlig(e):	Tron Foss
Institutt:	Økonomi

Mål

Kurset tar sikte på å gi de studenter som kun har førsteårskurset i matematikk et bedre grunnlag for å følge undervisningen på bedriftsøkonomstudiet.

Obligatorisk litteratur

Benestad, Ø. og Lohne, A.: *Matematikk 2 for handel og kontor*. 5. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Anbefalt litteratur

Berg, P.: *Repetisjonskurs i matematikk for bedriftsøkonomer*. Kompendium. Bærum: BI Forlag 1992.

Emneoversikt

1. Repetisjon

- noen grunnleggende matematiske regler
- rangrekkefølge
- ligninger av første grad
- kvadratrotter
- matematikk som hjelpemiddel

2. Funksjoner og ligninger

- funksjoner
- grafisk fremstilling av lineære funksjoner
- ligninger av første grad med to ukjente
- algebraisk løsning av lineære ligningssett
- ubestemte og selvmotsigende ligningssett
- grafisk løsning av lineære ligningssett
- å finne ligningen for en rett linje gjennom to kjente punkter
- funksjoner av andre grad
- parabel
- ligninger av andre grad
- kvadratsetningene
- formel for løsning av andregradsligninger
- ligningssett av andre grad
- grafisk løsning av ligningssett av andre grad

3. Tilvalgsstoff

- ulikheter
- grafisk løsning av ulikheter
- algebraisk løsning av ulikheter
- faktorisering av andregradsuttrykk
- andregradsulikheter, ulikheter med brøk og fortegnslinjer

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 18 timer. I tillegg til lesning av pensumbøkene er det meget viktig at studentene regner oppgaver tilknyttet pensum.

Eksamen

Det er ingen eksamen i kurset.

ID1794

KURS:	BØK 9200 Økonomistyring		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Aage Sending		
Institutt:	Økonomi		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Vår (2)	Høst (3)	Høst (3)
Vekttall:	4		

Mål

Studentene skal beherske de sentrale temaer knyttet til økonomisk rapportering rettet mot bedriftsinterne såvel som bedriftseksterne informasjonsmottakere. Studentene skal settes i stand til å spesifisere systemoppbygging og gjennomføre rapportering av økonomidata som grunnlag for god økonomistyring.

Gjennomføring

Undervisningen i dette kurset gjennomføres som en serie delkurs:

Delkurs 1 - Innføring i regnskap

Delkurs 2 - Årsregnskap

Delkurs 3 - Internregnskap

Delkurs 4 - Regnskapsanalyse

BØK 9200 Økonomistyring foreleses i tilsammen 84 timer.

Studenter i BIs fjernundervisning følger BØK 8900 Økonomistyring studieåret 1992-93.

Litteratur og emneoversikt

Se beskrivelsen av de enkelte delkurs.

Arbeidshefter o.l.

Det foreligger ulike arbeidshefter for mulig bruk i delkursene. Om foreleser benytter arbeidshefte forutsettes det at studentene anskaffer dette. Innkjøp av arbeidshefter bør først gjøres etter konferanse med høyskolen eller foreleser. Det foreligger også et case med løsningsforslag og tidligere eksamensoppgaver rettet mot dette caset, også med løsningsforslag. Casesamlingen er ikke obligatorisk litteratur.

Eksamen

BØK 9200 Økonomistyring avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen basert på pensumlitteraturen og en caseløsning.

Primo april/primo november utleveres et case som skal løses individuelt i løpet av semestret. Caset kan omfatte materiale fra alle de fire delkursene, og studentene kan med fordel benytte dataverktøy i caseløsningen.

Casebesvarelsen skal *ikke* innleveres for sensur, men bringes med til eksamen sammen med selve caset.

Eksamen kan bestå av praktiske og teoretiske spørsmål fra pensum og særlig spørsmål relatert til case/caseløsning, men i svært liten grad en ren gjengivelse av caseløsning.

Karakteren fastsettes kun på grunnlag av den skriftlige eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Dataverktøy

Det er ingen krav om bruk av dataverktøy i kurset. Imidlertid vil erfaring med bruken av dataverktøy være verdifullt, og det vil lette arbeidet med å holde styr på dataene i caset. Likeledes vil det virke stimulerende på interessen for oppgaveløsning — særlig litt større oppgaver.

Man kan benytte ulike regnskapsprogram og regneark. I bokføring og årsregnskap kan benyttes ulike utgaver av: Sommerstad, K. og Tellefsen, J. T.: *Piccolo*.

I internregnskap kan et hvilket som helst regneark benyttes. Foreleser kan vise enkelte eksempler ved hjelp av PC og videokanon.

Kontinuasjon

Det avholdes normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester med case-utlevering primo november/primo april.

ID1467

5

DELKURS 1:

STUDIUM:

Institutt:

Innføring i regnskap

Bedriftsøkonomstudiet

Økonomi

Mål

Målet er først og fremst å lære grunnleggende bokføring og gi studentene et helhetlig begrepsfundament og en forståelse av forutsetningene for norsk regnskapsavleggelse og innsikt i grunnleggende regnskapsteori som grunnlag for videre studier i regnskap.

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J.T.: *Årsregnskapet*. Del 1. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Emneoversikt

Regnskapets formål og innhold, perioderegnskapets grunnstruktur, grunnleggende registreringsprinsipper, periodiseringer, regnskapsavslutningen, registreringsrutiner og kontoplaner, spesialregistre og særskilte registreringsrutiner, grunnleggende vurderingsprinsipper, grunnleggende regnskapsmodeller og tradisjonell regnskapsavleggelse.

ID1472

DELKURS 2:	Årsregnskap
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet
Institutt:	Økonomi

Mål

Kurset har som hovedmål å gi en grundig innføring i praktisk norsk regnskapsvesen og de krav lovverket stiller til årsoppgjøret.

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J. T.: *Årsregnskapet*. 4. utg. Del 2 + kap. 20 i del 3. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Anbefalt litteratur

Vårdal, P. og Johnsen, A.: *Norsk regnskapslovgivning*. 4. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1989.

Lover av særskilt betydning

1. Aksjeloven av 4. juni 1976 nr. 59.
2. Regnskapsloven av 13. mai 1977 nr. 35

Emneoversikt

1. Omløpsmidler og tilhørende periodiseringer
2. Verdivurdering og periodisering av anleggsmidler
3. Gjeldspostene og tilhørende periodiseringer
4. Egenkapital og disponering av årsoverskudd
5. Nærmere om informasjonsoppgaven (aksjelovens spesifikasjonskrav)
6. Kort om skatteregnskapet

ID1474

DELKURS 3:	Internregnskap
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet
Institutt:	Økonomi

Mål

Målet er å sette studentene i stand til å utvikle økonomiske styringssystemer for en bedrift med hovedvekt på styring av driftsinntekter, driftskostnader, herunder få innsikt i de viktigste teorier og praktiske former for kalkulasjon og driftsregnskap, produktvalg m.v.

Obligatorisk litteratur

Naug, T. og Sti, A. D.: *Økonomistyring - Internregnskap*. Oslo: Universitetsforlaget 1991.

Naug, T. og Sti, A. D.: *Økonomistyring - Lønnsomhetsberegninger og kontroll*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Emneoversikt

Disse forkortelsene er brukt ved litteraturhenvisninger:

ØK1 = Økonomistyring - Internregnskap.

ØK2 = Økonomistyring - Lønnsomhetsberegninger og kontroll.

5

1. Driftsregnskapets formål og oppgaver. Litt kostnadsteori. (ØK1: Kap. 1 og 4.)
2. Kalkulasjon og driftsregnskap etter selvkostmetoden og bidragsmetoden. Resultatene sammenlignet. (ØK1: Kap. 7, 8, 9 og 10.)
3. Normalkalkulasjon. Analyse av dekningsdifferanser: Forbruksavvik og beskjefthetsavvik. (ØK1: Kap. 11.)
4. En kort innføring i standardkalkyle og standardkostregnskap. (ØK1: Kap. 12.)
5. Nullpunktsanalyser, produktvalgsanalyser, resultatberegninger, inntekts- og kostnadskontroll. (ØK2: Kap. 2, 3, 5 og 7 (til 7.2.2.))

ID1475

DELKURS 4:	Regnskapsanalyse
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet
Institutt:	Økonomi

Mål

Målet er at man skal kunne belyse økonomiske forhold i et avsluttet regnskap, hvor bruk av forholdstall (nøkkeltall) står sentralt. Likeledes kunne vise tilgang og disponering av finansielle ressurser (finansieringsanalyse) og kunne presentere likviditetsutviklingen (kontantstrømsanalyse).

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J. T.: *Årsregnskapet*. 4. utg. Del 4. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Emneoversikt

- Regnskapsanalysens formål
- Korreksjon av regnskapsdata
- Nøkkeltall
- Finansierings- og kontantstrømsanalyse

ID1482

KURS:	BØK 8950 Investering og finansiering		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	D. Michalsen, Ø. Bøhren, P. Korsvold		
Institutt:	Økonomi		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Vår (2)	Vår (4)	Alle semestre
Vekttall:	2		

Mål

Det overordnede mål med kurset er å gi en grunnleggende innsikt i teoretiske og praktiske sider ved foretakets investeringsbeslutninger samt viktige praktiske sider ved finansieringsbeslutningene. For investeringsbeslutningenes del betyr det at i tillegg til en gjennomgang av de mest sentrale beslutningsregler for vurdering av investeringsprosjekters lønnsomhet, vies mye oppmerksomhet mot teori og beslutningsregler for prosjektvurdering under usikkerhet. Foretakets finansieringsbeslutninger behandles langt mer pragmatisk med vekt på lønnsomhetsvurdering av ulike finansieringsformer samt fastsettelse av foretakets kapitalkostnad.

Forkunnskaper

Kurset bygger på kunnskaper tilegnet i statistikkurset på bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende. For deltidsstudiet forutsettes også kunnskaper tilsvarende økonomistyringskursene. For heltidsstudenter forutsettes det at de er à jour med den faglige progresjon i økonomistyringskursene.

Obligatorisk litteratur

Bøhren, Ø. og Gjærum, P. I.: *Prosjektanalyse: En innføring*. Bærum: Skarvet Forlag 1991.

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finans del 1*. Bærum: BI Forlag 1991.
Rentetabeller. Bærum: BI Forlag 1988.

Anbefalt litteratur

Bøhren, Ø., Michalsen, D. og Korsvold, P.: *Eksamensoppgaver med løsningsforslag i finans*. Bærum: BI Forlag 1990.

Emneoversikt

1. Innledning og oversikt. BG kap. 1
2. Prosjektbudsjettering. BG kap. 2-5
3. Renteregning (finansmatematikk). BG kap. 6
4. Prosjektanalyse under sikkerhet. BG kap. 7,9, 12-13
5. Risiko i prosjektanalyser. BM kap. 1-7, BG kap. 8
6. Langsiktig finansiering. BM kap. 8-9, BG kap. 10
7. Oppfølging og kontroll. Sammenfatning. BG kap. 11-12

Dataverktøy

Det anbefales at studentene bruker dataverktøy i kurset, for eksempel regneark. Dataverktøy kan imidlertid ikke benyttes til eksamen.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 42 timer. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig flervalgseksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler er kalkulator og rentetabell (se under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1417

KURS:	JUR 9205 Juridiske fag - skatteøkonomi		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Arvid Aage Skaar		
Institutt:	Økonomi		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Vår (2)	Vår (4)	Høst (3) eller Vår (4)
Vekttall:	2		

5**Mål**

Målet med kurset i skatteøkonomi er å integrere skatterettslig innsikt med økonomisk tenkemåte. En gjennomgang av de mest sentrale skatte- og avgiftsreglene knyttet til beskatning av næringsdrivende står sentralt i kurset, herunder skattereformens regler.

Forkunnskaper

Ingen spesielle forkunnskaper.

Obligatorisk litteratur

Skaar, A. Aa.: *Skatterett etter skattereformen*. 2. utg. Oslo: Ad Notam 1992.

Gjems-Onstad, O.: *Lærehefte i merverdiavgift*. 3. utg. Oslo: Dyade Forlag 1991.

På grunn skattereformen er det nødvendig at studentene kjøper siste utgave av pensumlitteraturen. Videre kan det komme et tillegg i pensum.

Gjems-Onstad, O. (red.): *Skattelover og sentrale forskrifter etter skattereformen. Studenthefte*. Oslo: Ad Notam, siste utgave. (Obligatorisk oppslagsverk)

Anbefalt litteratur

Skaar, A. Aa. og Ravnaas, E.: *Arbeidshefte i skatterett og skatteøkonomi*. 8. utg. Oslo Universitetsforlaget 1992. Arbeidsheftet inneholder et sammendrag av pensum illustrert ved eksempler. I arbeidsheftet er det også tatt inn eksamensrelevante oppgaver med løsningsforslag. Arbeidsheftet vil foreligge i august 1992.

Emneoversikt

1. Oversikt over skattesystemet (alminnelig inntekt, personinntekt, klassefradrag, skattesatser, enkel skatteberegning). Rettskilder i skatteretten
2. Alminnelig inntekt. Oversikt (skattepliktige inntekter, fradragsberettigede utgifter, minstefradrag, egen pensjonsforsikring mv.)
3. Periodisering (realisasjonsprinsippet, regnskapsprinsippet, kontantprinsippet). Skatte kredittbegrepet
4. Varelagerreglene
5. Tap på fordringer. Garantiavsetninger
6. Avskrivninger (bl.a. skatteøkonomi)
7. Gevinst og tap på driftsmidler mv. (bl.a. skatteøkonomi)

8. Diverse utgifter (representasjon, sosiale utgifter, reklame, kontingenter, bilkostnader mv.)
9. Beregning av alminnelig inntekt. Underskudd
10. Delingsreglene
11. Selskapsrettslig innføring. Skattlegging av aksjeselskap og aksjonær (utbytte, konsern, aksjonærbidrag)
12. Salg av aksjer (og andre verdipapirer)
13. Deltakere i ansvarlig selskap og kommandittselskap (deltakerligning, nettoligning, fradragsramme, salg av andel)
14. Merverdi- og investeringsavgift

Dataverktøy

Det stilles ikke noe krav om obligatorisk bruk av dataverktøy i skatteøkonomi. Undervisningen er lagt opp slik at alle oppgaver og case kan løses manuelt.

De studenter som allikevel ønsker å bruke dataverktøy, kan ha fordeler med hensyn til tidsforbruk og oversikt i kurset. Det stilles et eget skatteberetningsprogram til disposisjon som klassesett på skolens terminalrom. Klassesettet vil være tilgjengelig når caset utleveres.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 42 timer. Deler av pensum blir ikke gjennomgått i forelesningene og må leses på egen hånd. Det forutsettes at lovsamling tas med til forelesningene. Studenter i BIs fjernundervisning følger JUR 8605 Juridiske fag - skatteøkonomi studieåret 1992-93.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers flervalgseksamen.

Mot slutten av semestret utleveres et case som skal løses individuelt i løpet av semestret. Casebesvarelsen skal *ikke* innleveres for sensur, men bringes med til eksamen.

Flervalgseksamen vil teste både studentenes forståelse av faget og den innsikt i datamaterialet som den enkelte student er kommet frem til i sin casebesvarelse. Karakteren fastsettes kun på grunnlag av flervalgseksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt (se under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1576

KURS:	MAD 9214 Materialadministrasjon		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Per Arnt Haugen		
Institutt:	Markedsføring og logistikk		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Vår (2)	Vår (2)	Vår (2)
Vekttall:	2		

Mål

Kurset skal gi studentene en integrert fremstilling av de begreper som er sentrale i en bedrifts materialadministrative problemstillinger. Studentene innføres i fagområdet fra et lederssynspunkt. Kurset skal gi forståelse av de viktigste materialadministrative styringsmetoder og -prinsipper. Det legges særlig vekt på hvordan leverandørmarkedet kan nyttes aktivt ved hjelp av profesjonell materialforsyning/innkjøp. Strategiske aspekter og samordningsbehov mellom materialforsyning, produksjonsstyring og fysisk distribusjon fokuseres.

Obligatorisk litteratur

Persson, G. & Virum, H.: *Materialadministrasjon for konkurransekraft*. 2. utg. Oslo: Ad Notam 1990.

Innføring i innkjøp. Utdrag fra NIMAs håndbok i innkjøp. NIMA: 1992.

Emneoversikt

1. Introduksjon
  - logistikkens nye forutsetninger
  - et nytt syn på MA/logistikk
2. Det teoretiske grunnlaget
  - et teoretisk utgangspunkt
  - materialadministrativt forandringsarbeid - begrepsapparat og strategier
  - logistikksystemets prestasjon og effektivitet
3. Funksjonsområder og styringsprinsipper
  - MA og ulike funksjonsområder
  - distribusjon - transport og lagring
  - prognostisering og lagerstyring
  - material- og produksjonsstyring
  - nyere produksjons- og styringsprinsipper
4. Materialforsyning/innkjøp
  - leverandørutvikling/-samarbeide
  - kvalitet
  - innkjøpsteknikker
  - innkjøp og verdiskapning
5. Materialadministrasjon som strategisk virkemiddel
  - MA - et bedriftslederansvar
  - kvalitetsledelse
  - tilvirkningsteknologi og produksjonsfilosofi
  - strategiske informasjonssystemer og MA
6. Avslutning

Dataverktøy

Dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset.

Gjennomføring

Kurset vil gjennomføres ved forelesninger og øvelser, totalt 42 timer. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1803

KURS:	MET 8006 Statistikk og dataanalyse		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Fred Wenstøp		
Institutt:	Økonomi		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst (1)	Vår (2)	Alle semestre
Vekttall:	2		

 5
Mål

Kursets mål er å lære studentene:

- å innhente og behandle kvantitativ informasjon på hensiktsmessig måte, blant annet ved hjelp av dataverktøy,
- å forholde seg kognitivt til usikkerhet, slik at de bedre kan skille mellom tilfeldighet og systematikk ved hjelp av intuisjon,
- prinsippene for statistisk inferens slik at de kan forstå og verdsette forsknings- og utredningsarbeid og kommunisere med eksperter,
- erfaring i selvstendig problemløsende arbeid
- øvelse i praktisk og hensiktsmessig analyse og tilrettelegging av data
- selvstendig kunnskapserving ved hjelp av standard statistisk analyse.

I tillegg gir statistikk-kurset nødvendige forutsetninger for andre fag i bedriftsøkonomstudiet og diplomøkonomstudiet.

Obligatorisk litteratur

Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse*. 3. utg. Oslo: Tano 1991. (Kap. 9 er ikke pensum.)

Anbefalt litteratur

Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse. Arbeidshefte med dataverktøy*. 3. utg. Oslo: Tano 1991.

Aakre, P. og Wenstøp, F.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i statistikk for bedriftsøkonomstudiet*. Bærum: BI Forlag. Oppdateres foran hvert høstsemester.

Emneoversikt

1. Statistiske mål, konfidensintervall og metode - Kap. 1-5
2. Sannsynlighetsregning - Kap. 6.1-5
3. Kombinatorikk, binomialfordelingen - Kap. 6.6-8
4. Hypoteseprøving - Kap. 7
5. Mann-Whitneys testen - Kap. 8
6. Gjennomsnitt og standardavvik - Kap. 10-11
7. Ett gjennomsnitt: Tester og konfidensintervall - Kap. 12.1-2
8. En andel: Tester og konfidensintervall - Kap. 12.3-5
9. To gjennomsnitt: Tester og konfidensintervall - Kap. 13.1-2
10. Flere andeler: Tester og konfidensintervall - Kap. 13.3-6
11. Lineær regresjonsanalyse og korrelasjon - Kap. 14
12. Tidsrekkeanalyse og prognostisering - Kap. 15

Dataverktøy:

BIs regionale høyskoler vil gi nærmere orientering. Bruk av programvare i kurset vil lette tilegnelsen av stoffet, være tidsbesparende ved oppgaveløsninger, og muliggjøre profesjonell fremstilling av grafikk. I tillegg er det av stor verdi i seg selv at en bedriftsøkonom har erfaring i bruk av regneark. Vi anbefaler derfor at studentene benytter programvare, både under kurset og ved eksamen, men det er ingen betingelse.

5

Anbefalt programvare

Statark. Er inkludert i Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse. Arbeidshefte med dataverktøy*. Oslo: Tano 1991. Arbeidsheftet inneholder datafiler også for MINITAB samt instruksjon i hvordan MINITAB benyttes i oppgaveløsning.

Gjennomføring

Kurset er basert på 42 timer med ordinære fellesforelesninger der foreleser gjennomgår utvalgte, sentrale deler av pensum, og belyser teorien med praktiske eksempler. Foreleser vil supplere fremstillingen ved hjelp av programvaren Statark ved å simulere tilfeldig variasjon, presentere data grafisk, løse oppgaver, samt oppsummere de enkelte kapitler. Det sentrale pedagogiske mål er å lære å belyse den virkelighet som omgir oss ved hjelp av statistiske metoder. Forelesningene vil derfor ha en klart praktisk orientering, der diskusjon av statistikk som hjelpemiddel til å gi kunnskap er sideordnet rent tekniske ferdigheter.

Studentene forventes å arbeide med de deler av boken som ikke berøres i forelesningene på egen hånd, og derved danne seg en helhetlig totalforståelse av statistikk slik begrepet defineres gjennom pensum.

Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers individuell flervalgseksamen som delvis bygger på et case som utleveres på forhånd. Hele boken er pensum til den individuelle flervalgseksamen. Caset kan løses med eller uten dataverktøy. Bruk av dataverktøy vil kunne være arbeidsbesparende og gi mindre rom for feil.

Caset skal ikke innleveres, men oppgave og løsning medbringes som underlag for flervalgseksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til flervalgseksamen. Lærebok og lommekalkulator er nødvendig (se definisjon av lommekalkulator under generelle opplysninger - studieadministrativ informasjon).

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

Kurs:	MET 9100 Matematikk for økonomer		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Tron Foss		
Institutt:	Økonomi		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst (1)	Høst (1)	Alle semestrene
Vekttall:	2		

Mål

Kursets mål er å gi studentene et matematisk grunnlag som vil lette forståelsen av — og arbeidet med — bedriftsøkonomiske fag.

Forkunnskaper

Kurset bygger på kunnskaper i matematikk tilsvarende førsteårskurset fra den videregående skolen. Imidlertid vil vi anbefale studenter som kun har førsteårskurset i matematikk å ta forkurs i matematikk.

Obligatorisk litteratur

Risnes, M.: *Matematikk med anvendelse i økonomi*. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Anbefalt litteratur

Foss, T., Olsson, U. H., Tolcsiner, F.: *Oppgavesamling i matematikk for bedriftsøkonomstudiet*. Bærum: BI Forlag 1992.

Emneoversikt

1. Funksjoner
2. Derivasjon
3. Anvendelser av den deriverte
4. Eksponensial- og logaritmefunksjoner
5. Funksjoner av flere variable

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Kurset er på 42 timer med ordinære fellesforelesninger der foreleser gjennomgår sentrale deler av pensum. I tillegg til lesning av pensumbøkene er det meget viktig at studentene regner oppgaver tilknyttet pensum. Det anbefales også at de slår seg sammen i arbeidsgrupper (kollokviegrupper) på 3-5 deltakere og hjelper hverandre. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID2584

KURS:	MRK 8614 Markedsføringsledelse I		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Runar Framnes		
Institutt:	Markedsføring og logistikk		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst (1)	Vår (4)	Alle semestrene
Vekttall:	2		

Mål

Kurset tar sikte på å gi studenten basiskunnskaper i markedsføring og en bedre forståelse av markedsføringens virkemidler og funksjon. Med utgangspunkt i en markedsorientert holdning og faglige kunnskaper skal studenten bli i stand til å bidra til løsning av markedsføringsproblemer i praksis.

Forkunnskaper

Som for studiet. I og med at markedsføring er nært knyttet til praksis og til andre funksjoner i arbeidslivet, vil studenter med praktisk erfaring og med innsikt i andre bedriftsøkonomiske disipliner få større utbytte av kurset.

Obligatorisk litteratur

Blom, S. E., Framnes, R. og Thjømøe, H. M.: *Markedsføringsledelse*. 3. utg. Oslo: Tano 1990.

Blom, S. E., Framnes, R. og Johnsen, A. Stokke: *Markedsføring - Oppgavesamling til Markedsføringsledelse*. Eget forlag 1990 eller senere.

Anbefalt litteratur

Blom, S.E., Framnes, R. og Johnsen, A. Stokke: *Løsningshefte til oppgavesamling*. Eget forlag 1990 eller senere.

Emneoversikt

1. Markedsføringens omgivelser og arbeidsbetingelser
2. Segmentering og forbrukeratferd
3. Markedsanalyse og prognoser
4. Konkurransemidler
5. Markedsplanlegging og strategi
6. Organisering og kontroll av markedsføring
7. Markedsføring på ulike markeder

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 42 timer. Markedsføringsplanlegging og -planen har en sentral plass i forelesningene. Foreleser vil supplere fremstillingene med praktiske eksempler. Oppgaveløsning og -drøftelser utgjør en viktig del av kurset og er nødvendige øvelser med tanke på eksamen. Det forventes derfor en aktiv egeninnsats av studenten både med hensyn til oppgavearbeid og i selve oppgavegjennomgangen i klassen. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler

Ingen hjelpemidler tillatt til eksamen.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1804

KURS:	ORG 8801 Organisasjon og arbeidsledelse		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Knut Lange		
Institutt:	Organisasjon og ledelse		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst (1)	Vår (2)	Alle semestre
Vekttall:	2		

Mål

Kurset tar sikte på å gi et første innblikk i bedriftslivets og organisasjonsteoriens mangesidighet og dessuten gi støtte for systematisk analyse og vurdering av praktisk handling ved bruk av et mangfold av innfallsvinkler fra teori om organisasjon og ledelse.

Obligatorisk litteratur

Berg, M. E.: *Ledelse, en utfordring*. 2. utg. Oslo: NKS-forlaget 1991. (Kap. 3 er ikke pensum.)

Morgan, G.: *Organisasjonsbilder*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Kap. 1-6 er pensum. Kap. 8-11 er *kursorisk* stoff (nyttig og viktig å lese for å få sammenheng, men ikke direkte eksamensrelevant).

Anbefalt litteratur

Lange, K.: *ORG 8801 Organisasjon og arbeidsledelse*. Plansjesamling. Bærum: BI Forlag 1991.

Lange, K.: *Arbeidshäfte til organisasjonsbilder*. Oslo: Universitetsforlaget 1990.

Emneoversikt

1.a. Innføring

Om faget, pensum, studie- og eksamensform.

Pensumgrunnlag: Berg og Morgan

1.b. Ledelse, utfordring og referanseramme

Pensumgrunnlag: Berg kap. 1 og 2

2. Ledelse - kommunikasjon og samspill, klassiske lederteorier

Pensumgrunnlag: Berg kap. 3 og 4.

3. Ledelse - nyere lederteorier, lederverktøy

Pensumgrunnlag: Berg kap. 4 og 5.

4. Tradisjonell organisasjonstenkning

Pensumgrunnlag: Morgan kap. 2.

5. Organisasjoner som åpne, miljøavhengige systemer

Pensumgrunnlag: Morgan kap. 3

6. Organisasjonen som hjerne

Pensumgrunnlag: Morgan kap. 4.

7. Organisasjonen som kultur
Pensumgrunnlag: Morgan kap. 5.
8. Makt og avmakt i organisasjoner
Pensumgrunnlag: Morgan kap. 6.
9. Organisasjoner som prosess og omforming
Pensumgrunnlag: Morgan, momenter fra kap. 2-6. Berg kap. 2.4 og 6.
10. Oppsummering
Pensumgrunnlag: Hele pensum

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset omfatter totalt 42 timer. Inntil halvparten av denne tiden kan benyttes til studentaktivitet med øvelser og øvingsoppgaver som kan levendegjøre stoffet for studentene. Timeforeleser skal være tilstede under slike øvelser.

Gjesteforelesere kan bidra med eksempler fra praksis der dette lar seg gjennomføre. Foreleserne vil *ikke* dekke alt pensumstoff. Studentene er selv ansvarlige for å lese og sette seg inn i hele pensum. De anbefales å danne kollokviegrupper som arbeider med øvingsoppgaver, blant annet som forberedelse til gruppesamarbeid under eksamen. Gjennomføres også som fjernundervisning.

5

Eksamen

Kurset avsluttes med en fagoppgave over to uker. Eksamen vil i seg selv være en viktig læringssituasjon, samtidig som den vil prøve studentenes innsikt i pensum, deres evne til å anvende pensum i forhold til praktiske problemstillinger, og deres evne til å finne frem aktuell teori med utgangspunkt i praktiske situasjoner. Besvarelsen utarbeides alene eller i samarbeid mellom to eller tre studenter og skal leveres i to eksemplarer.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1801

Kurs:	SØK 8400 Samfunnsøkonomi		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Erik Grønn og Bjarne Ytterhus		
Institutt:	Økonomi		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst (1)	Høst (1)	Alle semestrene
Vekttall:	2		

Mål

- Kurset skal med basis i sosialøkonomisk tankegang, begrepsapparat og teori gi:
- grunnlag for lesning og tolkning av samfunnsøkonomiske problemstillinger i fagpresse og media,
  - skape forståelse for hvordan samspillet mellom den offentlige og den private sektor i økonomien frembringer det resultatet vi daglig observerer,
  - redegjøre for markedsmekanismene (etterspørsel, tilbud), nasjonalregnskap, inntekts-teori og sammenhenger mellom real- og pengemarkedene samt valutamarkedene,
  - antyde hvordan man kan anvende teorien på aktuelle problemstillinger.

Obligatorisk litteratur

Ytterhus, B. E.: *Samfunnsstyring og økonomisk politikk*. 4. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1990.

Grønn, E.: *Samfunnsøkonomiske emner*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1990.

Anbefalt litteratur

Svæ, P., m.fl.: *Oppgaver til SØK 8400*. Bærum: BI Forlag 1992.

Stortingsmelding nr. 1: *Nasjonalbudsjettet 1993* (kommer i oktober).

Emneoversikt

1. Oversikt over fagområdet
  - mikro- og makroøkonomi
  - marked, tilbud, etterspørsel, likevekt
2. Elementær makroøkonomi
  - nasjonalregnskapsbegreper
  - Keynes' enkle multiplikatormodell
  - eksport og import
3. Penge- og kredittpolitiske begreper
  - om pengemarkedet
  - IS-LM-modellen
  - det offentliges budsjettbalanse
  - finans- og pengepolitikk
4. Utdyping av den enkle makromodellen
  - inflasjon, Phillips-kurven
  - valutamarkedet, den norske valutakurven
5. Noen velferdsteoretiske begreper
  - velferdsteoretisk tolkning av tilbud og etterspørsel
  - frikonkurransmodellens optimalitetsegenskaper
  - konsumentoverskuddet
6. Markedssvikt
  - eksterne virkninger og kollektive goder
  - forurensninger
  - anvendelser

Dataverktøy

Bruk av dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset. Dataverktøy kan imidlertid brukes til å eksemplifisere og visualisere en rekke av kursets sentrale problemstillinger. Videre vil man ved å benytte dataverktøy kunne løse mer realistiske og kompliserte oppgaver. For de studenter som ønsker det, vil det ved eksamen bli anledning til å besvare spørsmål som er tilpasset bruk av dataverktøy. Det anbefales at man da disponerer egen PC.

Anbefalt programvare

Vidvei, T. og Ytterhus, B. E.: *MAKRO versjon 2.00. Dataverktøy i makroøkonomi*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1992.

Svae, P.: *Mikromakro - samfunnsøkonomi med dataverktøy*. Disk, manual med oppgaver og løsningsforslag. Bærum: BI Forlag 1990. (Må kombineres med Super Calc.)

SuperCalc 4 (regneark). Computer Associates 1986 eller senere.

Gjennomføring

Gjennomføringen baserer seg på forelesninger over 42 timer. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en hjemmeksamen på 72 timer som løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Eksamen vil bestå av to deler; den ene delen er felles for alle studenter, og i den andre delen har studentene et valg mellom å løse oppgavene med eller uten dataverktøy.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1800

6 Høyskolekandidatstudiet

Høyskolekandidatstudiet med studiemodellen	88
Dataverktøy på høyskolekandidatstudiet	89
- Hva slags dataverktøy brukes?	89
- Krav til utstyr	89
- PC og modem til fjernundervisningen	89
Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi	90
Fagområder	
- Bedriftsøkonomisk analyse	90
- Informasjonssystemer	90
- Metode	91
- Markedsføring	91
- Organisasjon og ledelse	91
Alternative studiemuligheter på mellomfagstillegget	91
- Halvårig heltidsstudium med normalstudieplan	91
- Ettårig deltidsstudium med normalstudieplan	92
- Ettårig fjernundervisningsstudium med normalstudieplan	92
Gamle kurs	93
Kursbeskrivelser - mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi	94
Delfag i metode	103
Fagområder	
- Bedriftsøkonomisk analyse	103
- Metode	103
Alternative studiemuligheter på delfag i metode	104
- Halvårig heltidsstudium med normalstudieplan	104
- Ettårig deltidsstudium med normalstudieplan	104
Gamle kurs	105
Kursbeskrivelser - delfag i metode	106
Delfag i språk	111
Fagområder	
- Engelsk	111
- Tysk	111
- Fransk	111
Alternative studiemuligheter	111
- Normalstudieplan - delfag i språk	111
- Fagområder med kurs og vekttallskrav	112
Gamle kurs	112
Kursbeskrivelser - delfag i språk	113

ID1805

Høyskolekandidatstudiet

Høyskolekandidatstudiet bygger på bedriftsøkonomstudiet. Studieåret 1992-93 gjennomføres studiet som 20-vektalls heltidsstudium eller ved å ta følgende delstudier: Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi, delfag i metode og delfag i språk. Høyskolekandidatstudiet som 20-vektalls heltidsstudium følger normalstudieplanen for heltid på delstudiene.

Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi gjennomføres også som fjernundervisning studieåret 1992-93.

Delfag i metode og delfag i språk — engelsk — vil bli gjennomført som fjernundervisning 1993-94.

Etter høyskolekandidateksamen (40 vektall) kan studentene gå videre i studiemodellen frem til diplomøkonom BI eller søke om opptak til det tredje året på det fireårige siviløkonomstudiet.

Nærmere informasjon om opptak til det tredje året på siviløkonomstudiet fås ved henvendelse til Handelshøyskolen i Sandvika, Høyskolekontoret.

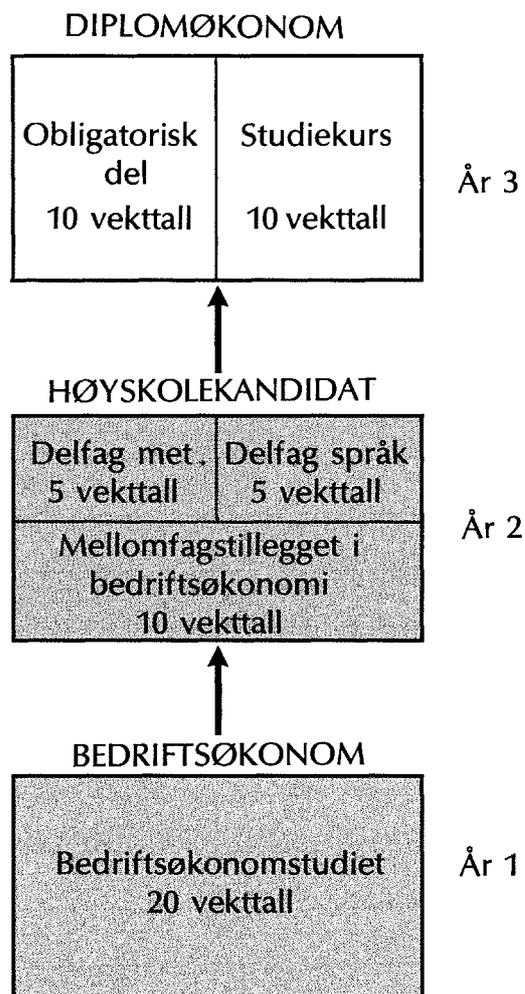
Høyskolerådet vedtok i møte 2. mars 1992 å endre normalstudieplanen for alle tre årene i diplomøkonommodellen etter følgende gjennomføringsplan:

Bedriftsøkonomstudiet.....	1992-93
Høyskolekandidatstudiet.....	1993-94
Diplomøkonomstudiet.....	1994-95

Forbehold

Det tas forbehold om endringer i studietilbudet ved den enkelte regionale høyskole.

STUDIER VED BI

Dataverktøy på høyskolekandidatstudiet

Bruk av dataverktøy er obligatorisk på høyskolekandidatstudiet. Bruk av dataverktøy er integrert i undervisningen og er for noen fag obligatorisk også til eksamen. (Se under hver kursbeskrivelse.)

Programvare og maskin som brukes i studiesammenheng, vil være tilgjengelig i form av klassesett på de ulike studiestedene.

Studentene på høyskolekandidatstudiet disponerer ikke terminalrommet alene, og BI kan ikke garantere mot overbelastning. BI anbefaler studentene sterkt å disponere egen PC.

Hensikten med å integrere bruk av dataverktøy i studiet er å:

- Supplere teori med praksis.

Det bedriftsøkonomiske fagområdet er rikt på kompliserte modeller og store datamengder. Med manuelle beregninger blir det ofte upraktisk å anvende teorien. Ved anvendelse av dataverktøy kan tid og krefter i større grad brukes på det faglige innholdet.

- Lære å bruke visuelle fremstillinger.

I dagens samfunn har selve formidlingen av informasjon, ikke bare innholdet av den, fått en økende betydning. Det blir derfor interessant å studere hvordan informasjonsmateriale produseres (f.eks. tekstbehandling og grafikk).

- Forberede seg på jobbsituasjon.

En stor og stadig økende andel av norske bedrifter benytter informasjonsteknologi til daglig. Fortrolighet med dataverktøy blir derfor sentralt i studentens forberedelser til jobbsituasjonen etter studiet.

Hva slags dataverktøy brukes?

Følgende type programvare brukes i kursene:

- Regnearkprogram
- Statistikkpakke (MINITAB)
- 4. generasjons verktøy
- Tekstbehandling
- Fagspesifikk programvare

Det meste av programvaren som benyttes i undervisningen, kan kjøpes gjennom BIs bokhandlernet.

Krav til utstyr

Studentene på høyskolekandidatstudiet bør disponere PC, skriver og aktuell programvare. Studenter som benytter faglig dataverktøy utviklet ved Handelshøyskolen BI, trenger en IBM-kompatibel PC. Ved kjøp av ny PC anbefales en IBM-kompatibel PC med minimumskonfigurasjon 80386 sx prosessor og minst 80 MB harddisk.

Handelshøyskolen BI tar forbehold om at enkelte programvarer som benyttes i studiet ikke kan benyttes på eldre PC'er med liten kapasitet.

Ved semesterstart på høsten kan studentene henvende seg til studiestedet og få informasjonshefte om dataverktøy (BINært). Der står det også om de avtaler som Handelshøyskolen BI har forhandlet seg frem til for studentene ved kjøp av dataverktøy.

PC og modem til fjernundervisningen

For å få fullt utbytte av BIs fjernundervisningstilbud forutsetter vi at studentene disponerer en PC utstyrt med modem. Vi anbefaler PC med de samme spesifikasjoner som gjelder i tilknytning til bruk av dataverktøy på høyskolekandidatstudiet.

Modemet må være Hayes-kompatibelt og ha en hastighet på 2400 baud.

Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi

Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi er, sammen med bedriftsøkonomistudiet, et avsluttende studium. Mellomfag i bedriftsøkonomi er en del av diplomøkonomstudiet, men kan også kombineres med utdanning ved universitet eller andre høyskoler.

Mellomfagstillegget skal bidra til å styrke studentenes analytiske evner. Studentene skal få forståelse av hvordan de kan nærme seg komplekse, praktiske problemer, hvordan problemene kan struktureres, hvilke konkrete analyseteknikker som kan være aktuelle, og hvilke konsekvenser ulike løsninger kan føre til.

Fagområder

Studieplanen for mellomfagstillegget omfatter følgende fagområder med kurs og vekt-tallskrav:

Fagområde	Vekttallskrav Mellomfagsnivå	Kurs innen fagområdet
Bedriftsøkonomisk analyse	3	Bedriftsøkonomisk analyse
Informasjonssystemer	2	Informasjonssystemer
Metode	1	Dataanalyse, regresjonsanalyse
Markedsføring	2	Markedsføringsledelse II
Organisasjon og ledelse	2	Organisasjon og endring
Sum	10	

Nedenfor følger en beskrivelse av fagområdene på mellomfagstillegget.

Bedriftsøkonomisk analyse

Kurset i bedriftsøkonomisk analyse har en integrerende og tverrfaglig karakter. Grunnleggende emner i matematikk og statistikk blir behandlet, men hovedtyngden av kurset behandler mikroøkonomiske emner.

Målet er å gi studentene forkunnskaper i emner som kommer senere i BIs studie-modell, gi kunnskaper i metode og å vise anvendelsen av disse metodene på ulike bedriftsøkonomiske problemstillinger.

Informasjonssystemer

Målet med kurset i informasjonssystemer er å formidle kunnskap om den betydningsfulle rolle informasjonsteknologien spiller for bedrifters og organisasjoners konkurransetilpasning og daglige drift. Teknologien har betydning for samfunn, organisasjon, gruppe og individ. Kurset formidler et integrert syn på sentrale temaer innen faget som informasjon, datateknologi, endringsprosesser og sosiale og samfunnsmessige spørsmål. Hensikten med en bred innføring er å legge grunnlaget for forståelse og diskusjon av ledelsesmessige aspekter ved utvikling og bruk av informasjonsteknologi.

Metode

Mellomfagstillegget omfatter et metodekurs i regresjonsanalyse med bruk av dataverktøy.

Et godt kjennskap til dataverktøyet er en forutsetning for å ha fullt utbytte av mellomfagstillegget. Samtidig er regresjonsanalyse et kraftfullt verktøy som også benyttes i bedriftsøkonomisk analyse.

Undervisningen omfatter både forelesninger og praktiske øvelser med dataverktøy.

Markedsføring

Kurset tar sikte på å heve studentenes kompetanse innen markedsføringsledelse generelt og innen markedsføringens beslutningssituasjoner spesielt. Det legges vekt på å skape en bedre kobling mellom økonomi og markedsføring. Det gjøres utstrakt bruk av oppgaver, og som hjelpemiddel benyttes PC-baserte beslutningsstøttemodeller.

Organisasjon og ledelse

Kurset i organisasjon og endring har på mellomfagstillegget som overordnet mål å skape forståelse av at organisasjon og ledelse representerer et komplisert og mange-sidig samspill mellom mennesker.

Kurset tar utgangspunkt i norsk arbeidslivs endringsbehov. Siktemålet er å gi en forståelse av organisasjoner som dynamiske, sosiale systemer og å etablere et faglig fundament for organisasjonsanalyse. Målet er videre å presentere og vurdere strategier og fremgangsmåter for endring.

Alternative studiemuligheter på mellomfagstillegget

Mellomfagstillegget kan gjennomføres som:

- halvårig heltidsstudium
- ettårig deltidsstudium
- ettårig fjernundervisningsstudium

6

Halvårig heltidsstudium

Studieplanen omfatter 234 kurstimer over ett semester. Selvstendig arbeid med dataverktøy, oppgaveløsning, øvrig studiearbeid og eksamener kommer i tillegg. Gjennomsnittlig arbeidsinnsats er minst 800 timer for å gjennomføre mellomfagstillegget.

Normalstudieplan - halvårig heltidsstudium

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer
BØK 8704	Bedriftsøkonomisk analyse	3	70 C+E
INF 8711	Informasjonssystemer	2	47 F
MET 8741	Dataanalyse - regresjonsanalyse	1	23 C+E
MRK 8723	Markedsføringsledelse II	2	47 H
ORG 8731	Organisasjon og endring	2	47 F
		10	234

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave, H = Hjemmeeksamen, C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres

Gjennomført mellomfagstillegg gir 10 vekttall.

Ettårig deltidsstudium

Studieplanen omfatter 234 kurstimer over to semestre. Selvstendig arbeid med data-verktøy, oppgaveløsning, øvrig studiearbeid og eksamener kommer i tillegg. Gjennomsnittlig arbeidsinnsats er på 800 timer for å gjennomføre mellomfagstillegget.

Normalstudieplan - ettårig deltidsstudium

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer	
			1. sem.	2. sem.
MET 8741	Dataanalyse - regresjonsanalyse	1	23 C+E	
MRK 8723	Markedsføringsledelse II	2	47 H	
BØK 8704	Bedriftsøkonomisk analyse	3	47	23 C+E
INF 8711	Informasjonssystemer	2		47 F
ORG 8731	Organisasjon og endring	2		47 F
		10	117	117

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave, H = Hjemmeeksamen, C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres

Gjennomført mellomfagstillegg gir 10 vekttall.

Ettårig fjernundervisningsstudium

Det forutsettes at studenter som gjennomfører studiet med fjernundervisning deltar på en helgesamling i starten av hvert semester samt en samling før hver eksamensperiode. Samlingene finner sted ved Handelshøyskolen i Sandvika.

Videre forutsettes det at studentene knytter seg opp til BIs datakonferansesystem, BIT.

Normalstudieplan - ettårig fjernundervisningsstudium

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Semestre/eksamen	
			1. sem.	2. sem.
INF 8711	Informasjonssystemer	2	F	
MET 8741	Dataanalyse - regresjonsanalyse	1	C+E	
MRK 8723	Markedsføringsledelse II	2	H	
BØK 8704	Bedriftsøkonomisk analyse	3		C+E
ORG 8731	Organisasjon og endring	2		F
		10		

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave, H = Hjemmeeksamen, C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres

Gjennomført mellomfagstillegg gir 10 vekttall.

Gamle kurs

Kurs undervist i perioden 1985-1990 på mellomfagstillegget gir følgende vektall:

1. BEDRIFTSØKONOMISK ANALYSE (BØK)

Kurskode	Kursbetegnelse	Vektall
BØK 8509	Finansiell styring.....	1
BØK 8506	Regnskapsorganisasjon og EDB	1
BØK 8509	Finansiell styring	1
BØK 8606	Regnskapsorganisasjon og EDB.....	1
BØK 8700	Bedriftsøkonomisk analyse	3
BØK 8701	Bedriftsøkonomisk analyse	3
BØK 8703	Bedriftsøkonomisk analyse	3

2. INFORMASJONSSYSTEMER (INF)

Kurskode	Kursbetegnelse	
INF 8504	Informasjonsanalyse og datamodellering	2
INF 8514	Informasjonsanalyse og datamodellering.....	2
INF 8710	Informasjonssystemer - behovsanalyse og spesifisering	2

3. MATERIALADMINISTRASJON (MAD)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MAD 8512	Materialadministrasjon.....	1

4. METODE (MET)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MET 8500	Statistikk og dataanalyse m/dataverktøy	2
MET 8740	Dataanalyse - regresjonsanalyse	1

5. MARKEDSFØRING (MRK)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MRK 8513	Markedsføringsledelse II.....	2
MRK 8720	Markedsføringsledelse II	2
MRK 8721	Markedsføringsledelse II	2
MRK 8722	Markedsføringsledelse II.....	2

6. ORGANISASJON OG LEDELSE (ORG)

Kurskode	Kursbetegnelse	
ORG 8511	Organisasjonsteoretiske emner.....	1
ORG 8730	Organisasjon og endring	2

(Se forøvrig studieadministrativ informasjon under generelle opplysninger om eksamen).

ID2551

Kursbeskrivelser - Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi

BØK 8704	Bedriftsøkonomisk analyse	95
INF 8711	Informasjonssystemer	97
MET 8741	Dataanalyse - regresjonsanalyse	98
MRK 8723	Markedsføringsledelse II	99
ORG 8731	Organisasjon og endring	101

ID1806

KURS:	BØK 8704 Bedriftsøkonomisk analyse		
STUDIUM:	Mellomfagstillegget		
Fagansvarlig(e):	Arne Dag Sti og Tron Foss		
Institutt:	Økonomi		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst	Høst/Vår	Vår
Vekttall:	3		

Mål

Kursets mål er å gi en innføring i de analytiske metoder som brukes i bedriftsøkonomien (matematikk, statistikk, operasjonsanalyse). Studentene vil lære å anvende modeller og metoder på problemer innen kostnads- og inntektsanalyse, markedsprognoser og budsjettering. Bedriftsøkonomiske beslutningsproblemer under usikkerhet tas også opp.

Obligatorisk litteratur

McGuigan, J. R. & Moyer, R. C.: *Managerial Economics. 5th ed.* New York: West Publishing 1989 (forkortet til M&M).

Risnes, M.: *Matematikk med anvendelse i økonomi.* 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1989 (forkortet til MR).

Sti, A. D.: *Nyere perspektiver i økonomistyring. Kap. 1, 2, 6, 8, 9.* Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1991.

Anbefalt litteratur

McGuigan, J. R. & Moyer, R. C.: *Managerial Economics: Study Guide.* 5th ed. New York: West Publishing 1989.

Sending, Aa. og Sti, A. D.: *Casesamling i økonomistyring. Del 2.* Bærum: BI Forlag 1991. Artikler etter anbefaling av faglærer for å dekke punkt 3F og 3G i emneoversikten.

Emneoversikt

1. Metode

- funksjoner MR kap. 1, 1.1-1.6, 1.9
- derivasjon MR kap. 2, 2.1-2.7
- anvendelser av den deriverte MR kap. 3
- eksponensial- og logaritmefunksjoner MR kap. 4, 4.1-4.2, resultatene av 4.3
- funksjoner av flere variable MR kap. 5, 5.1-5.3, 5.5, 5.7-5.8
- økonomisk optimering M&M kap. 4
- risikoanalyse M&M kap. 3
- matematisk programmering M&M kap. 5

Emnene a)–d) er dekket i kurset MET 9100 i bedriftsøkonomistudiet 1991-92.

2. Økonomisk modellering

- introduksjon M&M kap. 1, 2 og Sti, kap. 1
- faktorene bak etterspørselen M&M kap. 7
- produksjon og kostnadsutvikling M&M kap. 11, 12
- modellering av markedsstruktur M&M kap. 14, 15
- økonometri M&M kap. 6 og Sti, kap. 6

3. Anvendt økonomi

- estimering av etterspørsel og markedspotensiale M&M kap. 8
- empiriske kostnadsanalyser M&M kap. 13
- prisfastsetting i praksis M&M kap. 16
- prognoseteknikker M&M kap. 9, 10

- e) kapitalbudsjettering under risiko M&M kap. 17
- f) casene Agderstrøm, A/S Norsk Jordbruk, TVL-Company, Venstad Konserver og Indre Marked 92
- g) orientering om tilgjengelig dataverktøy for bedriftsøkonomisk analyse, bl.a.
  - økonometrisk programvare (f.eks. MINITAB). Sti, kap. 2
  - operasjonsanalytisk programvare (f.eks. LINDO, IFPS/OPTIMUM). Sti, kap. 2
  - regneark (LOTUS, SuperCalc). Sti, kap. 2
  - modellspråk (f.eks. IFPS). Sti, kap. 2
  - MAREQ (programpakke for markedsanalyse og bedriftsstrategi). Sti kap. 8, 9

Dataverktøy

Kurset krever bruk av dataverktøy.

Anbefalt programvare

MINITAB, LINDO, regneark, tekstbehandling og markedsanalysepakken MAREQ. Alle disse har PC-versjoner som kan brukes på IBM-kompatible maskiner. Bruken av LINDO og MAREQ er kostnadsfri for BI-studenter, fordi BI har «site license» på disse. I casene må studentene regne med å få bruk for MINITAB og LINDO (eller tilsvarende programvare). Det forutsettes med andre ord at studentene behersker disse verktøyene (eller tilsvarende programpakker). Om regneark og MAREQ fordres det bare kunnskaper om hvordan denne programvaren kan brukes.

Gjennomføring

Kurset foreleses 70 timer. Av dette benyttes inntil 16 timer til metode, som foreleses i begynnelsen av forelesningsrekken. I tillegg til forelesninger skal studentene gjennomgå caseøvelser. For deltidsstudenter foreleses inntil 25 timer i metode. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Bedriftsøkonomisk analyse avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen basert på pensumlitteraturen og caseløsning.

Caset skal løses individuelt, og omfatter materiale fra deler av pensum, og studentene skal benytte dataverktøy i caseløsningen.

Casebesvarelsen skal *ikke* innleveres for sensur, men bringes med til eksamen sammen med selve caset. Eksamen vil bestå av:

1. Oppgaver fra metodedelen
2. Kontrollspørsmål fra caset
3. Teorispørsmål og oppgaver fra økonomidelen

Eventuelle kontrollspørsmål fra caset vil teste både studentenes forståelse av faget og den innsikt i datamaterialet som den enkelte student har kommet frem til i sin casebesvarelse.

Karakteren fastsettes kun på grunnlag av den skriftlige eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1783

KURS:	INF 8711 Informasjonssystemer		
STUDIUM:	Mellomfagstillegget		
Fagansvarlig(e):	Gerhard Skagestein		
Institutt:	Organisasjon og ledelse		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst	Vår	Høst
Vekttall:	2		

Mål

Målet med kurset i informasjonssystemer er å formidle kunnskap om den betydningsfulle rolle informasjonsteknologien spiller for bedriftenes konkurransetilpasning og daglige drift. Teknologien har betydning for samfunn, organisasjon, gruppe og individ. Kurset formidler et integrert syn på sentrale temaer innen faget som informasjon, datateknologi, endringsprosesser og sosiale og samfunnsmessige spørsmål. Hensikten med en bred innføring er å legge grunnlaget for forståelse og diskusjon av ledelsesmessige aspekter ved utvikling og bruk av informasjonsteknologi.

Forkunnskaper

Studentene må selv ta ansvar for at de har kunnskaper om personlig databehandling som minimum tilsvarer introduksjonskurs i personlig databehandling.

Obligatorisk litteratur

Long, L.: *Management Information Systems*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall 1989.

Unntatt fra pensum: Chapters 5, 6, 7, «A short course in computer concepts», «Hands-on exercises».

Høyer, R. (red.): *EDB på norsk*. 4. utgave. Oslo: Tano 1989. Utvalgte artikler.

Emneoversikt

1. Hvorfor er informasjonsteknologi så viktig? Eksempler på bruk av informasjonsteknologi i foredlingskjeden fra leverandør til kunde. Datamaskinenes plass og rolle i dagens og morgendagens (bedrifts)organisasjoner. Informasjon som begrep.
2. Informasjonssystemer på organisasjons-, gruppe- og individnivå.
3. Datautrustning og programvare
  - bedriftsintern databehandling
  - bedriftsekstern databehandling, telematikk
  - hvordan få det hele til å henge teknisk sammen
  - IT-industrien i Norge
4. Typer informasjonssystemer
  - operative systemer
  - Management Information Systems
  - ledelsesinformasjonssystemer
  - ekspertsystemer
  - systemer for personlig bruk
5. Endringsprosesser
  - systemutvikling - livssyklusmodellen
  - datamodellering
  - metodemessige og tekniske tiltak for å forbedre endringsprosessene (virkelighet eller ønsketenkning)
  - bedriftsinterne aspekter - Lov om arbeidsmiljø m.m., Dataavtalen mellom LO og NAF
  - bedriftseksterne aspekter - Lov om personregistre m.m.
  - sterke og svake sider ved de vanligste former for systemutvikling

6. Ledelsesaspekter

- ledelse av EDB-funksjonen
- prosjektledelse og gjennomføring
- brukeravdelinger og ledelse av intern utvikling og bruk av informasjonsteknologi
- den personlige bruker av data, brukeravdelingen og EDB-funksjonen (sameksistens eller konflikt?)
- ledelsens rolle ved bruk av informasjonsteknologi for å oppnå konkurransefortrinn

Dataverktøy

Bruk av dataverktøy for utvikling av et enkelt administrativt system er integrert som en obligatorisk del av eksamen. Egnede verktøy (Modellator og Data Ease) vil være tilgjengelig for studentene på studiestedets terminalrom.

Dersom en student ønsker å bruke andre verktøy, enten på terminalrommet eller på egen maskin, må vedkommende undersøke med sitt studiested om verktøyet er godkjent for bruk i INF 8711.

Gjennomføring

Kurset undervises over 47 timer. En introduksjon i aktuelle programpakker inngår i undervisningstiden. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fagoppgave over to uker. Fagoppgaven forutsetter bruk av dataverktøy.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID2515

6

KURS:	MET 8741 Dataanalyse - regresjonsanalyse		
STUDIUM:	Mellomfagstillegget		
Fagansvarlig(e):	Pål Aakre		
Institutt:	Økonomi		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst	Høst	Høst
Vekttall:	1		

Mål

Kursets mål er å lære studentene praktisk bruk av kraftfulle og mye brukte statistiske metoder og teknikker for analyse av data i økonomisk-administrative problemstillinger.

Ved de fleste undersøkelser foretas i dag dataanalysen ved hjelp av datamaskiner og ferdiglagede programpakker. For brukeren er det imidlertid viktig å ha innsikt i den teori og de forutsetninger metodene bygger på for å kunne utnytte dem fullt ut og unngå fallgruber. Kurset tar sikte på å gi studentene slik innsikt kombinert med øvelse i bruk av statistisk programvare (MINITAB).

Forkunnskaper

Grunnkurs i statistikk fra bedriftsøkonomistudiet eller tilsvarende. Kjennskap til konfidensintervall og hypoteseprøving er nødvendig, samt fortrolighetskurs i bruk av personlig dataverktøy e.l.

Obligatorisk litteratur

Newbold, P.: *Statistics for Business and Economics*. 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1991.

Kapittel 12.1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, og 9

Kapittel 13.1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, og 9

Kapittel 14.1, 2, 4, 5, 6, 7 og 9

Forslag til støttelitteratur

MINITAB Reference Manual.

Andersen, E.: *MINITAB for skrekkslagne*.

Dataverktøy

Kurset krever bruk av dataverktøy. Anbefalt programvare i kurset er programpakken MINITAB.

Gjennomføring

Kurset foreleses med totalt 23 timer de første seks ukene av semesteret. I tillegg må studentene regne med å bruke en god del tid på øvelser og oppgaver, hovedsakelig med MINITAB. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Det avholdes en tre timers skriftlig eksamen, som delvis bygger på et case som utleveres medio oktober. Eksamen vil kunne inneholde spørsmål fra hele pensum. Caset skal ikke innleveres, men medbringes sammen med foretatte beregninger som underlag for eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til eksamen. Arbeidet med fagoppgaven forutsetter adgang til datamaskin og bruk av programpakken MINITAB eller lignende.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID1426

KURS:	MRK 8723 Markedsføringsledelse II		
STUDIUM:	Mellomfagstillegget		
Fagansvarlig(e):	Hans Mathias Thjømøe		
Institutt:	Markedsføring og logistikk		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst	Høst	Høst
Vekttall:	2		

Mål

Kurset tar sikte på å heve studentenes kompetanse innen markedsføringsledelse generelt og innen markedsføringens beslutningssituasjoner spesielt.

Målet er å videreutvikle studentenes forståelse av markedsføringens ulike beslutningssituasjoner gjennom utstrakt bruk av oppgavetrening kombinert med utdypende litteratur innenfor hvert delområde.

Det legges vekt på å skape en bedre kobling mellom økonomi og markedsføring ved å bringe tall og modeller inn i oppgavene. Som hjelpemiddel til modellbruken vil PC-baserte beslutningsstøttemodeller bli brukt i noen grad. Målet med bruk av modeller er også å styrke forståelsen av markedsføringsfaget.

Forkunnskaper

Kunnskap i markedsføring tilsvarende kurset Markedsføringsledelse I på bedriftsøkonomistudiet.

Obligatorisk litteratur

Selnes, F. og Thjømøe, H. M.: *Markedsføringsledelse II - Teori og modeller*.

Asker: Singularis Forlag 1990.

Selnes, F. og Thjømøe, H. M. (red.): *Artikkelsamling i Markedsføringsledelse II*.

Bærum: BI Forlag 1991.

Emneoversikt

Kurset er i hovedsak disponert på samme måte som boken *Markedsføringsledelse* som benyttes i grunnkurset.

- * Markedsplanlegging
- * Lønnsomhetsstyrt markedsføring
- * Porteføljeteori
- * Produktutvikling
- * Prognoser
- * Priser og pristeori
- * Kommunikasjon og reklame
- * Selgerstyring og allokering av salgsinnsats
- * Forbrukeratferd
- * Markedsføring på bedriftsvaremarkedet

6

Dataverktøy

Kurset krever bruk av dataverktøy. Programmet MarkUp følger med som vedlegg til pensumboken *Markedsføringsledelse II* og finnes fritt tilgjengelig på alle BIs PC-rom. Programmet er regnearkmodeller og kan benyttes sammen med et av regnearkene SuperCalc 4 eller 5, Lotus 1-2-3, Excel for Macintosh eller Excel for PC.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 47 timer. Det viktigste ved kurset er å gi utdypende kunnskap i markedsføring gjennom å løse konkrete oppgaver samt å knytte oppgavene opp mot markedsføringsteori. Bruk av dataverktøy er et hjelpemiddel for å kunne konkretisere faget samt trene opp evnen til å ta beslutninger. Rent teknisk stiller bruk av dataverktøy meget enkle krav til studentene. Flere av oppgavene kan løses uten bruk av dataverktøy, selv om slik bruk som regel er en fordel. Det tilstrebes å skape en dialog mellom studenter og foreleser. Dette øker læringen og forståelsen av faget.

Forelesningene vil bestå av teorigjennomgang og gjennomgang av oppgaver studentene forutsettes å ha arbeidet med på forhånd. Det er meget viktig at studentene møter på forelesningene. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en 72 timers hjemmeeksamen, som løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Oppgaven innleveres i to eksemplarer.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID1764

KURS:	ORG 8731 Organisasjon og endring		
STUDIUM:	Mellomfagstillegget		
Fagansvarlig(e):	Knut Lange		
Institutt:	Organisasjon og ledelse		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Fjernundervisning:
	Høst	Vår	Vår
Vekttall:	2		

Mål

Samfunn og arbeidsliv er preget av omfattende og raske endringer. Dette stiller store krav til tilpasning og omstilling i den enkelte organisasjon. Siktemålet med dette kurset er ut fra et ledelsesperspektiv å fokusere på endringsprosesser. I kurset vil det bli formidlet et begrepsmessig rammeverk som kan hjelpe oss til å få innsikt i å arbeide med problemer og utfordringer forbundet med organisasjonsmessig endring. Det er videre en ambisjon at studentene skal utvikle et kritisk og selvstendig forhold til dette begrepsapparatet.

Det konkrete mål med kurset er at studentene som organisasjonsmedlemmer senere skal stå godt rustet til å være kompetente og aktive deltakere i organisasjonsmessige endringsprosesser. Målet er at de skal ha utviklet et faglig fundament å bygge videre på om de som ledere eller konsulenter skal initiere og gjennomføre slike endringer. Ønsket er dessuten at bevissthet om og forståelse av behov, forutsetninger og utfordringer forbundet med organisasjonsmessig endring skal gjennomsyre det daglige virke.

Forkunnskaper

Kurset er en videreføring av viktige deler av pensum i ORG 8801 Organisasjon og arbeidsledelse med en ytterligere vektlegging av teoriens anvendelse i praktiske endringssituasjoner. Pensum fra ORG 8801 er derfor oppført som anbefalt litteratur.

Obligatorisk litteratur

- French, W.L. og Bell, C.H.: *Organization Development*. 4th ed. Kap. 2, 4-15, 17-18, 20. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1990.
- Brunsson, N.: *The Irrational Organization*. Kap. 1-3, 5-8. New York, N.Y.: Wiley 1985.
- Bakke, N.A. og Borgen, S.O.: *Vinn-Vinn! Samarbeidsorientert bedriftsutvikling i et strategisk perspektiv*. 2. utg. Kap. 1-3, 4.4 og 5. Oslo: FAFO 1990.

Anbefalt litteratur

- Thompson, G.: *Irrasjonalitet som grunnlag for handling i organisasjoner. En innføring i Nils Brunssons bok The Irrational Organization*. 2. utg. Oslo 1990.
- Brunsson, N.: *The Irrational Organization*. 2. utg. Kap. 4. New York, N.Y.: Wiley 1985.
- Bakke, N. A. og Borgen, S.O.: *Vinn-Vinn! Samarbeidsorientert bedriftsutvikling i et strategisk perspektiv*. 2. utg. Kap. 4. Oslo: FAFO 1990.
- Mikalsen, F.: *Organisasjonsanalyse*. 2. utg. Oslo: Tano 1987.
- Bang, H.: *Organisasjonskultur*. 2. utg. Oslo: Tano 1990.
- Morgan, G.: *Organisasjonsbilder*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.
- Berg, M.: *Ledelse - en utfordring!* rev. Oslo: NKS-Forlaget 1991.
- French, W.L. og Bell, C.H.: *Organization Development*. Kap. 1, 3, 16, 19, 21. 4th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1990.

Emneoversikt

1. Innføring

Organisasjonsendring, forandringsbehov, forandringsmekanismer.

(Bakke og Borgen kap. 1-3)

- bevisst forandring
- endring gjennom vedtak og innføring av ny teknologi
- organisasjonsutvikling (French og Bell, kap. 2 og 4)
- organisasjonsutvikling «på norsk» og «på amerikansk» (French og Bell, Bakke og Borgen)

2. Bevisst organisasjonsutvikling på atferdsvitenskapelig grunnlag

(French og Bell kap. 6-15)

3. Beslutningsrasjonalitet og handlingsrasjonalitet

(Brunsson)

4. Organisasjonsutvikling på norsk

(Bakke og Borgen)

5. Utdyping av den atferdsvitenskapelige arbeidsform

(French og Bell kap. 16-18 og 20)

6. Integrering og utdyping av perspektivene

(French og Bell, Bakke og Borgen, Brunsson)

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med totalt 47 timer. Foruten forelesninger vil gruppearbeid bli brukt for å skape dialog og utdype enkelte emner. Gjesteforelesere vil bidra med eksempler fra praksis der dette lar seg arrangere.

Foreleserne vil *ikke* dekke alt pensumstoff. Hensikten med selve undervisningen er å trekke opp hovedlinjer og utdype og drøfte enkelte temaer og eksempler. Studentene er selv ansvarlige for å lese og sette seg inn i hele pensum. De anbefales å danne kollokviegrupper som arbeider med øvingsoppgaver, blant annet som forberedelse til gruppearbeid under eksamen. Gjennomføres også som fjernundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fagoppgave. Fagoppgaven skal innleveres i to eksemplarer. Den kan utarbeides individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1483

Delfag i metode

Delfag i metode gir, sammen med bedriftsøkonomstudiet, mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi og delfag i språk, rett til tittelen høyskolekandidat BI.

Delfaget i metode skal gi studentene metodiske kunnskaper og analytiske ferdigheter. Studentene skal lære hvordan man nærmer seg kompliserte beslutningsproblemer, hvordan problemene kan struktureres og hvilke konkrete analyseteknikker som kan være aktuelle i ulike situasjoner.

Kurset forutsetter kunnskaper i metode tilsvarende mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi og i investering og finansiering tilsvarende bedriftsøkonomstudiet.

Fagområder

Studieplanen for delfag i metode omfatter følgende fagområder med kurs og vekttallskrav:

Fagområde	Vekttallskrav	Kurs innen fagområdet
Bedriftsøkonomisk analyse	1	Finansiell styring (1 v)
Metode	4	Modellbygging (2 v) Beslutningsanalyse med prosjektarbeid (2 v)
Sum	5	

Nedenfor følger en beskrivelse av fagområdene.

Bedriftsøkonomisk analyse

Usikkerhet er nøkkelbegrepet for undervisningen i Finansiell styring.

Kurset gir en bred innføring i og grunnleggende forståelse av fagområdet finans basert på moderne finansteori. Undervisningen bygger på kurset Investering og finansiering på bedriftsøkonomstudiet.

Metode

Kurset i Modellbygging søker å gi studentene innsikt i modellbygging som metode og å lære dem en del sentrale teknikker og modeller.

De skal gjennom kurset i modellbygging få et bredt og dagsaktuelt overblikk over de muligheter kvantitative modeller har til å gi dypere innsikt i komplekse, økonomisk-administrative problemstillinger.

De blir også trent i selv å bygge modeller innenfor utvalgte områder, og til å bruke disse sammen med programvare.

Kurset i Beslutningsanalyse med prosjektarbeid har et tosidig mål: Å oppøve studentens evne til raskt å kunne trenge inn i og strukturere kompliserte problemstillinger som involverer kryssende mål og myke verdier, og å avrunde et høyskolestudium frem til høyskolekandidat med et arbeid der man får bruk for det meste av det man har lært i studiet.

Undervisningen tar sikte på å gjøre studentene kjent med prinsippene for bygging og bruk av dataimplementerte modeller for analyse av komplekse problemstillinger og til støtte for beslutninger i offentlig og privat virksomhet.

Alternative studiemuligheter på delfag i metode

Delfaget i metode kan gjennomføres som:

- halvårig heltidsstudium
- ettårig deltidstudium

Halvårig heltidsstudium

Studieplanen omfatter 88 (100) kurstimer over ett semester, normalt i vårsemesteret. Ta kontakt med din regionale høyskole for nærmere informasjon.

Normalstudieplan - halvårig heltidsstudium

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer
BØK 8782	Finansiell styring	1	23 Fv
MET 8750	Beslutningsanalyse med prosjektarbeid	2	30 P
MET 8762	Modellbygging	2	35 (+ 12) H
Sum		5	88 (100)

Fv = Flervalgseksamen, H = Hjemmeeksamen, P = Prosjektarbeid

Ettårig deltidstudium

Studieplanen omfatter 88 (100) kurstimer over to semestre.

For deltid gjennomføres studieplanen noe ulikt på det enkelte studiested. Noen studiesteder tilbyr ikke studiet på deltid. Ta kontakt med din regionale høyskole for nærmere informasjon.

Normalstudieplan - ettårig deltidstudium

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer	
			1. sem.	2. sem.
BØK 8782	Finansiell styring	1	23 Fv	
MET 8750	Beslutningsanalyse med prosjektarbeid	2	30 P	
MET 8762	Modellbygging	2		35 (+ 12) H
Sum		5	53	35 (47)

Fv = Flervalgseksamen, H = Hjemmeeksamen, P = Prosjektarbeid

Gjennomført delfag i metode gir 5 vekttall.

For begge studievarianter kommer selvstendig arbeid med dataverktøy og oppgaveløsning i tillegg til kurstimene. Gjennomsnittlig arbeidsinnsats er minst 400 timer for å gjennomføre delfag i metode. Det forutsettes at studentene arbeider aktivt i grupper og ved terminal eller PC.

Gamle kurs

			Vekttall
BØK	8780	Finansiell styring	1
BØK	8781	Finansiell styring	1
MET	8760	Modellbygging	2
MET	8761	Modellbygging	2

(Se forøvrig studieadministrativ informasjon under generelle opplysninger om eksamen).

ID2555

Kursbeskrivelser - Delfag i metode

BØK 8782	Finansiell styring	107
MET 8750	Beslutningsanalyse med prosjektarbeid	108
MET 8762	Modellbygging	109

ID1807

KURS:	BØK 8782 Finansiell styring	
STUDIUM:	Delfag i metode	
Fagansvarlig(e):	D. Michalsen, Ø. Bøhren, P. Korsvold	
Institutt:	Økonomi	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Vår	Høst
Vekttall:	1	

Mål

Kursets overordnede mål er å gi studentene grunnleggende kunnskaper i teorier om bedriftens finansielle beslutninger. Det vil særlig legges vekt på kapitalstruktur- og dividendebeslutninger.

Forkunnskaper

Kurset er en videreføring av BØK 8950 Investering og finansiering på bedriftsøkonomistudiet, hvor det ble lagt vekt både på den teoretiske og den praktiske siden av investeringsbeslutninger, mens det for finansielle beslutningers del ble lagt vekt bare på den praktiske delen.

Obligatorisk litteratur

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finans del 2*. Bærum: BI Forlag 1991.

Stonehill, A. I. og Eiteman, D. K.: *Finance. An International Perspective*.

Homewood, Ill.: Irwin 1987.

Anbefalt litteratur

Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i finans. Bærum: BI Forlag 1990.

Emneoversikt

1. Introduksjon
2. Gjeldsgrad og risiko
3. Gjeldsgradsbeslutninger
4. Justert nåverdi
5. Dividendebeslutninger
6. Opsjonsprising
7. Risikostyring
8. Internasjonal finans

Dataverktøy

Det anbefales at studentene bruker dataverktøy i kurset, for eksempel regneark. Dataverktøy kan imidlertid ikke benyttes til eksamen.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med forelesninger over 23 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers flervalgseksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler er kalkulator og rentetabell (se under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1425

KURS:	MET 8750 Beslutningsanalyse med prosjektarbeid	
STUDIUM:	Delfag i metode	
Fagansvarlig(e):	Fred Wenstøp	
Institutt:	Økonomi	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Vår	Høst
Vekttall:	2	

Mål

Kursets mål er tredelt:

- Å oppøve evnen til effektiv strukturering av kompliserte problemstillinger.
- Å lære metoder for analyse av problemstillinger som involverer kryssende mål og myke verdier.
- Å bruke programvare til slike formål, og å presentere analysen blant annet ved hjelp av grafikk.

Forkunnskaper

Generelt: Mellomfagsnivå i bedriftsøkonomi.

Spesielt: Statistikk, beslutningsteori og modellbygging som metode.

Obligatorisk litteratur

Gottschalk, P. og Wenstøp, F.: *Kvantitativ beslutningsanalyse for ledere og planleggere*. Del II. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

6

Emneoversikt

1. Modeller som støtte for tanken
2. Målformuleringer og -hierarkier
3. Konsekvensmodeller, usikkerhetsanalyse
4. Preferansmodeller, følsomhetsanalyse
5. Eksempler fra norske beslutningsanalyseprosjekter
6. Praktisk analyse og presentasjon ved hjelp av programvare

Dataverktøy

Kurset krever bruk av dataverktøy.

Anbefalt programvare

Wenstøp, F.: *Pro&Con for Lotus 1-2-3, Lotus Symphony eller SuperCalc*. Oslo: Universitetsforlaget 1988. Programvaren er inkludert i læreboken.

Gjennomføring

Prosjektoppgaven deles ut ved kursets begynnelse. Studentene arbeider med oppgaven i grupper på inntil tre. Den dreier seg om en selvvalgt problemstilling. Forslag til problemstillinger skal legges frem av hver gruppe, og diskuteres i grupper på inntil 24 studenter under ledelse av foreleser. Dette er obligatorisk.

Del 1: Fire forelesninger à tre timer

Del 2: Selvstendig arbeid med oppgaven

Del 3: Presentasjon og diskusjon av forslag i grupper

Del 4: Veiledning etter behov

Eksamen

Kurset avsluttes med en prosjektoppgave. Oppgaven leveres ut ved semesterstart med innlevering i mai. (I høstsemestret har prosjektoppgaven innlevering i november). Den

kan utarbeides individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Besvarelsen skal være på høyst 25 maskinskrevne sider med grafer, tabeller o.l. innarbeidet i teksten og leveres i to eksemplarer.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjon ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID1792

KURS:	MET 8762 Modellbygging	
STUDIUM:	Delfag i metode	
Fagansvarlig(e):	Jan Evensmo	
Institutt:	Økonomi	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Vår	Vår
Vekttall:	2	

6

Mål

Kurset representerer en introduksjon til bruk av modeller i økonomisk-administrative problemstillinger. Kurset har som grunnleggende mål å få studentene til å strukturere gitte problemstillinger av kvantitativ natur for så å konstruere egnede matematiske/statistiske modeller av disse.

Forkunnskaper

Pensum har fire komponenter, hver med sitt krav til forkunnskaper:

- Selve modellbyggingen forutsetter evne til å trekke ut det vesentligste i problemsituasjonen og strukturere dette. Forståelse av bedriftslivets problemstillinger vil derfor være av stor nytte.
- Den matematiske del. Det er nødvendig å beherske elementær funksjonslære med en og flere variabler.
- Den statistiske del. Modellbygging inkluderer problemer under usikkerhet. Det bygges på pensum i statistikk fra bedriftsøkonomistudiet.
- Kurset bruker dataverktøy og forutsetter PC-fortrolighet.

Obligatorisk litteratur

Evensmo, J.: *Kvantitative metoder - Analyse og simulering av økonomisk/administrative modeller*. 2. utg. Oslo: Tano 1991.

Anbefalt litteratur

Gottschalk, P. og Wenstøp, F.: *Kvantitativ beslutningsanalyse for ledere og planleggere*. Del I. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Hägg, J. og Wiedersheim-Paul, F.: *Att arbeta med modeller inom företagsekonomien*. Uppsala: Liber 1984.

Emneoversikt

Kurset kan grovt deles i:

1. Introduksjon til modellbygging	1/2 gang
Stikkord: Modeller. Operasjonsanalyse/Management Science	
2. Lineær programmering	2 ganger
Stikkord: Formulering av LP-modeller. Målfunksjon. Beskrankninger. Kjøring av LP-programmer på PC. Tolkning av resultater. Følsomhetsanalyse.	
3. Nettverksmodeller	2 1/2 ganger
Stikkord: Korteste rute i nettverk. Dynamisk programmering. Nettverksplanlegging.	
4. Lagermodeller og lagerstyring	2 ganger
Stikkord: Lagerstyringssystemer. Deterministiske modeller/Wilsons formel. Stokastiske modeller/Usikker etterspørsel.	
5. Køteori og stokastisk simuleringsmetodikk	3 ganger
Stikkord: Formelverk for enkle køsystemer. Simulering som eksperimentell problemløsningsmetode. Tilfeldige trekninger.	
6. Dynamiske systemmodeller og deterministisk simuleringsmetodikk	2 ganger
Stikkord: Befolkningsmodeller. Kausaldiagrammer. Dynamo. Systemdynamikk. Differensialligninger og differensligninger. Produksjons- og lagersystemer.	

6

Rekkefølgen av hovedemnene ovenfor vil normalt være slik de står, men det er fullt mulig å bytte om flere av dem. Foreleser vil opplyse om dette.

Dataverktøy

Kurset og eksamen krever bruk av dataverktøy. Dataverktøy muliggjør at flere faser i problemløsningsprosessen kan gjennomgås og drøftes på en fornuftig måte, samt behandling av større og mer realistiske problemstillinger. Modellbygging kan dermed gis en mer praktisk angrepsvinkel.

Anbefalt programvare

Erikson, W. J. og Hall, O. P.: *Computer Models for Management Science*. 3rd ed. Reading, Mass.: Addison-Wesley 1989.

Dette er tilstrekkelig, men studentene står fritt til å benytte tilsvarende verktøy. Regneark og statistisk programvare kan utnyttes med fordel.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med forelesninger over 35 timer. I tillegg kommer 12 timer supplerende matematikkundervisning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en 72 timers hjemmeeksamen som skal løses av grupper på inntil tre studenter.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID586

Delfag i språk

Delfag i språk gir sammen med bedriftsøkonomstudiet, mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi og delfag i metode rett til tittelen høyskolekandidat BI. Delfaget kan også tas uavhengig av studiemodellen.

Delfag i språk skal gi studentene språkkunnskaper både muntlig og skriftlig. Delfaget skal også gi studentene kunnskaper om kulturelle, økonomiske og politiske forhold i henholdsvis Storbritannia/USA, Tyskland og Frankrike.

Fagområder

Delfag i språk tilbys i språkene engelsk, tysk og fransk. Studieplanen for det enkelte delfag i språk omfatter 117 kurstimer. Selvstendig studiearbeid, oppgaveløsning og eksamensarbeid kommer i tillegg.

Gjennomsnittlig arbeidsinnsats er på minst 450 timer for å gjennomføre et delfag i språk.

Engelsk

I dette kurset skal studentene få kjennskap til insitusjonelle, kulturelle, politiske og økonomiske forhold i Storbritannia og USA.

Både skriftlig og muntlig kommunikasjon er sentralt i kurset, og det forutsettes at studentene deltar aktivt i kurstimene.

Tysk

Skriftlig og muntlig fremstillingsevne står sentralt i kurset. Hensikten er å gi studentene et godt språklig fundament og et kulturelt perspektiv som gir grunnlag for å fungere i et tyskspråklig miljø. Det forutsettes aktiv deltakelse fra studentene.

Vi anbefaler Forkurs i tysk for studenter som ønsker repetisjon av tidligere kunnskaper i språket.

Fransk

Kurset omfatter så vel kunnskapsstoff om Frankrike som litteratur og grammatikk. Det står sentralt i kurset å oppøve den språklige sikkerheten hos studentene, og aktiv deltakelse forutsettes i kurstimene.

Vi anbefaler Forkurs i fransk for studenter som vil friske opp tidligere kunnskaper i språket.

Alternative studiemuligheter

Delfag i språk kan gjennomføres som:

- Halvårig heltidsstudium
- Ettårig deltidstudium.

Normalstudieplan - delfag i språk

Undervisningen på heltid omfatter 117 kurstimer over ett semester, normalt i vårsemesteret, og på deltid 117 kurstimer over to semestre. For deltid gjennomføres delfaget noe ulikt fra studiested til studiested. Noen regionale høyskoler tilbyr ikke studiet på deltid.

Ta kontakt med den enkelte regionale høyskole for nærmere informasjon vedrørende gjennomføringen.

Nedenfor følger en oversikt over fagområdene med kurs og vekttallskrav:

Fagområder med kurs og vekttallskrav

Fagområde	Vekt talls- krav	Antall kurstimer	Kurs	Eksamen
Engelsk	5	117	SPÅ 8052	Engelsk skriftlig (2v)
			SPÅ 8053	Engelsk muntlig (3v)
Tysk	5	117	SPÅ 8812	Tysk skriftlig (2v)
			SPÅ 8813	Tysk muntlig (3v)
Fransk	5	117	SPÅ 8824	Fransk skriftlig (2v)
			SPÅ 8825	Fransk muntlig (3v)

E = Skriftlig eksamen, M = Muntlig eksamen

Gamle kurs

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
SPÅ 8050	Engelsk skriftlig	2
SPÅ 8051	Engelsk muntlig	3
SPÅ 8810	Tysk skriftlig	2
SPÅ 8811	Tysk muntlig	3
SPÅ 8820	Fransk skriftlig	2
SPÅ 8821	Fransk muntlig	3
SPÅ 8822	Fransk skriftlig	2
SPÅ 8823	Fransk muntlig	3

(Se forøvrig studieadministrativ informasjon under generelle opplysninger om eksamen).

ID2556

Kursbeskrivelser - Delfag i språk

	Forkurs i tysk	114
	Forkurs i fransk	115
SPÅ 8052	Engelsk skriftlig	116
SPÅ 8053	Engelsk muntlig	116
SPÅ 8812	Tysk skriftlig	118
SPÅ 8813	Tysk muntlig	118
SPÅ 8824	Fransk skriftlig	119
SPÅ 8825	Fransk muntlig	119

ID1808

KURS:	Forkurs i tysk
Fagansvarlig(e):	Egil Schanke
Institutt:	Strategi, økonomisk historie og språk

Mål

Dette er et grunnkurs i tysk med repetisjon av grunnleggende ordforråd og grammatikk og trening i muntlig kommunikasjon, slik at deltakerne etter endt kurs kan følge undervisningen i delfag i tysk.

Forkunnskaper

Kurset henvender seg til studenter som har kunnskaper i tysk fra videregående skole, B- eller C-språk, og som ønsker å følge delfag i tysk.

Obligatorisk litteratur

Themen 1. Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache. München: Hueber Verlag 1983.
Frønsdal, H. og Waage, R.: *Tysk grammatikk for økonomer.* 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1988.

Anbefalt litteratur

Et større tysk-tysk ordboksverk.

Gjennomføring

Undervisningen konsentreres om gjennomgåelse av tekster fra ett enkelt læreverk. Det drives samtaleøvelser over aktuelle tekster fra aviser og tidsskrifter.

Aktiv deltakelse fra kursdeltakernes side er en forutsetning for et godt utbytte av kurset. Kurset foreleses i inntil 24 timer og gjennomføres i begynnelsen av semestret eller før semesterstart (nærmere informasjon gis av den enkelte regionale høyskole).

Eksamen

Det er ingen eksamen i kurset. Deltakerne vil få utstedt deltakerbevis under forutsetning av at de har deltatt på hele kurset.

ID2506

KURS:	Forkurs i fransk
Fagansvarlig(e):	Georges Gaspard
Institutt:	Strategi, økonomisk historie og språk

Mål

Dette er et grunnkurs i fransk. Kurset skal gi en elementær innføring i fransk grammatikk slik at deltakerne etterpå er i stand til å følge undervisningen i delfag i fransk (ikke nybegynnere).

Forkunnskaper

Kurset henvender seg til studenter som har fransk fra videregående skole fra en tid tilbake og som skal følge delfag i fransk.

Obligatorisk litteratur

Solberg, R. K.: *Øvingsgrammatikk i fransk for nybegynnere*. Oslo: Universitetsforlaget 1987.

Challe, D.: *Le français commercial*. Paris: Presses Pocket 1985.

Gjennomføring

Undervisningen vil konsentreres om innlæring av språklige strukturer. Vokabular hentes fra handels- og forretningsfransk, økonomisk og samfunnsøkonomisk fagspråk med tanke på senere bruk i delfag fransk.

Kurset er intensivt og vil bestå av både skriftlige og muntlige øvelser.

Kurset foreleses over 24 timer og gjennomføres for deltidsstudenter i august og for heltidsstudenter i januar (nærmere informasjon gis av den enkelte regionale høyskole).

Eksamen

Det er ingen eksamen i kurset. Deltakerne vil få utstedt et deltakerbevis på betingelse av at de har deltatt i hele kurset.

ID1793

KURS:	SPÅ 8052 Engelsk skriftlig SPÅ 8053 Engelsk muntlig
STUDIUM:	Delfag i språk
Fagansvarlig(e):	Charles Cooper
Institutt:	Strategi, økonomisk historie og språk
Semester:	Heltid: Deltid: Vår Høst/Vår
Vekttall:	5

Mål

Studentene skal etter gjennomført kurs ha kjennskap til institusjonelle, kulturelle, politiske og økonomiske forhold i Storbritannia og USA. De skal også kunne kommunisere skriftlig og muntlig i forretningssammenheng. Dessuten skal kurset gi motivasjon og basis for videre læring.

Forkunnskaper

Engelsk fra videregående skole eller tilsvarende. Den enkelte students kunnskaper ventes å være gode nok til at hun/han kan delta i en undervisning som foregår på engelsk.

Obligatorisk litteratur

- Cotton, D. & Owen, R.: *Agenda*. Casebook. New rev. ed. London: Harrap 1987.
 Cotton, D. & Owen, R.: *Agenda*. Workbook. New rev. ed. London: Harrap 1987.
 Sirevåg, T.: *American Patterns*. 2. rev. utg. Kap. 1, 4 og 9 leses bare kursorisk. Oslo: Gyldendal 1989.
 Oakland, J.: *British Civilization*. 2nd ed. Kap. 4, 6 og 11 leses bare kursorisk. London: Routledge 1991.
 Groth, B.: *English for Management: Cases*. Kompendium. Bærum: BI Forlag 1991.
 Cooper, C., Rodgers, D. og Cleaverley, P.: *Moving Towards The Year 2000*. Kompendium. Bærum: BI Forlag, revised edition 1991.
 Greene, Graham: *The Comedians*. Harmondsworth: Penguin 1987.
 Salinger, J. D.: *The Catcher in the Rye*. Harmondsworth. Penguin 1987.

Anbefalt litteratur

- Hansen, E.: *Bedre engelsk forretningspråk*. 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1988.
 King, F. W. and Cree, D. A.: *English Business Letters*. New ed. London: Longman 1985.
 Engelsk-engelsk ordbok, f.eks.: *Collins Cobuild English Language Dictionary*, *Longman Dictionary of Contemporary English*, eller *Webster's New World Dictionary*.
 Engelsk-engelsk ordbok i «management» engelsk, f.eks.: *Longman Dictionary of Business English*.
 En større engelsk/norsk- norsk/engelsk ordbok.
Newsweek, *Time*, *U.S. News & World Report* eller *The Economist*.
 Avis- og tidsskriftartikler som distribueres i klassen.
 Fawcett, E. & Thomas, T.: *America and the Americans*. Glasgow: Fontana 1987.
 Sampson, A.: *The Changing Anatomy of Britain*. London: Hodder & Stoughton 1983.

Emneoversikt

1. Seks utvalgte cases fra Cotton & Owen: *Agenda*
2. Tre utvalgte cases fra Brian Groth: *English for Management*
3. Scenario fra Cooper/Rodgers: *Scenarios: Moving Towards The Year 2000*.
4. Deltakerpresentasjoner
5. US/UK Government
6. US/UK Social problems
7. US/UK Education
8. US/UK Media
9. US/UK Economic institutions
10. Literature

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Delfaget gjennomføres over 117 kurstimer, hvorav 23 timer benyttes til forelesninger og 94 timer til gruppeundervisning. Det forutsettes at studentene er grundig forberedt til kurstimene, da det legges stor vekt på aktiv deltakelse fra hver enkelt. I samråd med foreleser skal studentene presentere et emne fra pensum.

Eksamen

Kurset avsluttes med en skriftlig eksamen på fem timer (SPÅ 8052) og en muntlig eksamen (SPÅ 8053).

Skriftlig eksamen består av to oppgaver hvor kandidaten kan bli prøvet i vokalbular, brev- og rapportskrivning pluss en oppgave basert på romanene fra obligatorisk pensum.

Den muntlige eksamen består av tre likeverdige deler:

1. Presentasjon av sær emne
2. Et trukket emne fra US/UK Background
3. Presentasjon av et scenario og diskusjon om et emne fra English for Management

Hjelpemidler til eksamen

Engelsk-engelsk ordbok er tillatt som hjelpemiddel ved skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære eksamen.

ID1595

KURS:	SPÅ 8812 Tysk skriftlig SPÅ 8813 Tysk muntlig
STUDIUM:	Delfag i språk
Fagansvarlig(e):	Egil Schanke
Institutt:	Strategi, økonomisk historie og språk
Semester:	Heltid: Deltid:
	Vår Høst/Vår
Vekttall:	5

Mål

Etter gjennomført kurs skal studentene ha fått et språklig fundament og et kulturelt perspektiv som gir dem grunnlag for å fungere i et tyskspråklig miljø. Kurset skal også gi motivasjon og basis for videre læring.

Forkunnskaper

Tysk fra videregående skole eller tilsvarende. Dersom tyskkunnskapene er fra en tid tilbake anbefales Forkurs i tysk.

Obligatorisk litteratur

Frønsdal, H. og Waage, R.: *Tysk grammatikk for økonomer*. 2. utg. Oslo: Bedrifts-økonomens Forlag 1988.

Schmitz, W. og Scheiner, D.: *Ihr Schreiben vom ....* München: Verlag für Deutsch 1989.

von Weltzien-Høivik, H. og Schanke, E.: *Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD*. Bærum: BI Forlag 1988.

von der Grün, M.: *Die Lawine*. Frankfurt/M.: Luchterhand 1983.

Dürrenmatt, F.: *Der Verdacht*. Hamburg: Rororo Taschenbuch s.u.

Anbefalt litteratur

Gabrielsen, E.D.: *Norsk-tysk handelsordbok*. Oslo: Kunnskapsforlaget 1978.

Hustad, T.: *Stor norsk-tysk ordbok*. Oslo: Universitetsforlaget 1984.

Gyldendahls røde ordbøger: *Dansk-tysk — tysk-dansk*. København: Gyldendal 1986.

Emneoversikt

1. Kortfattet oversikt over tysk historie etter 1918
2. Styringsformer
3. Massemedia
4. Miljø
5. Kulturkunnskap
6. Arbeids- og næringsliv
7. Økonomiske strukturer, utenrikshandel
8. To verk fra nyere tyskspråklig skjønnlitteratur

Dataverktøy

Til obligatorisk litteratur *Ausgewählte Themen zur Wirtschafts- und Landeskunde der BRD* finnes det en programpakke til IBM-maskiner. Dataverktøyet er ment som et pedagogisk hjelpemiddel til bedre og mer effektiv innlæring og trening. Det skal ikke brukes ved eksamen.

Gjennomføring

Delfaget gjennomføres over 117 kurstimer, hvorav 23 timer benyttes til forelesninger og 94 timer til gruppeundervisning. Det forutsettes at studentene er grundig forberedt

til kurstimene, da det legges stor vekt på aktiv deltakelse fra hver enkelt. I samråd med foreleser skal studentene presentere et emne fra pensum.

Studiereise

Det tilstrebes å arrangere en studietur til et tyskspråklig land. Denne dekkes ikke av studieavgiften. Deltakelse er frivillig.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen (SPÅ 8812) og en muntlig eksamen (SPÅ 8813). Muntlig eksamen består av tre likeverdige deler: Det forutsettes at den kandidatstyrte delen utgjør ca. 1/3 av prøven. De to andre delene består av diskusjon over et trukket emne og et emne som eksaminator velger. De skjønnlitterære verkene blir tema for muntlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Tysk-tysk ordbok er tillatt hjelpemiddel under skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære eksamen.

ID1741

KURS:	SPÅ 8824 Fransk skriftlig SPÅ 8825 Fransk muntlig
STUDIUM:	Delfag i språk
Fagansvarlig(e):	Georges Gaspard
Institutt:	Strategi, økonomisk historie og språk
Semester:	Heltid: Deltid: Vår Høst/Vår
Vekttall:	5

6

Mål

Etter gjennomført kurs skal studentene ha fått et språklig fundament og et kulturelt perspektiv som gir dem grunnlag for å fungere i et franskspråklig miljø. Kurset skal også gi motivasjon og basis for videre læring.

Forkunnskaper

Fransk fra videregående skole eller tilsvarende eksamen. Dersom franskkunnskapene er fra en tid tilbake anbefales Forkurs i fransk.

Obligatorisk litteratur

Ronsjø, E. og Moen, G.: *Fransk grammatikk*. Oslo: Gyldendal 1985.

Ronsjø, E. og Moen, G.: *Ny arbeidsbok i fransk grammatikk*. Oslo: Gyldendal 1985.

Fransk-fransk ordbok, f.eks.:

MicroRobert: *Dictionnaire du Français primordial*. Bind 1-2. Paris: Le Robert 1988

En norsk-fransk og en fransk-norsk ordbok

Danilo, M., Challe, P. og Morel, P.: *Le français commercial*. Paris: Presses Pocket 1985.

Science et Vie: *La France en chiffres*. (Siste utg.) Paris: Science et Vie 1992.

(Spesialnr. kommer i november.)

Wandel, S.: *Cœurs fervents*. Herning: Systime 1984, eller foreleser velger en tilsvarende tekstsamling på ca. 60 sider

Anbefalt litteratur

de Gunten, B., Martin, A. og Niogret, M.: *Les institutions de la France*. (repère pratique). Paris: Nathan 1988.

Le nouveau Bescherelle: l'art de conjuguer. Paris: Hatier 1990.

En fransk dagsavis: f.eks. *Le Figaro*, *France Soir*, *Libération*

Et fransk tidsskrift: f.eks.: *L'Express*.

Emneoversikt

1. Fagspråk:
  - * forretningsfransk
  - * handelskorrespondanse
2. Økonomisk geografi/politikk:
  - * fransk økonomi og næringsliv
  - * regionale aspekter
3. Skjønnlitteratur:
  - * Tekster fra antologien *Cœurs fervents* eller en tilsvarende tekstsamling på 60 sider valgt av foreleser

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Delfaget gjennomføres over 117 undervisningstimer, hvorav 23 timer benyttes til forelesninger og 94 timer til gruppeundervisning. Det forutsettes at studentene er grundig forberedt til kurstimenene, da det legges stor vekt på aktiv deltakelse fra hver enkelt. I samråd med foreleser skal studentene presentere et emne fra pensum til muntlig eksamen.

Studiereise

Det tilstrebes å arrangere en studietur til et fransktalende land under forutsetning av minimum 15 påmeldte. Denne dekkes ikke av studieavgiften. Deltakelse er frivillig.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen (SPÅ 8824) og en muntlig eksamen (SPÅ 8825).

Skriftlig eksamen består av to oppgaver som vektlegges likt:

1. Språklig (grammatikk, oversettelse)
2. Temaoppgaver til valg fra pensum i realia

Muntlig eksamen består av tre likeverdige deler:

1. Presentasjon av og samtale om særemne
2. Økonomisk geografi
3. Skjønnlitteratur

Det forutsettes at den kandidatstyrte delen utgjør ca. 1/3 av prøven. De to andre deler består av diskusjon over et trukket emne (2) og et emne som eksaminator velger (3).

Hjelpemidler til eksamen

Fransk-fransk ordbok er tillatt som hjelpemiddel ved skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære eksamen.

ID1756

7 Diplomøkonomstudiet

Diplomøkonomstudiet m/studiemodellen	122
Obligatorisk del tredje studieår - fagområder	123
- Økonomistyring med budsjettmodeller	123
- Samfunnsøkonomi	123
- Internasjonal markedsføring og ledelse	123
Obligatorisk del tredje studieår med kursbeskrivelser	124
Studiekurs	131
Oversikt over studiekurstilbudene ved BIs regionale høyskoler 1992-93	132
Studiekurs i personalledelse m/kursbeskrivelser	134
Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse m/kursbeskrivelser	141
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt m/kursbeskrivelser	147
Studiekurs i markedsføring m/kursbeskrivelser	157
Studiekurs i prosjektadministrasjon m/kursbeskrivelser	166
Studiekurs i det europeiske fellesskap m/kursbeskrivelser	172

Diplomøkonomstudiet

Diplomøkonomstudiets tredje år bygger på høyskolekandidatstudiet og består av en 10 vekttalls obligatorisk del og en 10 vekttalls valgfri spesialisering i form av studiekurs. Etter avsluttet studium oppnås tittelen diplomøkonom BI.

Høyskolerådet vedtok i møte 2. mars 1992 å endre normalstudieplanen for alle 3 år i diplomøkonommodellen etter følgende gjennomføringsplan:

Bedriftsøkonomstudiet	1992-93
Høyskolekandidatstudiet	1993-94
Diplomøkonomstudiet	1994-95

Forbehold

Det tas forbehold om endringer i studietilbudet ved den enkelte regionale høyskole.

ID2558

STUDIER VED BI

DIPLOMØKONOM

Obligatorisk del 10 vekttall	Studiekurs 10 vekttall
---------------------------------	---------------------------

År 3

HØYSKOLEKANDIDAT

Delfag met 5 vekttall	Delfag språk 5 vekttall
Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi 10 vekttall	

År 2

BEDRIFTSØKONOM

Bedriftsøkonomstudiet 20 vekttall

År 1

Obligatorisk del tredje studieår

Fagområder

Studieplanen for obligatorisk del i tredje studieår omfatter følgende fagområder med kurs og vekttallskrav:

Fagområder	Vekttall	Kurs innen fagområdet
Økonomistyring med budsjettmodeller	3	Økonomistyring med budsjettmodeller
Samfunnsøkonomi	4	Makroøkonomisk analyse (2 v) Offentlig økonomi (2 v)
Internasjonal markedsføring og ledelse	3	Internasjonal markedsføring og ledelse
Totalt	10	

Økonomistyring med budsjettmodeller

Økonomistyring/bedriftsøkonomi er delt i to deler: budsjettering og finansiell modellering med dataverktøy.

I budsjetteringsdelen legges det vekt på å få frem et helhetlig perspektiv på økonomistyring med særlig vekt på resultat- og likviditetsstyring.

Den andre delen - finansiell modellering med dataverktøy - fokuserer på hvordan man kan bygge regnearkmodeller for investerings- og finansieringsbeslutninger. I tillegg vil styring av omløpsmidler behandles særskilt.

Samfunnsøkonomi

Det er to obligatoriske kurs i samfunnsøkonomi:

Et kurs behandler moderne makroøkonomisk politikk i åpne økonomier. Man studerer penge- og kredittmarkedenes innvirkning på realøkonomiske forhold, og det legges spesiell vekt på betydningen av valutakurspolitikk, konkurranseevne, kapitalbevegelser og inflasjon.

Det andre kurset tar opp den offentlige sektors rolle i en økonomi som den norske. Utgangspunktet er en diskusjon om forskjellige former for markedsimperfeksjoner, for på den måten å finne begrunnelser for offentlige inngrep i en økonomi. Deretter diskuteres den type offentlig mikroøkonomisk politikk som kan forbedre og korrigere de frie markedene.

Internasjonal markedsføring og ledelse

Kurset gir en innføring i sentrale arbeidsbetingelser (internasjonalt, nasjonalt og internt) for bedrifter som opererer på internasjonale markeder. Det vil her bli lagt spesiell vekt på forståelse av bedrifters internasjonaliseringsprosess samt betydningen av kulturforståelse og tverrkulturell kommunikasjon.

Videre vil man spesifikt ta for seg hvordan norske bedrifter kan utvikle levedyktige internasjonale markedsstrategier. Dette vil bli belyst både gjennom forelesninger og praktiske bedriftscases hentet fra norsk virkelighet.

ID2559

Obligatorisk del, tredje studieår

Mål

Målet med det obligatoriske 10 vekttalls kurset i diplomøkonomstudiets tredje år er å sikre studentene basiskunnskaper innenfor de økonomiske kjernefagene og dessuten videreføre kunnskaper studentene har tilegnet seg i første og andre år i bedrifts- og samfunnsøkonomi, ledelse og markedsføring.

Forkunnskaper

Det kreves forkunnskaper tilsvarende et toårig økonomisk-administrativt studium på høyskolenivå.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Dataverktøy

Se under hver kursbeskrivelse.

Undervisningstid og -sted

Obligatorisk del, tredje studieår vil bli gjennomført ved BIs 13 regionale høyskoler studieåret 1992-93. Studiet timeplanlegges på dagtid mandager og tirsdager i høst- og vårsemestret.

Studieplanen omfatter 167 timer forelesning over to semestre. I vårsemestret kommer 9 timer regneøvelser i tillegg til forelesningene i SØK 2711 Offentlig økonomi.

Ved BI Oslo vil obligatorisk del i tillegg gå på kveldstid mandager og tirsdager over to semestre.

Normalstudieplan - diplomøkonomstudiet, obligatorisk del, 3. studieår 1992-93

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer	
			1. sem.	2. sem.
BØK 2700	Økonomistyring med budsjettmodeller	3	59 (E 5t)	
SØK 2710	Makroøkonomisk analyse	2	35 (E 3t)	
SØK 2711	Offentlig økonomi	2		35 (+ 9) (E 3t)
MRK 2720	Internasjonal markedsføring og ledelse	3		38 C+F
		10	94	73 (82)

E = Eksamen; C = Case; F = Fagoppgave

ID2560

KURS:	BØK 2700 Økonomistyring med budsjettmodeller
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet, obligatorisk del, 3. studieår
Fagansvarlig(e):	Arne Dag Sti og Dag Michalsen
Institutt:	Økonomi
Semester:	Høst
Vekttall:	3

Mål

Kursets mål er å bli fortrolig med de verktøy som kan brukes i økonomisk styring av bedrifter. Dette betyr at budsjettering vil stå sentralt i kurset. For å lage realistiske budsjetter som kan brukes meningsfullt i økonomisk kontroll, må man kjenne til både oppbygging av regnskapssystemer, relevant økonomisk teori, modelleringsteknikk, metoder for innhenting av relevant informasjon og hvordan dataverktøy kan brukes til å analysere økonomiske valgsituasjoner. Flere av disse temaer er behandlet tidligere i bedriftsøkonom- og høyskolekandidatstudiet, men i dette kurset prioriteres et helhetlig perspektiv på bedriftsøkonomisk styring, blant annet hvordan man via budsjettering kan oppnå en hensiktsmessig totalstyring av bedriftens økonomi når det gjelder resultat og likviditet. Finansielle beslutningssituasjoner vil bli viet spesiell oppmerksomhet i kurset. Målet er å sette studentene i stand til å bygge egne modeller for økonomiske beslutningssituasjoner ved hjelp av dataverktøy, spesielt regneark.

Obligatorisk litteratur

Welsch, G. A. et al: *Budgeting. Profit Planning and Control*. 5th ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1988.

Schlosser, Michel: *Corporate Finance. A Model-Building Approach*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1989.

Scherr, C.: *Modern Working Capital Management. Text and Cases*. Utvalgte deler. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1989.

Casemateriale.

Sending, Aa., Sti, A. D.: *Casesamling. Del III. Budsjettering*. Bærum: BI Forlag 1991 eller senere.

Anbefalt litteratur

Naug, T. og Sti, A. D.: *Økonomistyring — Lønnsomhetsberegninger og kontroll*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1991.

Naug, T. og Sti, A. D.: *Økonomistyring — Budsjettering*. Oslo: Universitetsforlaget 1991.

Tillegg etter lærers anvisning for manualer i dataverktøy, cases, øvelsesoppgaver.

Emneoversikt

Emnene i kurset og forelesningene organiseres i to deler. Den første delen kalles budsjettering, den andre delen finansiell modellering med dataverktøy.

Emner i budsjettering

1. Oversikt over budsjetteringens plass i bedrifters økonomistyring
Spesielt om modelleringens og dataverktøyenes rolle i budsjetteringen
2. Salgsbudsjettering og inntektsstyring
3. Produksjons- og lagerstyring

4. Kostnadsestimering og fleksibel budsjettering
5. Kostnadskontroll
6. Likviditetsbudsjettering
7. Resultatbudsjettering
8. Lønnsomhetsanalyser
9. Prestasjonsrapporter
10. Internprising og desentralisert kontroll

Emner i finansiell modellering med dataverktøy

11. Prognostisering og styring av bedrifters totallikviditet og lønnsomhet
12. Kapitalbehov og strategivalg
13. Risikovurdering og styring
14. Styring av gjeldsstruktur. Kapitalkostnad og leasing
15. Styring av investeringsbeslutninger
16. Opsjoner
17. Styring av omløpsmidler

Dataverktøy

Dataverktøy er obligatorisk i kurset, men skal ikke brukes til eksamen.

Anbefalt programvare

For å gjennomføre den finansielle modelleringen i den andre delen av kurset vil vi i den organiserte undervisningen bruke regnearket SuperCalc5. Siden læreboken til Schlosser er uavhengig av hvilket regneark som brukes, er det mulig for studentene å bruke andre regneark dersom de ønsker det. I læreboken til Welsch inngår ikke dataverktøy som nødvendig ledd i kunnskapstilegnelsen i emnet budsjettering. Men studentene vil kunne finne mange mulige anvendelser av regneark og dataverktøy i oppgaver og case i budsjetteringsdelen.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres ved forelesninger og bedriftsspill, i alt 59 timer. Herav brukes 36 timer til budsjettering og bedriftsspill, 23 timer til finansiell modellering.

I budsjetteringsdelen vil det bli benyttet et case som inngår i et bedriftsspill. Bedriftsspillet skal gjennomføres i 3–5 omganger for å få praktisk trening i å fatte beslutninger (i grupper) og gjennomføre budsjettanalyser.

Flere av de delemnene som inngår i dette kurset er behandlet i andre økonomikurs som studentene forutsettes å kjenne til fra tidligere. Store deler av pensumlitteraturen i dette faget er således helt eller delvis kjent fra tidligere BI-kurs innen regnskap og finans. Det gjelder blant annet kapitlene 7, 8, 9, 10, 14 og 16 fra Welsch og mye av det teoretiske stoffet fra Schlossers bok.

Forelesningene i dette kurset vil bare gi refererende oversikter over stoff som forutsettes kjent fra før. Slikt stoff vil kunne bli utdypet enten gjennom øvelser eller ved oppgaver.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen. Emner i budsjettering vil utgjøre ca. 3/5 av eksamen, bl.a. med spørsmål fra bedriftsspill-caset. Ca. 2/5 av eksamen vil være innenfor finansiell modellering.

I begynnelsen av semesteret utleveres et case i finansiell modellering. Caset skal løses ved hjelp av dataverktøy i løpet av semesteret, men casebesvarelsen skal **ikke** innleveres for sensur. Derimot skal casebesvarelsen (og caseteksten) medbringes til eksamen. Ca. halvdel av eksamensspørsmålene innenfor finansiell modellering vil forutsette at studenten er vel fortrolig med caset og på selvstendig vis har bearbeidet dette på forhånd.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

ID1484

KURS:	SØK 2710 Makroøkonomisk analyse
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet, obligatorisk del, 3 studieår
Fagansvarlig(e):	Bjarne Ytterhus
Institutt:	Økonomi
Semester:	Høst
Vekttall:	2

Mål

Målet med kurset er å utdype kunnskapene studentene har fra bedriftsøkonomstudiet innenfor sentrale samfunnsøkonomiske problemstillinger blant annet penge- og kredittmarkedenes innvirkning på realøkonomiske forhold, ulike anbefalinger om økonomisk politikk i en *åpen økonomi* og dessuten valutakurspolitikk, inflasjon og nyere makroøkonomisk teori.

Obligatorisk litteratur

Dornbusch, R. og Fischer, S.: *Macroeconomics*. 5th ed. New York, N.Y.: McGraw-Hill 1990 (unntatt kap. 8—11, 19).

Anbefalt litteratur

Synnestvedt, T. og Ytterhus, B.: *Artikler og oppgaver i makroøkonomi*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1992.

Isachsen, A. J. (red.): *Penger, kreditt og valuta*. En artikkelsamling. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1991.

Emneoversikt

1. IS - LM modellen
2. Mundel - Flemmingmodellen
3. AD - AS-modellen
4. Phillipskurven
5. Forventningenes rolle
6. Makroøkonomisk politikk i åpne økonomier
7. Nyere retninger i makroøkonomisk teori

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses 35 timer i høstsemestret. I forelesningene henvises til litteratur for de enkelte punktene.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

ID1431

KURS:	SØK 2711 Offentlig økonomi
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet, obligatorisk del, 3. studieår
Fagansvarlig(e):	Erik Grønn
Institutt:	Økonomi
Semester:	Vår
Vekttall:	2

Mål

Kurset skal gi grunnlag for en dypere forståelse av konsumenters og bedrifters innvirkning på allokeringen av samfunnets ressurser og velferdsmessige konsekvenser av ulike markedsformer og markedsimperfeksjoner. Det tas sikte på å drøfte behovet for offentlige inngrep i en markedsøkonomi, redegjøre for konsekvensene av forskjellige former for markedssvikt og gi innsikt i konkrete problemstillinger og metoder til bruk i samfunnsplanleggingen, blant annet nyttekostnadsanalyse

7**Obligatorisk litteratur**

Varian, H. R.: *Intermediate Microeconomics. A Modern Approach*. Utvalgte deler. 2nd ed. New York, N.Y.: Norton 1990.

Grønn, E.: *Nyttekostnadsanalyse*. 2. utgave. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1991.

Christiansen, V. (red.): *Artikler om skatteøkonomi*. Bærum: BI Forlag 1992.

Anbefalt litteratur

Westskog, H.: *Artikler og utfyllende kommentarer til SØK 2711*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1991.

Emneoversikt

1. Elementær mikroteori
  - nytteteori
  - frikonkurransmodellen
  - monopol
2. Den offentlige sektors rolle i en økonomi som den norske
  - størrelse, særtrekk m.m.
  - grunner til offentlige inngrep i en økonomi
3. Frikonkurransmodellens optimalitetsegenskaper
  - begrepet ressursallokering
  - Pareto-optimalitet
  - frikonkurranse og Pareto-optimalitet
  - velferdsteoriens to hovedteoremer

4. Markedsimperfeksjoner
  - eksterne virkninger
  - kollektive goder
  - fallende gjennomsnittskostnader
  - imperfekt informasjon
  - monopol
5. Skatter
  - hvorfor har vi skatter?
  - effektivitetstapet ved beskatningen
6. Nyttekostnadsanalyse
  - skyggepriser
  - den samfunnsmessige kalkulasjonsrenten

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 35 timer pluss 9 timer regneøvelser i vårsemestret.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler er: Sydsæther, K. og Thallberg, B.: *Matematisk formelsamling*. Oslo: Undervisningslitteratur 1985.

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Forbehold

Det tas forbehold om endringer i kursbeskrivelsen.

ID1930

KURS:	MRK 2720 Internasjonal markedsføring og ledelse
STUDIUM:	Diplomøkonomstudiet, obligatorisk del, 3. studieår
Fagansvarlig(e):	Carl A. Solberg
Institutt:	Markedsføring og logistikk
Semester:	Vår
Vekttall:	3

Mål

Kurset skal gi en innføring i sentrale arbeidsbetingelser (internasjonalt, nasjonalt og internt) for bedrifter som opererer på internasjonale markeder. Videre vil kurset behandle hvordan norske bedrifter kan utvikle levedyktige internasjonale markedsstrategier.

Obligatorisk litteratur

Solberg, C. A.: *Eksportmarkedsføring*. 3. utg. Oslo: Tano 1986 eller senere utg.
 Dahl, Ø. og Habert, K.: *Møte mellom kulturer*. Oslo: Universitetsforlaget 1986 eller senere utg.
 Framnes, R. og Solberg, C. A.: *Artikkelsamling i internasjonal markedsføring og ledelse*. Bærum: BI Forlag 1992.
 Fagoppgaver, cases og annet utdelt materiale er også pensum.

Emneoversikt

- Rammebetingelser for norsk eksportindustri
- Kulturdimensjonen i internasjonal kommunikasjon og ledelse
- Inngangsstrategier ved internasjonal markedsengasjement
- Bruk av konkurransemidler i internasjonal markedsføring
- Eksportstart, eksportorganisasjon og eksportplanlegging
- Uteetablering
- Ledelse av multinasjonale selskaper (hovedkontor/datterselskap-dimensjonen)

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Kurset blir gjennomført over 38 timer i vårsemestret med 26 forelesningstimer og 12 timer casegjennomgang. NB! Det er obligatorisk fremmøte ved casegjennomgangene, da det her foregår en evaluering av studentene som samlet teller 50% av kurssets karakter.

Eksamen

Evaluering foregår gjennom fagoppgaver (50%) med inntil tre studenter pr. oppgave og ved casepresentasjon og casedrøftelser (50%). Grupper på tre til fem studenter vil være ansvarlige for *presentasjon* av ett case, mens *drøftelse* av de øvrige tre casene skjer på individuell basis innen større grupper på inntil 20 studenter.

Fagoppgaven utleveres 25. januar og skal innleveres 3. mai. Casebesvarelsen (skriftlig del) skal innleveres 8. mars.

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

ID1932

Studiekurs

Studiekursene er ettårige kurs på høyskole-/universitetsnivå som inngår i Bls diplomøkonomstudium som valgfri spesialisering på 10 vekttall sammen med obligatorisk del i tredje studieår.

Studiekursene er også selvstendige studietilbud, som gir yrkesaktive muligheten til å oppdatere og videreføre sin kompetanse innenfor det økonomisk-administrative fagområde. Studieplanen omfatter 180 timer fordelt på to semestre.

Studiekursene er timeplanlagt i moduler med samling tre til fire ganger i semestret, hovedsakelig fra onsdag til fredag (lørdag).

Bl's 13 regionale høyskoler tilbyr fra ett til seks studiekurs 1992-93 sammen med obligatorisk del tredje studieår.

Utgifter

I tillegg til ordinære studieutgifter (se studieadministrativ informasjon) kommer eventuelle reise- og oppholdsutgifter i forbindelse med intensivundervisningen.

ID2189

Oversikt over studiekurstilbudene ved BIs regionale høyskoler 1992-93

Studiekurs	Sted	Moduler	
Studiekurs i personalledelse	BI Oslo	Modul 1: 12.08-14.08.92 Modul 2: 09.09-11.09.92 Modul 3: 07.10-09.10.92	Modul 4: 13.01-15.01.93 Modul 5: 10.02-12.02.93 Modul 6: 17.03-19.03.93 Modul 7: 21.04-24.04.93
Studiekurs i personalledelse	BI Vestfold	Modul 1: 26.08-28.08.92 Modul 2: 23.09-25.09.92 Modul 3: 14.10-17.10.92	Modul 4: 20.01-22.01.93 Modul 5: 17.02-19.02.93 Modul 6: 17.03-19.03.93 Modul 7: 21.04-24.04.93
Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse	BI Oslo	Modul 1: 19.08-21.08.92 Modul 2: 16.09-18.09.92 Modul 3: 21.10-24.10.92	Modul 4: 27.01-29.01.93 Modul 5: 10.03-12.03.93 Modul 6: 14.04-17.04.93
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt	BI Bergen	Modul 1: 26.08-28.08.92 Modul 2: 23.09-25.09.92 Modul 3: 21.10-23.10.92 Modul 4: 18.11-20.11.92	Modul 5: 13.01-15.01.93 Modul 6: 10.02-12.02.93 Modul 7: 17.03-19.03.93 Modul 8: 14.04-16.04.93
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt	BI Gjøvik	Modul 1: 26.08-28.08.92 Modul 2: 16.09-18.09.92 Modul 3: 07.10-09.10.92 Modul 4: 04.11-06.11.92	Modul 5: 20.01-22.01.93 Modul 6: 10.02-12.02.93 Modul 7: 17.03-19.03.93 Modul 8: 14.04-16.04.93
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt	BI Haugesund	Modul 1: 26.08-28.08.92 Modul 2: 16.09-18.09.92 Modul 3: 07.10-09.10.92 Modul 4: 04.11-06.11.92	Modul 5: 20.01-22.01.93 Modul 6: 10.02-12.02.93 Modul 7: 17.03-19.03.93 Modul 8: 14.04-16.04.93
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt	BI Møre	Modul 1: 26.08-28.08.92 Modul 2: 23.09-25.09.92 Modul 3: 21.10-23.10.92 Modul 4: 18.11-20.11.92	Modul 5: 13.01-15.01.93 Modul 6: 10.02-12.02.93 Modul 7: 17.03-19.03.93 Modul 8: 21.04-23.04.93
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt	BI Oslo	Modul 1: 26.08-28.08.92 Modul 2: 23.09-25.09.92 Modul 3: 14.10-16.10.92 Modul 4: 11.11-13.11.92	Modul 5: 13.01-15.01.93 Modul 6: 10.02-12.02.93 Modul 7: 17.03-19.03.93 Modul 8: 21.04-23.04.93
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt	BI Skedsmo	Modul 1: 26.08-28.08.92 Modul 2: 23.09-25.09.92 Modul 3: 07.10-09.10.92 Modul 4: 04.11-06.11.92	Modul 5: 27.01-29.01.93 Modul 6: 03.03-05.03.93 Modul 7: 17.03-19.03.93 Modul 8: 21.04-23.04.93
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt	BI Telemark	Modul 1: 02.09-04.09.92 Modul 2: 23.09-25.09.92 Modul 3: 14.10-16.10.92 Modul 4: 11.11-13.11.92	Modul 5: 13.01-15.01.93 Modul 6: 10.02-12.02.93 Modul 7: 10.03-12.03.93 Modul 8: 14.04-16.04.93

Studiekurs	Sted	Moduler	
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt	BI Trondheim	Modul 1: 19.08-21.08.92 Modul 2: 16.09-18.09.92 Modul 3: 07.10-09.10.92 Modul 4: 04.11-06.11.92	Modul 5: 20.01-22.01.93 Modul 6: 17.02-19.02.93 Modul 7: 24.03-26.03.93 Modul 8: 28.04-30.04.93
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt	BI Østfold	Modul 1: 02.09-04.09.92 Modul 2: 23.09-25.09.92 Modul 3: 14.10-16.10.92 Modul 4: 04.11-06.11.92	Modul 5: 27.01-29.01.93 Modul 6: 17.02-19.02.93 Modul 7: 24.03-26.03.93 Modul 8: 21.04-23.04.93
Studiekurs i markedsføring	BI Bergen	Modul 1: 19.08-21.08.92 Modul 2: 16.09-18.09.92 Modul 3: 14.10-16.10.92 Modul 4: 11.11-13.11.92	Modul 5: 20.01-22.01.93 Modul 6: 17.02-19.02.93 Modul 7: 24.03-26.03.93 Modul 8: 28.04-30.04.93
Studiekurs i markedsføring	BI Buskerud	Modul 1: 26.08-28.08.92 Modul 2: 23.09-25.09.92 Modul 3: 21.10-23.10.92 Modul 4: 18.11-20.11.92	Modul 5: 13.01-15.01.93 Modul 6: 10.02-12.02.93 Modul 7: 17.03-19.03.93 Modul 8: 21.04-23.04.93
Studiekurs i markedsføring	BI Oslo	Modul 1: 19.08-21.08.92 Modul 2: 16.09-18.09.92 Modul 3: 14.10-16.10.92 Modul 4: 11.11-13.11.92	Modul 5: 20.01-22.01.93 Modul 6: 17.02-19.02.93 Modul 7: 24.03-26.03.93 Modul 8: 28.04-30.04.93
Studiekurs i markedsføring	BI Trondheim	Modul 1: 26.08-28.08.92 Modul 2: 23.09-25.09.92 Modul 3: 21.10-23.10.92 Modul 4: 18.11-20.11.92	Modul 5: 13.01-15.01.93 Modul 6: 10.02-12.02.93 Modul 7: 17.03-19.03.93 Modul 8: 21.04-23.04.93
Studiekurs i prosjektadministrasjon	BI Kristiansund	Modul 1: 16.09-18.09.92 Modul 2: 14.10-16.10.92 Modul 3: 11.11-14.11.92	Modul 4: 27.01-29.01.93 Modul 5: 03.03-05.03.93 Modul 6: 14.04-17.04.93
Studiekurs i prosjektadministrasjon	BI Oslo	Modul 1: 02.09-04.09.92 Modul 2: 07.10-09.10.92 Modul 3: 04.11-07.11.92	Modul 4: 20.01-22.01.93 Modul 5: 24.02-26.02.93 Modul 6: 31.03-03.04.93
Studiekurs i prosjektadministrasjon	BI Rana	Modul 1: 09.09-11.09.92 Modul 2: 30.09-02.10.92 Modul 3: 28.10-31.10.92	Modul 4: 13.01-15.01.93 Modul 5: 17.02-19.02.93 Modul 6: 21.04-24.04.93
Studiekurs i det europeiske fellesskap	BI Oslo	Modul 1: 02.09-04.09.92 Modul 2: 30.09-01.10.92 Modul 3: 28.10-30.10.92 Modul 4: 25.11-27.11.92	Modul 5: 03.02-05.02.93 Modul 6: 10.03-11.03.93 Modul 7: 28.04-30.04.93 Modul 8: 12.05-14.05.93

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1387

Studiekurs i personalledelse

Mål

Studiekurset i personalledelse tar sikte på å gi studentene en bred oversikt over hva som kjennetegner moderne personalledelse både når det gjelder mål, grunnlag og arbeidsmetoder.

Siktepunktet er å dyktiggjøre studentene i arbeid innenfor dette feltet, enten dette skjer som leder med personalansvar eller som personalspesialist i en personalavdeling.

Forkunnskaper

Det forutsettes en økonomisk-administrativ utdanning som tilsvarer minst bedrifts-økonomstudiet, eventuelt annen universitets- eller høyskoleutdanning.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Studiekurset har et omfang på 180 kurstimer over to semestre. Gjennomføringen skjer ved en blanding av forelesninger, gruppearbeid, gruppepresentasjoner og veiledning innenfor denne timeramme.

Gjennom hele kurset legges det opp til et systematisk arbeid med en fagoppgave som skal innleveres i henhold til de oppsatte frister.

Høsten 1992:

	Antall timer
1. Arbeidspsykologi, kompetanse og organisasjonskultur (Delkurs 1)	45
2. Strategisk personalledelse (Delkurs 2)	27
3. Metode - Fagoppgave (DST 1414)	9

Våren 1993:

1. Personalpolitiske metoder og virkemidler (Delkurs 3)	45
2. Strategisk personalledelse i praksis (Delkurs 4)	45
3. Metode - Fagoppgaver (DST 1414)	9

Det tas forbehold om mindre endringer i timefordelingen på delkursene.

Fagoppgaven er en viktig pedagogiske del av studiekurset. Den består av et skriftlig arbeid som skal gi studentene mulighet til å forfølge spesielle interessefelt innenfor kursets hoveddramme. Utgangspunktet kan være et problem i tilknytning til egen organisasjon eller en interesse for fordypelse i et faglig, teoretisk tema. Arbeidet med fagoppgaven skal bidra til å skape en rød tråd i kurset for studentene. Oppgaven kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Eksamen

Høstsemesteret avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen som dekker pensum i delkurs 1 og delkurs 2.

Vårsemesteret avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen som dekker pensum i delkurs 3 og delkurs 4, samt innlevering av en fagoppgave.

Hjelpemidler til eksamen

3 timers skriftlig eksamen i høstsemesteret: Ingen hjelpemidler er tillatt til eksamen.
5 timers skriftlig eksamen i vårsemesteret: Arbeidsmiljøloven.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1412	Strategisk personalledelse. Kompetanse og organisasjonskultur	3	H92 (E 3t)
DST 1413	Personalledelse i praksis	4	V93 (E 5t)
DST 1414	Fagoppgave i personalledelse	3	V93 (F)
			Utleiv: 16.04.93
			Innlev: 14.05.93

E = Skriftlig eksamen   F = Fagoppgave

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Studierektor Paul Johnsen.

Undervisningstid og -sted

BI Oslo	Telefon:(02) 20 90 93
Modul 1: 12.08-14.08.92	Modul 4: 13.01-15.01.93
Modul 2: 09.09-11.09.92	Modul 5: 10.02-12.02.93
Modul 3: 07.10-09.10.92	Modul 6: 17.03-19.03.93
	Modul 7: 21.04-23.04.93
BI Vestfold	Telefon 03 46 23 00
Modul 1: 26.08-28.08.92	Modul 4: 20.01-22.01.93
Modul 2: 23.09-25.09.92	Modul 5: 17.02-19.02.93
Modul 3: 14.10-17.10.92	Modul 6: 17.03-19.03.93
	Modul 7: 21.04-24.04.93

ID1844

DELKURS 1:	Arbeidspsykologi, kompetanse og organisasjonskultur
STUDIUM:	Studiekurs i personalledelse
Fagansvarlig(e):	P. Johnsen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Målet er å gi det teoretiske grunnlaget på områdene arbeidspsykologi, kompetanse og organisasjonskultur som utgangspunkt for forståelse av innholdet i praktisk personalledelse.

Obligatorisk litteratur

Milkovich, G. T. og Boudreau, J. W.: *Human Resource Management*. 6th ed., kap. 11. Boston: Irwin 1991.

Zahl-Begnum, O.: *Arbeids- og organisasjonspsykologi*. 2. utg., kap. 1, 3–7. Oslo: NKS-Forlag 1990.

Bang, H: *Organisasjonskultur*, 2. utg. Oslo: Tano 1990.

Nordhaug, O.: *Kompetansestyring*. Oslo: Tano 1990.

Emneoversikt

1. Arbeidspsykologi - teorier og metoder
2. Gruppepsykologi
3. Læring
4. Kompetanse og kompetanseutvikling
5. Organisasjonskultur
6. Konsekvenser for personalledelse

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamensoversikten.

ID3252

DELKURS 2:	Strategisk personalledelse
STUDIUM:	Studiekurs i personalledelse
Fagansvarlig(e):	P. Johnsen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Målet er å gi en oversikt over de strategiske problemstillinger innenfor personalledelse med vekt på virksomhetens strategier og tilhørende forutsetninger og konsekvenser for personalområdet.

Obligatorisk litteratur

Milkovich, G. T. og Boudreau, J. W.: *Human Resource Management*. 6th ed., kap. 1—5. Boston: Irwin 1991.

Beer, M. et al: *Managing Human Assets*. Kap. 1—3. London: Macmillan 1984.

Nordhaug, O. (red.): *Strategisk personalledelse*. 2. utg., kap. 1—3 og 7—10. Oslo: Tano 1990.

Emneoversikt

1. Strategisk personalledelse - oversikt over temaet
2. Utvikling av personalfunksjonen
3. Strategi og personalpolitikk
4. Lederens personalansvar

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamensoversikten.

ID3253

DELKURS 3:	Personalpolitiske metoder og virkemidler
STUDIUM:	Studiekurs i personalledelse
Fagansvarlig(e):	P. Johnsen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Målet er å gi en oversikt over praktiske metoder og hjelpemidler som kan benyttes i forbindelse med utøvelse av personalledelse.

Obligatorisk litteratur

Milkovich, G. T. og Boudreau, J. W.: *Human Resource Management*. 6th ed., kap. 7–10 og 12–14. Boston: Irwin 1991.

Beck, T. H.: *Arbeidslivets spilleregler*. 2. utg. Oslo: Tano 1990.

Ivarson, J. R. Øglænd: *Lønn i privat og offentlig virksomhet*. Oslo: Tano 1988.

Zahl-Begnum: *Arbeids- og organisasjonspsykologi*. 2. utg., kap. 2. Oslo: NKS-Forlag 1990.

Nordhaug, O. (red.): *Strategisk personalledelse*. 2. utg., kap. 11–13. Oslo: Tano 1990.

Emneoversikt

1. Personalplanlegging og kompetanseanalyse
2. Stillingsanalyse
3. Rekruttering og utvelgelse
4. Belønning og belønningssystemer
5. Arbeidslivets spilleregler
6. Forhandlinger

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamensoversikten.

ID3250

7

DELKURS 4:	Strategisk personalledelse i praksis
STUDIUM:	Studiekurs i personalledelse
Fagansvarlig(e):	P. Johnsen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Målet er å gi en oversikt over hvordan strategisk personalledelse utøves i praksis utfra et helhetlig perspektiv.

Obligatorisk litteratur

Milkovich, G. T. og Boudreau, J. W: *Human Resource Management*. 6th ed., kap. 6, 15–17. Boston: Irwin 1991.

Beer, M. et al.: *Managing Human Assets*. Kap. 4–7. London: Macmillan 1984.

Nordhaug, O. (red.): *Strategisk personalledelse*. 2. utg., kap. 4–6 og 14–16. Oslo: Tano 1990.

Emneoversikt

1. Strategisk personalledelse i praksis
2. Personaladministrative virksomhetsområder
3. Strategisk personalledelse og konkurranseevne
4. Personalledelse i omstilling
5. Internasjonal personalledelse
6. Strategisk personalledelse i et helhetsperspektiv

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamensoversikten.

ID3251

KURS:	DST 1414 Fagoppgave i personalledelse
STUDIUM:	Studiekurs i personalledelse
Fagansvarlig(e):	P. Johnsen
Institutt:	Organisasjon og ledelse
Vekttall:	3

Mål

Målet er å gi studentene øvelse i å arbeide selvstendig med å beskrive og forstå sammenhenger mellom personmessige problemstillinger, metoder og konklusjoner.

Obligatorisk litteratur

Se litteratur for hele kurset. I tillegg avtalt litteratur som grunnlag for den fritt valgte oppgave.

Emneoversikt

Ved kursets begynnelse starter studentene en valgprosess. Hver enkelt skal selv velge oppgavetema innenfor pensum. Ved kursstart får studentene utdelt retningslinjer for arbeidet med fagoppgavene. Studentene skal presentere en problemstilling og disposisjon som en del av undervisningen.

Eksamen

Formell utlevering av fagoppgaven med egenerklæring skjer i april med innlevering i mai. Fagoppgaven innleveres i to eksemplarer.

ID2512

Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse

Mål

Etter gjennomført kurs skal studentene ha en bedre forståelse av den økonomiske forandringsprosess som foregår i samfunnet og bedre innsikt i hvordan endrede rammebetingelser påvirker bedriftenes muligheter. Spesiell vekt legges på finansmarkedenes betydning både nasjonalt og internasjonalt.

Studentene skal med andre ord bedre kunne nyttiggjøre seg den informasjon vi hver dag mottar om den økonomiske utviklingen, både internasjonalt og i Norge. Hvilke konsekvenser kan ulike tiltak i den økonomiske politikken tenkes å ha, hvordan blir bedriften påvirket av nye trekk i den økonomiske utviklingen, og hvilke muligheter for en hensiktsmessig tilpasning står bedriften overfor?

Forkunnskaper

Det forutsettes kunnskaper lik bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende kunnskaper i økonomiske fag og metodefag.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Dataverktøy

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 180 timer og går over to semestre. Det vil bli forelesninger med innlagte øvelser på hver modul. Fire hovedtemaer vil bli gjennomgått:

Høsten 1992

Modul 1:

	Antall timer
1. Produktutvikling i finansmarkedene	9
2. Markedsmodellering	18

Modul 2:

1. Produktutvikling i finansmarkedene	9
2. Markedsmodellering	18

Modul 3:

1. Produktutvikling i finansmarkedene	18
2. Markedsmodellering	18

Våren 1993

Modul 4:

1. Internasjonal økonomi	18
2. Spill og forhandlinger	9

Modul 5:

1. Internasjonal økonomi	18
2. Spill og forhandlinger	9

Modul 6:

1. Internasjonal økonomi	18
2. Spill og forhandlinger	18

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen i de emner som er gjennomgått i høstsemestret samt innlevering av en fagoppgave.

Vårsemestret avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen i de emner som er gjennomgått i vårsemestret samt innlevering av en fagoppgave.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1608	Produktutvikling i finansmarkedene, Markedsmodellering	3	H92 (E5t)
DST 1609	Fagoppgave i markedsmodellering	2	H92 (F) Utlev: 06.11.92 Innlev: 18.12.92
DST 1610	Internasjonal økonomi, Spill og forhandlinger	3	V93 (E5t)
DST 1611	Fagoppgave i internasjonal økonomi	2	V93 (F) Utlev: 04.04.93 Innlev: 24.05.93

E = Eksamen; F = Fagoppgave

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Professor Arne Jon Isachsen.

Undervisningstid og -sted

BI Oslo	Telefon (02) 20 90 93
Modul 1: 19.08-21.08.92	Modul 4: 27.01-29.01.93
Modul 2: 16.09-18.09.92	Modul 5: 10.03-12.03.93
Modul 3: 21.10-24.10.92	Modul 6: 14.04-17.04.93

7

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1859

DELKURS 1:	Produktutvikling i finansmarkedene
STUDIUM:	Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse
Fagansvarlig(e):	A.J. Isachsen
Institutt:	Økonomi

Mål

Målet er å gi studentene økt fortrolighet med nye finansielle instrumenter, og å se på hvordan de virker og hva de kan brukes til. Studentene skal også få innsikt i den historiske utviklingen som ligger bak fremveksten av nye finansielle instrumenter.

Obligatorisk litteratur

Isachsen, A. J. og Strompdal, I.: *Produktutvikling i finansmarkedene, finansielle innovasjoner i USA og Norge*. Oslo: Tano 1988.

Isachsen, A. J. (red.): *Ni artikler om penger, kreditt og valuta*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1991.

Kompendium om nye instrumenter i finansmarkedet, redigert av Arne Jon Isachsen. I tillegg artikler etter anvisning fra faglærer.

Emneoversikt

1. Teori for finansielle innovasjoner
2. Obligasjonsteori
3. Rentens terminstruktur
4. Opsjoner
5. FRAs og renteswapper
6. Utviklingen i USA og Norge

Eksamen

Kurset avsluttes i høstsemestret med en fem timers skriftlig eksamen sammen med Delkurs 2 (DST 1608 i eksamensoversikten).

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt. (Se under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

ID1871

DELKURS 2:	Markedsmodellering
STUDIUM:	Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse
Fagansvarlig(e):	A.D. Sti
Institutt:	Økonomi

Mål

Kurset vil gi innsikt i hvordan bedriftens marked kan modelleres ved hjelp av matematikk, økonometriske metoder og dataverktøy. Faktiske eksempler på markedsmodellering vil illustrere den praktiske nytten av teknikkene i det økonomiske planleggingsarbeidet. Kurset tar sikte på å sette studentene i stand til å gjennomføre markedsmodellering på egen hånd ved hjelp av moderne dataverktøy.

Obligatorisk litteratur

Nicholson, W.: *Microeconomic Theory*. Utdrag. 5th ed. Chicago, Ill.: Dryden 1992.
Sti, A. D.: *Nyere perspektiver i økonomistyringen*. Utdrag. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1991.

Manualer for dataverktøy som benyttes i kurset, etter anvisning av faglærer.
I tillegg artikler etter anvisning fra faglærer.

Emneoversikt

1. Innledning om bedriftsmodeller og markedsmodeller.
2. Analyse av de vanligste markedsformer i økonomisk teori.
Fri konkurranse, monopol og ulike former for imperfekt konkurranse.
3. Teknikker for estimering av etterspørsel og kostnadsstruktur.
4. Prognoseteknikker for salg og markedsandeler.
5. Økonometriske markedsmodeller - metodologi og eksempler.
6. Bruk av makroøkonomiske data i bedriftsplanleggingen.
7. Integreerte bedriftsmodeller - eksempler.
8. Strategianalyser med databasert planleggingsverktøy - innføring i MAREQ.
Hovedvekten legges på emnene 2 og 8 i den organiserte undervisningen.

Dataverktøy

I kurset vil man gjøre bruk av dataverktøy for statistisk analyse og modellering.

Anbefalt programvare

Studentene må ha adgang til en IBM-kompatibel PC for å arbeide med datapakkene MINITAB og MAREQ. Øvelser med dataverktøy vil ta inntil 20 timer (i grupper). Bruken av MINITAB og MAREQ er kostnadsfri for BI-studenter.

Eksamen

Kurset avsluttes i høstsemestret med en fem timers skriftlig eksamen sammen med Delkurs 1 (DST 1608 i eksamensoversikten). Det skal i tillegg innleveres en fagoppgave i markedsmodellering (DST 1609). Fagoppgaven skal innleveres i to eksemplarer.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt. (Se under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

ID1872

DELKURS 3:	Internasjonal økonomi
STUDIUM:	Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse
Fagansvarlig(e):	A.J. Isachsen
Institutt:	Økonomi

Mål

Hensikten med kurset er å gi en gjennomgang av teori for internasjonal handel. Herunder inngår redegjørelse for begreper som komparative fortrinn og økonomisk integrasjon. Videre gis det en innføring i ledelse av finansfunksjonen for en bedrift som er internasjonalt orientert.

Obligatorisk litteratur

Isachsen, A. J. (red.): *Ni artikler om penger, kreditt og valuta*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1991.

Lindert, P. H.: *International Economics*. 9th ed. Homewood, Ill.: Irwing 1991.
I tillegg artikler og annet studiemateriell etter anvisning fra faglærer.

Anbefalt litteratur

Emerson, M. og Huhme, C.: *The ECU report*. London: Pan books 1991.

Emneoversikt

1. Introduksjon
2. Om komparative fortrinn
3. Toll og handelspolitikk
4. Økonomisk integrasjon; EF og 1992
5. Nærmere om valutamarkedet
6. Faktorer som påvirker valutakursen
7. Hvordan håndtere valutakursrisiko

Eksamen

Kurset avsluttes i vårsemestret med en fem timers skriftlig eksamen sammen med Delkurs 4 (DST 1610 i eksamensoversikten). Det skal i tillegg innleveres en fagoppgave i internasjonal økonomi (DST 1611). Fagoppgaven skal innleveres i to eksemplarer.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt. (Se under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

ID1873

DELKURS 4:	Spill og forhandlinger
STUDIUM:	Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse
Fagansvarlig(e):	A. J. Isachsen
Institutt:	Økonomi

Mål

Målet er å gi studentene en oversikt over spill- og forhandlingsteori, samt vise dem hvordan teoriene finner anvendelse i samspillet mellom private aktører og mellom private aktører og offentlig sektor.

Obligatorisk litteratur

Golombek, R. og Hylland, Aa.: *Spillteori*. Universitetet i Oslo: Sosialøkonomisk institutt 1987. (Abonnementserien for studenter 1986:3).

Raiffa, H.: *The Art and Science of Negotiation*. Utvalgte kap. Cambridge, Mass.: Harvard University Press 1982.

I tillegg artikler etter anvisning fra faglærer.

Emneoversikt

1. Tilpasning under usikkerhet.
2. Spillteori.
  - * Begreper og definisjoner
  - * To person ikke-kooperative nullsumspill
  - * Ikke-kooperative variabelsumspill
  - * Kooperative spill
3. Forhandlingsteori.
  - * Nash-løsningen
  - * Eksempler på faktiske forhandlinger
4. Mulige anvendelser av spill og forhandlingsteori.

Eksamen

Kurset avsluttes i vårsemestret med en fem timers skriftlig eksamen sammen med Delkurs 3 (DST 1610 i eksamensoversikten).

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt. (Se under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

ID1877

Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt

Mål

Studiekurset i økonomistyring, regnskap og skatt er et avansert studium. Det tar sikte på å gi studentene den kompetanse de må ha som leverandører av sentrale styringsdata internt og eksternt som skal danne grunnlaget for såvel kortsiktige som langsiktige beslutninger.

Forkunnskaper

Det forutsettes bedriftsøkonomeksamen eller tilsvarende forkunnskaper.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Dataverktøy

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 180 timer. Kurset går over to semestre. Det vil i hovedsak være basert på forelesninger kombinert med oppgaveløsning og øvelser i PC-bruk. Fem hovedtemaer vil bli gjennomgått:

Høsten 1992

	Antall timer
1. Selskapsbeskatning og selskapsplanlegging	36
2. Norske og internasjonale regnskapsprinsipper	36
3. Regnskapsorganisasjon	18

Våren 1993

3. Regnskapsorganisasjon	18
4. Regnskapssystemer	36
5. Finansregnskap: Foretaksintegrasjon	36

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med en tre timers flervalgseksamen og en tre timers skriftlig eksamen. Begge eksamener i høstsemesteret bygger på samme case. Vårsemesteret avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen og innlevering av en fagoppgave. Fagoppgaven vil prøve studentene i forståelse av emnene innenfor regnskapsorganisasjon og regnskapssystemer. Oppgaven kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1809	Selskapsbeskatning og selskapsplanlegging	2	H 92 (C + Fv)
DST 1810	Norske og internasjonale regnskapsprinsipper	2	H 92 (C + E 3t)
DST 1813	Regnskapsorganisasjon og regnskapssystemer	4	V 93 (F) Utlev: 23.02.93 Innlev: 27.05.93
DST 1812	Finansregnskap: Foretaksintegrasjon	2	V 93 (E 3t)

E = Skriftlig eksamen, F = Fagoppgave

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Anne Bøhmer Gravidahl.

Undervisningstid og -sted

BI Bergen	Telefon: 05 90 26 50
Modul 1: 26.08-28.08.92	Modul 5: 13.01-15.01.93
Modul 2: 23.09-25.09.92	Modul 6: 10.02-12.02.93
Modul 3: 21.10-23.10.92	Modul 7: 17.03-19.03.93
Modul 4: 18.11-20.11.92	Modul 8: 14.04-16.04.93
BI Gjøvik	Telefon: 06 17 85 60
Modul 1: 26.08-28.08.92	Modul 5: 20.01-22.01.93
Modul 2: 16.09-18.09.92	Modul 6: 10.02-12.02.93
Modul 3: 07.10-09.10.92	Modul 7: 17.03-19.03.93
Modul 4: 04.11-06.11.92	Modul 8: 14.04-16.04.93
BI Haugesund	Telefon: 04 72 48 99
Modul 1: 26.08-28.08.92	Modul 5: 20.01-22.01.93
Modul 2: 16.09-18.09.92	Modul 6: 10.02-12.02.93
Modul 3: 07.10-09.10.92	Modul 7: 17.03-19.03.93
Modul 4: 04.11-06.11.92	Modul 8: 14.04-16.04.93
BI Møre	Telefon: 07 12 97 70
Modul 1: 26.08-28.08.92	Modul 5: 13.01-15.01.93
Modul 2: 23.09-25.09.92	Modul 6: 10.02-12.02.93
Modul 3: 21.10-23.10.92	Modul 7: 17.03-19.03.93
Modul 4: 18.11-20.11.92	Modul 8: 21.04-23.04.93
BI Oslo	Telefon (02) 20 90 93
Modul 1: 26.08-28.08.92	Modul 5: 13.01-15.01.93
Modul 2: 23.09-25.09.92	Modul 6: 10.02-12.02.93
Modul 3: 14.10-16.10.92	Modul 7: 17.03-19.03.93
Modul 4: 11.11-13.11.92	Modul 8: 21.04-23.04.93
BI Skedsmo	Telefon 06 84 06 20
Modul 1: 26.08-28.08.92	Modul 5: 27.01-29.01.93
Modul 2: 23.09-25.09.92	Modul 6: 03.03-05.03.93
Modul 3: 07.10-09.10.92	Modul 7: 17.03-19.03.93
Modul 4: 04.11-06.11.92	Modul 8: 21.04-23.04.93

7

BI Telemark	Telefon 03 55 77 11
Modul 1: 02.09-04.09.92	Modul 5: 13.01-15.01.93
Modul 2: 23.09-25.09.92	Modul 6: 10.02-12.02.93
Modul 3: 14.10-16.10.92	Modul 7: 10.03-12.03.93
Modul 4: 11.11-13.11.92	Modul 8: 14.04-16.04.93

BI Trondheim	Telefon 07 88 80 66
Modul 1: 19.08-21.08.92	Modul 5: 20.01-22.01.93
Modul 2: 16.09-18.09.92	Modul 6: 17.02-19.02.93
Modul 3: 07.10-09.10.92	Modul 7: 24.03-26.03.93
Modul 4: 04.11-06.11.92	Modul 8: 28.04-30.04.93

BI Østfold	Telefon: 09 26 80 11
Modul 1: 02.09-04.09.92	Modul 5: 27.01-29.01.93
Modul 2: 23.09-25.09.92	Modul 6: 17.02-19.02.93
Modul 3: 14.10-16.10.92	Modul 7: 24.03-26.03.93
Modul 4: 04.11-06.11.92	Modul 8: 21.04-23.04.93

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1433

KURS:	DST 1809 Selskapsbeskatning og selskapsplanlegging
STUDIUM:	Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt
Fagansvarlig(e):	Arvid Aage Skaar
Institutt:	Økonomi
Vekttall:	2

Mål

Kurset er et videregående kurs i skatterett. Det tar sikte på å gi studentene grundig innsikt i reglene for beskatning av selskaper og selskapsdeltakere, herunder også den nye skattereforens regler. Samtidig vil det bli lagt vekt på å fremme forståelse av økonomiske virkninger av ulike skatteregler blant annet ved valg av selskapsform.

Obligatorisk litteratur

På grunn av skattereforens vil pensum i skatterett bli fastsatt senere. Det tas også forbehold om endringer i emneoversikten.

Gjems-Onstad, O. (red.): *Skattelovsamlingen 1991-92*. Oslo: Ad Notam 1992.

(Obligatorisk oppslagsverk)

Gjems-Onstad, O.: *Valg av selskapsform*. 2. utg. Oslo: Ad Notam 1992.

Studentene bør i tillegg ha tilgang til et verk om aksjeselskaper som oppslagsbok, f.eks. Andenæs, M. H.: *Aksjeselskapsrett*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1986 eller senere utgave, eller Marthinussen, H. F. og Aarbakke, M.: *Aksjeloven med kommentarer*. Oslo: Aschehoug 1986.

Emneoversikt

1. Valg av selskapsform

- ansvarlig selskap, I/S, K/S eller A/S?
- sameie
- selskapsrettslig innføring
- skatterettslige hovedregler
- deltakerligning, selskapsligning

2. Beskatning av aksjeselskap og aksjonær

- inntektsbeskatning
- utbyttebeskatning og overføringer til aksjonærer
- formuesbeskatning
- konsernbeskatning

3. Konsernbidrag

4. Salg av aksjer - herunder aksjer kjøpt av ansatt til underkurs

5. Beskatning av ansvarlig selskap og deltakere

- erverv av andel i ansvarlig selskap
- inntektsligning
- formuesligning
- avhendelse av andel
- avvikling av ansvarlig selskap

6. Beskatning av kommandittselskap

- erverv av andel i K/S
- inntektsligning
- særlig om fradragsrammen
- formuesligning
- avhendelse av andel
- avvikling av K/S

7. Omdannelse fra en selskapsform til en annen
  - kort oversikt
8. Sammenslåing av selskaper
  - kort oversikt

Dataverktøy

Bruk av PC tas opp i aktuelle emner. De som bruker dataverktøy kan ha fordeler med hensyn til tidsforbruk og oversikt i kurset. Det stilles et eget skatteberegningsprogram til disposisjon som klassesett på studiestedets terminalrom.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers flervalgseksamen. Noen uker før eksamen utleveres et case som skal løses før eksamensdagen. Caset er felles for DST 1809 og DST 1810. Casebesvarelsen skal ikke innleveres for sensur, men bringes med til eksamen.

Flervalgseksamen vil teste både studentenes forståelse av faget og den innsikt i datamaterialet som den enkelte student er kommet frem til i sin casebesvarelse. Karakteren fastsettes kun på grunnlag av flervalgseksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.

Norsk Lovtidend (lover og forskrifter).

Gjems-Onstad (red.): Skattelovsamlingen.

Jarøys skattelovsamling.

Særtrykk av lover og lovforslag.

Kalkulator.

I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av stikkord, forkortelser som «jfr, se, sml, cfr, opphevet» e.l. etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover.

ID1448

KURS:	DST 1810 Norske og internasjonale regnskapsprinsipper
STUDIUM:	Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt
Fagansvarlig(e):	Anne Bøhmer Gravdahl
Institutt:	Økonomi
Vekttall:	2

Mål

Kurset har som mål å gi en grundig innføring i norske regnskapsprinsipper. En hovedhensikt er å videreføre kunnskapene i finansregnskap/årsregnskap med vekt på vurderinger og presentasjon i samsvar med god regnskapsskikk i Norge.

Det er videre hensikten å sette studentene i stand til å forstå de viktigste forskjellene mellom norske og internasjonale prinsipper.

Obligatorisk litteratur

Norges Statsautoriserte Revisorers Forening: *Revisors Håndbok 1992*. (Pensum er de til enhver tid gjeldende norske anbefalinger til god regnskapsskikk. Anbefaling nr. 13 utgår. Samt regnskapsstandarder fra Norsk Regnskaps Stiftelse).

Schwencke, H.R.: *God regnskapsskikk. Utvalgte artikler og uttalelser*. Bærum: BI Forlag 1992.

Standard materiale utlevert på forelesningene er også pensum.

Emneoversikt

1. Utvikling av regnskapsstandarder i Norge og utlandet. Grunnleggende regnskapsprinsipper.
2. Behandling av skatter i årsoppgjøret.
3. Finansieringsanalyse, kontantstrømanalyse
4. Vurdering og presentasjon av varelager og prosjekter
5. Varige driftsmidler, herunder leasing
6. Immaterielle eiendeler
7. Andeler i andre selskaper
8. Ekstraordinære poster
9. Valuta
10. Andre emner

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen. Noen uker før eksamen utleveres et case som skal løses før eksamensdagen. Caset er felles for DST 1810 og DST 1809. Casebesvarelsen skal ikke innleveres for sensur, men bringes med til skriftlig eksamen.

Eksamensoppgaven vil i stor grad bygge på caset. Karakteren fastsettes kun på grunnlag av skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt.

ID1436

KURS:	DST 1813 Regnskapsorganisasjon og regnskapssystemer
DELKURS 1:	Regnskapsorganisasjon
STUDIUM:	Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt
Fagansvarlig(e):	Gøril Onarheim
Institutt:	Økonomi

Mål

Kurset har som mål å gi en innføring i de formelle krav til regnskapssystemet i henhold til lover og forskrifter samt ulike typer regnskapssystemer og regnskapsorganisasjon.

Obligatorisk litteratur

Vårdal, P. og Johnsen: *Norsk regnskapslovgivning*. 4. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1989.

Løken, K.: *Kontroll*. 3. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1991.

Gjeldende lover og forskrifter om EDB-førte regnskaper. I tillegg vil materiale utdelt på forelesningene være å anse som pensum.

Emneoversikt

1. Formelle krav til regnskapssystemet
  - regnskapspliktige
  - regnskapsplikten (omfang, innhold, dokumentasjon m.m.)
2. Regnskapssystemer og regnskapsorganisasjon
  - EDB-systemer for regnskapsføring, integrerte EDB-systemer m.m.
  - eksterne krav til EDB-førte regnskaper
  - intern kontroll
3. Case i regnskapsføring og årsoppgjør på PC med vekt på regnskapsføringens fullstendighet, nøyaktighet og pålitelighet

Dataverktøy

Bokføringen baseres på et anerkjent og utbredt PC-system.

Eksamen

Det gis en fagoppgave hvor delkurs 1 og delkurs 2 inngår. Fagoppgaven gir fire vekt-tall på studiekurset. Fagoppgaven skal innleveres i to eksemplarer.

ID1485

KURS:	DST 1813 Regnskapsorganisasjon og regnskapssystemer
DELKURS 2:	Regnskapssystemer
STUDIUM:	Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt
Fagansvarlig(e):	Svein A. Løken
Institutt:	Økonomi

Mål

Oppbyggingen av et moderne regnskapssystem bestemmes av regnskapsteoretiske rammer og av teknologirammer. Studentene skal derfor få en forståelse av sentrale faktorer som påvirker utformingen av økonomistyringssystemet i et foretak. Man vil også vise en metode for overføring av data fra transaksjonssystemer til beslutningsstøttesystemer.

Kurset tar sikte på å gi studentene en innføring i hvordan nytten ved EDB-systemer vurderes, og hvordan kostnadene for EDB-tjenester kan tenkes henført til brukere og bruksformål. Videre skal studentene kjenne til konflikter mellom mål for sikring og internkontroll på den ene side og andre mål på den annen side. Studentene skal settes i stand til å gjennomføre økonomiske drøftelser av EDB-funksjonen i et foretak, herunder økonomiske konsekvenser av utvikling og drift.

Obligatorisk litteratur

Cushing, B. og Romney, M.B.: *Accounting Information Systems and Business Organizations*. 5. utgave. Kap. 1-5, 7-9, 12-20. Reading, Mass.: Addison-Wesley 1990.

Anbefalt litteratur

Studenter som besvarer fagoppgaven i en gruppe kan med fordel organisere bokinnkjøp slik at gruppemedlemmene bare kjøper inn tilsammen et eksemplar av obligatorisk litteratur og isteden supplerer med bøker oppført under anbefalt litteratur.

Hicks, J. O. og Leininger, W.F.: *Accounting Information Systems*. 2nd ed. Kap. 2, 9, 13-21. St.Paul, MN: West 1986.

Jones, G. og McNamara, T.: *Information Technology and the New Accounting*. London, U.K.: McGraw-Hill Book Company Limited 1988.

MacIntosh, N.B.: *The Social Software of Accounting and Information Systems*. Chichester: Wiley 1985.

Temahefte «Regnskap som informasjonskilde» i *Praktisk Økonomi* (3) 1988.

«4. generasjons systemutviklingsverktøy» i *Revisjon og Regnskap* (6) 1985.

«Fra regnskapsføring til ressursstyring» i *Revisjon og Regnskap* (6), (7), (8) 1989.

Rahman, M. og Halladay, M.: *Accounting Information Systems: Principles, applications and future directions*. Kap. 1-4, 8, 10-14. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1988.

Weber, R.: *EDP Auditing*. New York: McGraw-Hill 1988.

Smith, Murphy L.et.al.: *Readings and Problems in Accounting information Systems*. Kap. 4–10. Homewood, IU.: Irwin, 1990.

Emneoversikt

1. Kort om regnskapssystemer.
2. Styringskonsepter som forutsetning for regnskapssystemene.
3. Spesielle temaer i tilknytning til maskinvare:
Paritetskontroller, ECC, dublering.
4. Nytte og kostnadskonsekvenser av alternative løsninger for spredning av systemer ved hjelp av datakommunikasjon og lokalnettverk.

5. 4.generasjons systemutviklingsverktøy: Nytte, kostnader, risiki og sikringstiltak.
6. Datamaskinbaserte delsystemer i økonomistyringen:
Regnskapssystemet, personalsystemet, produksjonsstyringen, innkjøps- og materialstyringen.
7. Saldoløse systemer basert på flerdimensjonale kontoplaner.
8. Typiske systemer for økonomistyring på markedet i Norge.
9. Eksempler på kravspesifikasjon ved anskaffelse av økonomistyringssystemer.
10. Sikring av datakvalitet i transaksjonssystemene:
Valideringsteknikker.
11. Kostnadskontroll og kapasitetsplanlegging ved informasjonsproduksjon.
12. Tolkningsfeil i regnskapssystemer.
13. Metoder for ekstraksjon av data fra EDB-førte regnskaper, herunder overføring av data fra transaksjonssystemer til beslutningsstøttesystem.

Eksamen

Det gis en fagoppgave hvor delkurs 1 og delkurs 2 inngår. Fagoppgaven gir fire vekt-tall på studiekurset. Fagoppgaven skal innleveres to eksemplarer.

ID1626

KURS:	DST 1812 Finansregnskap: Foretaksintegrasjon
STUDIUM:	Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt
Fagansvarlig(e):	Hans R. Schwencke
Institutt:	Økonomi
Vekttall:	2

Mål

Kurset har som mål å gi en grundig innføring i regnskapsmessig behandling av foretaksintegrasjoner. Hensikten er å sette studentene i stand til å vurdere og på egen hånd sette opp konsernregnskaper i samsvar med den nye god regnskapsskikk om foretaksintegrasjon. Studentene skal videre settes i stand til å løse de mest sentrale regnskapsproblemer som oppstår i forbindelse med fusjoner. De skal også kjenne til de viktigste forskjellene mellom internasjonal og norsk praksis i forbindelse med foretaksintegrasjon.

Obligatorisk litteratur

Bettmo, H. et al: *Konsernregnskap*. Rev. utg. Oslo: Ad Notam 1991.

Norges Statsautoriserte Revisorers Forening: *Revisors Håndbok 1992: Anbefaling til god regnskapsskikk for regnskapsmessig behandling av foretaksintegrasjon*.

Standard materiale utlevert på forelesningene er også pensum.

Emneoversikt

1. Almennlige konsernregnskapsprinsipper, norske og internasjonale regler og praksis
2. Oppkjøpsmetoden, med og uten minoritetsinteresser
3. Oppkjøp og skatt
4. Trinnvis oppkjøp
5. Kontinuitetsmetoden
6. Indirekte aksjeeie
7. Interne elimineringer
8. Salg av datterselskaper
9. Presentasjon av konsernoppgjør
10. Begrenset konsolidering
11. Fusjoner

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

ID1435

Studiekurs i markedsføring

Mål

Målet med studiekurset er å gi studentene forståelsen av hvorfor markedsorientert ledelsesfilosofi bør påvirke alle bedriftens funksjoner. Kurset vil mer spesifikt gi høy faglig innsikt i forbruker- og kjøpsatferd og markedsanalyser samt i bruken av virkemidler i markedsføring med spesiell vekt på markedskommunikasjon. Utvikling av markedsstrategi og markedsføring på forskjellige markeder er også viet spesiell oppmerksomhet.

Forkunnskaper

Det forutsettes kunnskaper i markedsføringsledelse og statistikk tilsvarende bedriftsøkonomstudiet. Videre kreves gode engelskkunnskaper for å kunne lese engelske lærebøker.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 180 timer og er bygget opp på følgende måte:

Fagområde	Antall timer
Innledning	8
Forbrukeratferd (delkurs 1)	24
Markedskommunikasjon (delkurs 2)	24
Markedsanalyser (delkurs 3)	24
Industriell markedsføring (delkurs 4)	20
Serviceledelse og intern markedsføring (delkurs 5)	16
Markedsrett (delkurs 6)	13
Markedsstrategi (delkurs 7)	30
Cases	21

Det tas forbehold om mindre endringer i timefordelingen på delkursene.

I tillegg til tradisjonelle forelesninger skal alle studentene delta i gruppearbeid samt presentere og diskutere cases gjennom hele studiet. Studiekurset er organisert i syv delkurs, som alle har egen kursbeskrivelse.

Eksamen

Høstsemestret omfatter et prøvecase og to cases som evalueres. Semestret avsluttes med innlevering av prosjektoppgave 1. I denne oppgaven skal man ta for seg en problemstilling hentet fra virkeligheten innen ett eller flere av emnene forbrukeratferd (delkurs 1), markedskommunikasjon (delkurs 2) og markedsanalyse (delkurs 3). Hvilket emne (hvilke emner) vil bli nærmere spesifisert i oppgaveteksten. Oppgaven kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Vårsemestret omfatter fire cases og prosjektoppgave 2. I denne prosjektoppgaven skal studentene ta for seg delkurs 4 (serviceledelse og intern markedsføring) og/eller 5 (industriell markedsføring) og beskrive en selvvalgt virksomhets strategier og atferd på dette feltet. Dette skal siden sammenholdes med relevante teorier som omfattes av pensum. Besvarelsen skal være en kritisk analyse hvor også begrunnede forslag til

endringer kan fremlegges. Oppgaven kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Casetemaene hentes fra flere delkurs. Det gis i alt seks cases. Studentene deles i grupper på tre (eventuelt to) deltakere, og hver gruppe skal presentere ett case både skriftlig og muntlig. Det forutsettes tilstedeværelse og aktiv deltakelse i diskusjonen av alle casene. Nærmere orientering blir gitt i et casehefte.

Avsluttende skriftlig eksamen (fem timer) i markedsføringsledelse vil kunne omfatte alle emner som inngår i pensum.

Hjelpemidler til eksamen

Norges Lover eller en annen relevant lovsamling uten kommentarer .

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1910	Prosjektoppgave 1	2.5	H 92 (P) Utlev: 21.10.92 Innlev: 03.12.92
DST 1911	Prosjektoppgave 2	2.5	V 93 (P) Utlev: 24.03.93 Innlev: 12.05.93
DST 1912	Cases	3	H 92/V 93 (C)
DST 1913	Markedsføringsledelse	2	V 93 (E 5 t)

P = Prosjektoppgave; C = Cases; E = Skriftlig eksamen

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Nasjonalt fagansvarlig Runar Framnes

Undervisningstid og -sted

BI Bergen	Telefon (05) 90 26 50
Modul 1: 19.08-21.08.92	Modul 5: 20.01-22.01.93
Modul 2: 16.09-18.09.92	Modul 6: 17.02-19.02.93
Modul 3: 14.10-16.10.92	Modul 7: 24.03-26.03.93
Modul 4: 11.11-13.11.92	Modul 8: 28.04-30.04.93
BI Buskerud	Telefon (03) 83 73 50
Modul 1: 26.08-28.08.92	Modul 5: 13.01-15.01.93
Modul 2: 23.09-25.09.92	Modul 6: 10.02-12.02.93
Modul 3: 21.10-23.10.92	Modul 7: 17.03-19.03.93
Modul 4: 18.11-20.11.92	Modul 8: 21.04-23.04.93
BI Oslo	Telefon (02) 20 90 93
Modul 1: 19.08-21.08.92	Modul 5: 20.01-22.01.93
Modul 2: 16.09-18.09.92	Modul 6: 17.02-19.02.93
Modul 3: 14.10-16.10.92	Modul 7: 24.03-26.03.93
Modul 4: 11.11-13.11.92	Modul 8: 28.04-30.04.93

BI Trondheim

Telefon (07) 88 80 66

Modul 1: 26.08-28.08.92
Modul 2: 23.09-25.09.92
Modul 3: 21.10-23.10.92
Modul 4: 18.11-20.11.92

Modul 5: 13.01-15.01.93
Modul 6: 10.02-12.02.93
Modul 7: 17.03-19.03.93
Modul 8: 21.04-23.04.93

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1933

DELKURS 1:	Forbrukeratferd
STUDIUM:	Studiekurs i markedsføring
Fagansvarlig(e):	H.M. Thjømøe
Institutt:	Markedsføring og logistikk

Mål

Kunnskaper om forbrukernes motiver og beslutningsprosesser er en forutsetning for systematisk markedsføring. Kurset tar sikte på å gi kunnskaper om de viktigste trekk ved forbrukernes atferd på ulike markeder og om de faktorer som påvirker denne atferden. Individuelle faktorer omfatter motivasjon, persepsjon og læring. Sentrale gruppeforhold er referansegrupper, samfunnsklasser og kultur. Et annet mål for kurset er å gi innsikt og øvelse i bruk av atferdsteori samt innsikt i kognitiv psykologi i et bedriftsøkonomisk perspektiv.

Obligatorisk litteratur

Thjømøe, H. M.: *Forbrukeratferd*. 3. utg. Asker: Singularis Forlag 1990.

Emneoversikt

1. Forbrukeratferd — grunnleggende begreper.
  - historisk utvikling av området
  - om praktisk bruk av teori
  - markedssegmentering
2. Individuelle faktorer i forbrukeratferden
  - motivasjon og personlighet
  - livsstil
  - persepsjon
  - læring
  - innstillinger
3. Gruppeinnflytelser på forbrukeratferden
  - referansegrupper
  - familien som beslutningsenhet
  - samfunnsklasser
  - kulturforhold
4. Forbrukernes
  - personlig innflytelse og opinionslederskap
  - innovasjonsspredning
  - stadier i forbrukerens beslutningsprosess

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamenoversikten.

ID2155

DELKURS 2:	Markedskommunikasjon
STUDIUM:	Studiekurs i markedsføring
Fagansvarlig(e):	T. Helgesen
Institutt:	Markedsføring og logistikk

Mål

Målet er å gi studentene grunnleggende kjennskap til psykologisk/sosiologisk kommunikasjonsteori samt dens praktiske anvendelse. Hovedvekten legges på massekommunikasjon og spesielt på reklame, slik bedriften formidler den til forbrukere i markedet, til andre bedrifter og til andre private og offentlige grupperinger.

Obligatorisk litteratur

Helgesen, Th.: *Markedskommunikasjon - prinsipper for effektiv informasjon og påvirkning*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1992.

Emneoversikt

1. Kommunikasjonsbegreper og -modeller
2. Kommunikasjonspsykologi
3. Kommunikasjonssosiologi
4. Målgruppebestemmelser
5. Reklame- og kommunikasjonsbeslutninger
6. Kommunikasjons- og markedsføringsmål
7. Reklamebudsjettering
8. Budskapsutforming
9. Medievalg
10. Effektmåling og kontroll

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamenoversikten.

ID2156

DELKURS 3:	Markedsanalyser
STUDIUM:	Studiekurs i markedsføring
Fagansvarlig(e):	G. Gripsrud
Institutt:	Markedsføring og logistikk

Mål

Kursets mål er å gi studentene en forståelse av hvordan man kan skaffe seg et solid informasjonsgrunnlag for utøvelse av markedsføringsfunksjonen. Undervisningen tar sikte på å gjøre studentene i stand til selv å gjennomføre enklere markedsundersøkelser og til å bli kvalifiserte innkjøpere av markedsanalysetjenester ved mer omfattende undersøkelser.

Obligatorisk litteratur

Mc Daniel, C. og Gates, R.: *Contemporary Marketing Research*. St. Paul, Mn.: West Publishing Co. 1991.

Emneoversikt

1. Forskningsprosessen ved markedsundersøkelser
2. Datainnsamling - primær- og sekundærdata
3. Utforming av måleinstrumenter
4. Utvalgsmetode
5. Dataanalyse - univariate, bivariate og multivariate metoder

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamenoversikten.

ID1938

7

DELKURS 4:	Industriell markedsføring
STUDIUM:	Studiekurs i markedsføring
Fagansvarlig(e):	Fred Selnes
Institutt:	Markedsføring og logistikk

Mål

Kursets mål er å klarlegge de helt spesielle arbeidsbetingelser som hersker på bedriftsvaremarkedet og påvise hvilke konsekvenser de får for planleggingen og gjennomføringen av markedsføringen.

Obligatorisk litteratur

Webster jr., F.E.: *Industrial Marketing Strategy*. 3rd ed. New York, N.Y.: Wiley 1991.

Emneoversikt

1. Markedsinndelinger, produktkarakteristika
  - spesielle trekk ved bedriftsvaremarkedet
2. Kjøpsatferd på bedriftsvaremarkedet
  - oversikt over og gjennomgang av ulike modeller
  - kjøpers vurderingsnormer ved valg av leverandører og produkt ut fra kjøpets art og bedriftstype
3. Bruk av konkurransemidler på bedriftsvaremarkedet

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamenoversikten.

ID1939

DELKURS 5:	Serviceledelse og intern markedsføring
STUDIUM:	Studiekurs i markedsføring
Fagansvarlig(e):	Tor Wallin Andreassen
Institutt:	Markedsføring og logistikk

Mål

Med utgangspunkt i pensumboken og forelesninger skal studentene få grunnleggende kunnskaper i serviceledelse innen tjenestesektoren og servicefunksjonen i industribedrifter. Studentene skal videre få forståelse av situasjoner hvor intern markedsføring er aktuell, og få innsikt i de virkemidlene som kan benyttes.

Obligatorisk litteratur

Normann, R.: *Service Management*. 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1991.

Emneoversikt

1. Utviklingen mot et servicesamfunn
2. Særtrekk ved tjenester
3. Gjennomgang av de enkelte momenter i serviceledelsessystemet
4. Intern markedsføring:
  - mål
  - organisering og gjennomføring av tiltak

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamensoversikten.

ID1937

DELKURS 6:	Markedsrett
STUDIUM:	Studiekurs i markedsføring
Fagansvarlig(e):	R. Framnes
Institutt:	Markedsføring og logistikk

Mål

Kurset gir en oversikt over de viktigste lover og regler som gjelder markedsføringen av varer og tjenester. Hensikten er å gjøre studentene oppmerksomme på de mange juridiske feiltrinn som lett kan gjøres i markedsføringsammenheng. Videre er hensikten å utdype forståelsen av når man bør innhente eksperthjelp. Hovedvekten legges på markedsloven, prisretten og kartellretten.

Obligatorisk litteratur

Løchen, T.C.: *Markedsføringsloven med kommentarer*. 4. utg. Oslo: Tano 1987.

Løchen, T.C.: *Praktisk jus i markedsføring*. 6. utg. Oslo: Tano 1984.

Simensen, A.: *Lovsamling for økonomisk-administrativ utdanning*, siste utg. Oslo: Tano.

Anbefalt litteratur

Simensen, A.: *Oppgaver i norsk markedsrett*, siste utg. Oslo: Tano.

Emneoversikt

1. Lov om kontroll med markedsføring
2. Pris- og kartellrett
3. Bruk av åndsverk i markedsføring
4. Produktkontroll og produktansvar
5. Angrefrist, standardkontrakter og kredittkjøp
6. Kjennetegnsrett (firma, varemerker og mønster)

7

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamensoversikten.

ID1940

DELKURS 7:	Markedsstrategi
STUDIUM:	Studiekurs i markedsføring
Fagansvarlig(e):	R. Framnes
Institutt:	Markedsføring og logistikk

Mål

Delkurset tar sikte på å utdype studentenes kunnskaper og forståelse av de strategiske aspekter og gi en oversikt over sentrale modeller og teknikker for utvikling av markedsføringsstrategier. Et annet mål er å gi innsikt i generelle prinsipper for økonomisk styring og kontroll av aktivitetene i markedsføringen.

Obligatorisk litteratur

Kotler, P.: *Marketing Management*. 7. utg. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1991.
(Alternativt: Norsk utgave: Kotler, P./Blom, S.-E.: *Markedsføringsledelse*. 7. utg. Universitetsforlaget 1992)
Wallis, R.: *Markedsføringens resultatansvar*. Oslo: Tano 1981.

Emneoversikt

1. Ledelsesprosess og markedsplanlegging
2. Konkurransestrategier
3. Økonomisk styring, planlegging og kontroll

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamensoversikten.

ID1941

Studiekurs i prosjektadministrasjon

Mål

Studentene skal etter gjennomført studiekurs ha fått almen forståelse av den prosjektadministrative metode. I tillegg skal de kunne planlegge og organisere vanlige prosjekter og ha fått kjennskap til de vanligste feil og problemer som oppstår i prosjekter og hvordan disse skal løses ved bruk av velegnede styrings-, kontroll- og analysetiltak.

Forkunnskaper

Det forutsettes utdanning fra universitet eller høyskole. Kurset er lagt opp for personer som vil delta i prosjektarbeid eller som får prosjektlederansvar. Personer med praktisk erfaring innen det prosjektadministrative område kan også søke.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Dataverktøy

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 180 timer over to semestre. Studieprogrammet vil bestå av en balansert sammensetning av forelesninger, øvelsesarbeider, prosjektoppgaver og gruppediskusjoner.

Høsten 1992

1. Det prosjektadministrative begrepsapparat
2. Planlegging av prosjektarbeidet

Antall timer

18

72

Våren 1993

3. Organisering av prosjektarbeidet
4. Styring og ledelse av prosjekter

18

72

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med innlevering av fagoppgave.

Vårsemestret avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen og dessuten innlevering av et prosjektarbeid.

Prosjektarbeidet består normalt av en begrenset studie av utvalgte problemområder innenfor studentenes egen organisasjon. Det forventes at resultatene av disse arbeidene gir observerbare rasjonaliseringsgevinster for organisasjonen.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 2500	Fagoppgave i prosjektplanlegging	3	H 92 (F) Utlev: 16.10.92 Innlev: 09.12.92
DST 2501	Prosjektarbeid	3	H 92/V 93 Utlev: 18.09.92 Innlev: 18.03.93
DST 2502	Styring og ledelse av prosjekter	4	V 93 (E 5t)

E = Eksamen, F = Fagoppgave; P = Prosjektoppgave

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen

Kursansvarlig

Førsteamanuensis Svein Arne Jessen, professor II, Erling S. Andersen.

Undervisningstid og -sted

BI Kristiansund	Telefon 07 38 36 77
Modul 1: 16.09-18.09.92	Modul 4: 27.01-29.01.93
Modul 2: 14.10-16.10.92	Modul 5: 03.03-05.03.93
Modul 3: 11.11-14.11.92	Modul 6: 14.04-17.04.93
BI Oslo	Telefon: (02) 20 90 93
Modul 1: 02.09-04.09.92	Modul 4: 20.01-22.01.93
Modul 2: 07.10-09.10.92	Modul 5: 24.02-26.02.93
Modul 3: 04.11-07.11.92	Modul 6: 31.03-03.04.93
BI Rana	Telefon 08 75 55 75
Modul 1: 09.09-11.09.92	Modul 4: 13.01-15.01.93
Modul 2: 30.09-02.10.92	Modul 5: 17.02-19.02.93
Modul 3: 28.10-31.10.92	Modul 6: 21.04-24.04.93

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger

ID1409

DELKURS 1:	Det prosjektadministrative begrepsapparat
STUDIUM:	Studiekurs i prosjektadministrasjon
Fagansvarlig(e):	S.A. Jessen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Den prosjektadministrative arbeidsformen har spesielle kjennetegn. Disse utgjør et bestemt sett rammebetingelser som ofte er nødvendige for at arbeidsformen skal fungere godt. Målet med kurset er å gi studentene kjennskap til de viktigste forutsetningene for effektivt prosjektarbeid samt hvordan slike rammebetingelser defineres og anvendes.

Obligatorisk litteratur

Jessen, S. A.: *Prosjektadministrative metoder*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Emneoversikt

Kurset drøfter ulike trekk ved vår moderne samfunnsutvikling som åpenbart har fremmet behovet for den prosjektadministrative arbeidsform. Spesiell vekt legges på hva som skiller prosjektarbeid fra «vanlig» linje- og stabsarbeid i basisorganisasjoner, og drøfter hvilke betingelser som må være oppfylt for å gjøre ulike arbeidsoppgaver prosjektrettede.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Eksamen

Delkurs 1 inngår i DST 2500 og DST 2501 i eksamensoversikten.

Både fagoppgaven og prosjektoppgaven kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Begge oppgaver skal innleveres i to eksemplarer.

ID1410

DELKURS 2:	Planlegging av prosjektarbeidet
STUDIUM:	Studiekurs i prosjektadministrasjon
Fagansvarlig(e):	S. A. Jessen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Målet med kurset er å gi studentene kjennskap til de mest sentrale teknikker og metoder for prosjektplanlegging. Det vil særlig bli lagt vekt på prinsippene for gode prosjektplaner samt innføring i de mest grunnleggende trekk ved tids- og ressursplanlegging.

Obligatorisk litteratur

Meredith, J.R. og Mantel jr., S.J.: *Project Management*. 2nd ed. New York, N.Y.: Wiley 1989.

Andersen, E. S., Grude, K., Haug, T.: *Målrettet prosjektstyring*. 2. utg. Rud: NKI-forlaget 1988.

Anbefalt litteratur

Skare L. og Jessen, S. A.: *Prosjektadministrasjon og utredningsteknikk*. 3. rev. utg. Oslo: Tano 1985.

Emneoversikt

Kurset gjennomgår de mest sentrale teknikker og metoder for prosjektplanlegging, fra de enkle, «manuelle» bar-charts til avanserte, EDB-orienterte planleggingssystemer (PERT, CPM, WBS, etc). Demonstrasjonskjøringer og egeninnsats på PC utgjør en betydelig del av kursopplegget.

Dataverktøy

Dataverktøy er obligatorisk i kurset.

Anbefalt programvare

Studentene må ha adgang til en IBM-kompatibel PC for å arbeide med dataverktøyet Superproject. Bruken av Superproject er kostnadsfri for studentene og skal benyttes under kurset. Annen mer avansert programvare må gjerne benyttes, men er ikke obligatorisk.

Eksamen

Delkurs 2 inngår i DST 2500 og DST 2501 i eksamensoversikten.

Både fagoppgaven og prosjektoppgaven kan løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Begge oppgaver skal innleveres i to eksemplarer.

ID1411

DELKURS 3:	Organisering av prosjektarbeidet
STUDIUM:	Studiekurs i prosjektadministrasjon
Fagansvarlig(e):	S. A. Jessen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Målet med kurset er å gi studentene innsikt i hvordan ulike prosjektorganisasjonsformer, avhengig av prosjekttype og prosjektets størrelse, kan tilpasses vanlige organisasjonsstrukturer.

Obligatorisk litteratur

Skare, L. og Jessen, S. A.: *Prosjektadministrasjon og utredningsteknikk*. 3. rev. utg. Oslo: Tano 1985.

Meredith, J. R. og Mantel jr., S. J.: *Project Management*. 2nd ed. New York, N.Y.: Wiley 1989.

Anbefalt litteratur

Jessen, S. A.: *Prosjektadministrative metoder*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Emneoversikt

På grunn av sin spesielle, målrettede, ressursavgrensede og engangsorienterte form krever prosjektgjennomføringen en klar organisatorisk struktur. Denne struktur kan og bør imidlertid variere fra prosjekt til prosjekt. Kurset drøfter ulike prosjektorganisasjonsformer med særlig vekt på fordeler og mangler i grenselandet mellom teori og praksis.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

7

Eksamen

Delkurs 3 inngår i DST 2501 Prosjektarbeid.

ID1415

KURS:	DST 2502 Styring og ledelse av prosjekter
STUDIUM:	Studiekurs i prosjektadministrasjon
Fagansvarlig(e):	S.A. Jessen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Målet med kurset er å gi studentene innsikt og trening i hensiktsmessige måter å kommunisere og samarbeide på i prosjektgrupper, og hvordan relevante hjelpemidler og verktøy kan og bør brukes. Det vil i tillegg bli lagt særlig vekt på å belyse prosjektleders ansvar og myndighet.

Obligatorisk litteratur

Jessen, S. A.: *The Nature of Project Leadership*. Oslo: Universitetsforlaget 1992.

Graham, R. J.: *Project Management as if people mattered*. Bala Cynwyd, PA.: Primavera Press 1989.

Anbefalt litteratur

Cherrington, D. J.: *Organizational Behaviour*. Boston, Mass: Allyn & Bacon 1989.

Emneoversikt

Kurset gjennomgår det teoretiske grunnlag for prosjektstyring med hensyn til optimal balanse mellom basisressursene tid, kapital og personell. Ulike former for statusanalyser og -rapporter med tilhørende fordeler og svakheter demonstreres, og ulike kalkylemetoder for å stille opp relevante nytte-kostnads-«regnskap» for kapitalbruk, teknologibruk og kvalitet drøftes. Kurset vil også omfatte en omfattende prosjekt-simulering på datamaskin i samarbeid med QMT – Quality Management Training a.s. Verktøyet vil bli stillet gratis til disposisjon for studenten under selve simuleringen.

I tillegg drøftes fordeler og mangler ved ulike former for lederstil knyttet til den prosjektadministrative form, også behovet for ulik ledelse i prosjektets forskjellige faser.

Dataverktøy

Kurset krever bruk av dataverktøy.

Anbefalt programvare

Studentene må ha adgang til en IBM-kompatibel PC for å arbeide med dataverktøyet Superproject. Bruken av Superproject er kostnadsfri for studentene og skal benyttes under kurset. Annen mer avansert programvare må gjerne benyttes, men er ikke obligatorisk.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen basert på pensum fra hele studie-kurset.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt (se under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

ID1613

Studiekurs i Det europeiske fellesskap

Mål

Målet med studiekurset er å gi studentene kunnskap om og innsikt i det nye Europa.

Utviklingen i det tidligere Sovjet og de østeuropeiske stater har endret det tidligere bildet av et todelt Europa. I tillegg til at forholdet til EF/EFTA og en EØS-avtale vil bli gjenstand for stor interesse i 1992-93, blir utviklingen også preget av den endrede politiske situasjon i det nye samveldet, spesielt Russland og Øst-Europa. Det vil derfor bli lagt vekt både på den raske utviklingen innen EF selv, EFs økonomiske og monetære union og den videre utvikling innen EØS, Samveldet av uavhengige stater og Øst-Europa. Spesielt slik dette får betydning for vårt eget forhold til Europa og for norsk næringsliv og arbeidsliv.

Videre vil EFs posisjon i et globalt økonomisk perspektiv i forhold til bl.a. USA og det fjerne Østen være blant de temaer som blir tillagt vekt.

Målet er å formidle en dypere innsikt i og forståelse av medlemslandenes samfunnsforhold, politikk, økonomi, kultur og forretningsatferd. Dette er grunnleggende forutsetninger for fruktbart samarbeid med bedrifter, institusjoner og organisasjoner i EF-området og representerer nødvendig kunnskap for etablering av virksomhet i dette området.

Forkunnskaper

Det forutsettes at studentene har utdanning fra universitet eller høyskoler som minst tilsvarer bedriftsøkonomstudiet ved BI. Videre kreves gode engelskkunnskaper for å kunne lese engelske lærebøker.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

BI tar forbehold om endringer i den obligatoriske litteraturen. Det er vanskelig å utarbeide en endelig litteraturliste før kurset starter høsten 1992, dette på grunn av de raske endringene som skjer i Europa.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 180 timer og går over to semestre. Undervisningsformen er forelesninger, gruppearbeid, oppgaveløsninger og casepresentasjoner. Studiekurset er bygget opp over fire hovedtemaer:

Høsten 1992:

Det europeiske fellesskap

EF og EØS

Våren 1993:

Den nye europeiske arkitektur

Bedriftenes rammevilkår i EF

Antall timer

45

45

45

45

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med innlevering av en fagoppgave som omfatter Delkurs 1 og Delkurs 2. Oppgaven besvares individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Vårsemestret avsluttes med innlevering av en fagoppgave som omfatter Delkurs 3 og Delkurs 4. Denne besvares individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. I tillegg kommer en fem timers skriftlig eksamen som omfatter pensum fra hele studiekurset.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 2910	Fagoppgave om EF og EØS	3	H 92 (F) Utlev: 11.11.92 Innlev: 11.12.92
DST 2911	Fagoppgave om Det nye Europa	3	V 93 (F) Utlev: 28.04.93 Innlev: 27.05.93
DST 2912	Det europeiske fellesskap	4	V 93 (E) 5 t

F = Fagoppgave; E = Eksamen;

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt til den skriftlige eksamen.

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Professor Kjell A. Eliassen

Undervisningstid og -sted

BI Oslo	Telefon (02) 20 90 93
Modul 1: 02.09-04.09.92	Modul 5: 03.02-05.02.93
Modul 2: 30.09-01.10.92	Modul 6: 10.03-11.03.93
Modul 3: 28.10-30.10.92	Modul 7: 28.04-30.04.93
Modul 4: 25.11-27.11.92	Modul 8: 12.05-14.05.93

ID3205

DELKURS 1:	Det europeiske fellesskap
STUDIUM:	Studiekurs i Det europeiske fellesskap
Fagansvarlig(e):	K. A. Eliassen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Kurset tar opp den europeiske utfordringen Norge står overfor. Kurset tar sikte på å gi studentene kunnskaper om og innsikt i EF som en politisk faktor, EFs rettslige grunnlag, de ulike EF-institusjonene og hvordan beslutningsprosessen i EF fungerer. Lobbying og organisert interessepresentasjon overfor EFs organer blir også tatt opp i tillegg til en gjennomgang av utvalgte politikkområder i EF.

Obligatorisk litteratur

Andersen, S., Eliassen, K. A. og From, J.: *EC Complex Decision Making*. Stensil 1992.
 Nugent, Neil: *The Government and Politics of the European Community*. 2nd ed. Houndmills: Maxmillian 1991.
 Gundersen, Fr. Fr.: *EF-boken*. Oslo: Tano 1989.
 Utleverte artikler og materiale.

Anbefalt litteratur

Owen, R. og Dynes, M.: *The Times Guide to 1992. Britain in a Europe without frontiers*. London: Times Books 1989.
Internasjonal politikk. Kvartalskrift fra Norsk Utenrikspolitisk Institutt, nr. 1 og 2 - 1990.
 Andersen, S. og Eliassen, K. A.: *European Community Lobbying* i *European Journal of Political Research* 1990: 3.
 Lodge, J. (ed.): *The European Community and the Challenge of the Future*. London: Pinter 1989.

7**Emneoversikt**

1. Den europeiske utfordringen
  - Generell informasjon om kurset
  - Kort orientering om EF/EFTA-forhandlingene
  - Det nye Europa
  - Øst-Europa - EF - Norge
  - EØS, EF/EFTA-prosessen
  - Konsekvenser for norsk næringsliv
2. EFs rettslige grunnlag
  - EF som et rettssystem
  - Primærretten
  - Sekundærretten
  - Typer av vedtak
  - Domsstolen
3. EFs institusjoner og beslutningsprosesser
  - EF som internasjonal organisasjon
  - EFs institusjonelle oppbygging
4. Interesseorganisasjon og lobbying i EF
  - EFs beslutningsprosess
  - Lobbying
  - Spillet om EFs utforming: Nasjonale interesser og maktkamp

5. EFs politikk på utvalgte områder
- Næringspolitikk
  - Industripolitikk
  - Små og mellomstore bedrifter
  - Energipolitikk

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamensoversikten.

ID3208

DELKURS 2:	EF og EØS
STUDIUM:	Studiekurs i Det europeiske fellesskap
Fagansvarlig(e):	K. A. Eliassen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Kurset gir en innføring i forholdet mellom EF og EFTA og selve fremveksten av politisk integrasjon i Europa. Studentene skal få kunnskap om EØS-avtalen og konsekvensene av det indre marked både for europeisk og norsk næringsliv. Videre blir strategiske disposisjoner for det enkelte selskap nærmere diskutert. EFs forhold til utenverdenen, spesielt til USA og Japan, blir drøftet. Utgangspunktet for disse drøftelsene er Michael Porters teoretiske rammeverk om flernasjonale selskapers strategiske tilpasninger.

Obligatorisk litteratur

- Nugent, Neil: *The Government and Politics of the European Community*. 2nd ed. Houndmills: Macmillan 1991.
- Andersen, S., Eliassen, K. A. og From, J.: *EC Complex Decision Making*. Stensil 1992.
- Shaping Effective Responses to the Globalization Challenge*. Kompendium. New York, N.Y.: McKinsey 1986.
- Pollard, S.: *The Integration of the European Economy Since 1815*. Sidene 11–16, 61–96. London: Allen & Unwin 1981.
- Porter, M. E. (ed.): *Competition in Global Industries*. Kap. 1–2, 7–13. Boston, Mass.: Harvard Business School Press 1986.
- Komissar, G.: *Kort oversikt og kommentar til M. Porters konkurransestrategi*. Utleverte artikler og materiale.

Anbefalt litteratur

- Lodge, J. (ed.): *The European Community and the Challenge of the Future*. London: Pinter 1989.
- Internasjonal politikk*. Kvartalskrift fra Norsk Utenrikspolitisk Institutt, nr. 1 og 2 - 1990.
- Eliassen, K. A. og Hagen, A.: *EF og utdanning i et norsk perspektiv - en statusrapport*. Bls forskningscenter, rapport 1990-316-1.
- Hagen, A.: *EF og finansielle tjenester - en statusrapport*. Bls forskningscenter, rapport 1990-316-2.
- Hagen, A.: *Europeisk forskningsprogram i et norsk perspektiv - en statusrapport om EFs forskningspolitikk og forskningsprogrammer*. BI-U rapport 1989-316-7, Senter for europeiske studier.
- Isachsen, A. J.: *Hva skjer i Polen?* Bls forskningscenter, rapport 1990-316-8, Senter for europeiske studier.

Emneoversikt

1. Utviklingen av europeisk integrasjon
  - Nasjonalstater og økonomisk integrasjon
  - Internasjonale forbindelser 1814-1914
  - Mellomkrigstidens erfaringer
  - Veien til Roma
  - Det utvidede fellesskap
2. EØS-avtalen
  - Bakgrunn
  - Luxembourgprosessen
  - Oslo—Brüssel prosessen
  - Innholdet i avtalen
  - Institusjoner
  - Konsekvenser
  - EØS-avtale og medlemskap
3. Konsekvensene av det indre marked
  - Cecchini rapporten
  - Virkninger for europeisk næringsliv
  - Virkningene for norsk næringsliv
  - Næringsstrategi i Norge i lys av det indre marked
4. Europeiske bedriftsstrategier i et globalt perspektiv
  - EFs indre marked i et globalt perspektiv
  - Endringer i forhold mellom vertsland og flernasjonale selskaper
  - M. Porters konkurransestrategi
  - Globale og multidomisile bransjer
  - Bilbransjene i globalt perspektiv
  - Allianser og samarbeidsformer med andre aktører
5. Monetær union og finansielle tjenester i EF
  - Aktuelle tilpasningsstrategier for europeisk bankvesen i forbindelse med virkeliggjøringen av det indre marked.
  - Tilnæringsmåter og hovedstrategier for norsk bankvesen
  - Hva EMS er
  - Mot monetær union og felles sentralbank i EF?
  - Konsekvenser av at den norske kronen stabiliseres mot ECU

7

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamenoversikten.

ID3150

DELKURS 3:	Den nye europeiske arkitektur
STUDIUM:	Studiekurs i Det europeiske fellesskap
Fagansvarlig(e):	K. A. Eliassen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Målet med kurset er å gi en kort historisk oversikt over hvordan det nye Europa ser ut, hvilke stater som har blitt dannet og deres forhold til hverandre. Det tar videre for seg samfunnsforhold, politikk, kultur og forretningsforhold i de enkelte land. Studentene skal også få kunnskap om de endrede maktforhold både globalt og i Europa og hvordan den fremtidige europeiske arkitektur vil se ut. I tillegg blir behandlingene og gjennomføringene av EF-politikk i medlemslandene tatt opp.

Obligatorisk litteratur

Lane, J. E. og Ersson, S. O.: *Politics and Society in Western Europe*. 2nd ed. London: Sage Publications Ltd. 1991.

Utleverte artikler og materiale.

Anbefalt litteratur

Noreng, Ø.: *Tysklands rom i det europeiske hus*. Oslo: Aschehoug 1990.

Meny, Yves: *Government and Politics in Western Europe: Britain, France, Italy, West Germany*. New York: Oxford University Press 1990.

Ardagh, J.: *Germany and the Germans*. Harmondsworth: Penguin 1988.

Ardagh, J.: *France in the 1980s*. 2nd rev. ed. Harmondsworth: Penguin 1988.

Gordon, D. C.: *The French Language and National Identity 1930-1975*. The Hague: Mouton 1987.

Zeldin, Th.: *The French*. New York, N.Y.: Pantheon 1983.

Emneoversikt

1. Europeisk samfunnsstruktur, konfliktlinjer og politikk
  - Samfunnsstruktur og konfliktlinjer
  - Politisk organisering
  - Offentlige beslutningsprosesser
2. Et samlet Tyskland og de gamle stormakter England og Frankrike
  - Tysklands samling
  - Tysklands fremtidige rolle i Europa
  - Frankrikes endrede posisjon
  - England og Europa
3. Russland og Øst- og Sentral-Europa
  - Friggjøringen av Øst- og Sentral-Europa
  - Sovjetunionens fall
  - De nye statene i Russland og Europa
4. Implementering av EF-lovgivning i medlemslandene
  - Nasjonal implementering
  - EFs rolle
  - Sammenhengen mellom politisk utforming og implementering
5. Den fremtidige arkitektur i Europa
  - Regionale ordninger, nasjonalstat og regioner
  - En alleuropeisk sikkerhetsordning
  - Utviklingen av EF
  - Nyanskaffelser og fremtidige problemer i Europa

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og eksamensoversikten.

ID3204

DELKURS 4:	Bedriftenes rammevilkår i EF
STUDIUM:	Studiekurs i Det europeiske fellesskap
Fagansvarlig(e):	K. A. Eliassen
Institutt:	Organisasjon og ledelse

Mål

Kurset tar sikte på å gi en innføring i de sentrale bestemmelser innen EF, spesielt i de tre landene Tyskland, Frankrike og Storbritannia. Kurset tar særskilt opp de bestemmelse som er aktuelle i forbindelse med etableringen av det indre marked i EF fra 1992.

Det vil bli lagt vekt på å presentere og analysere regnskapsoppstillinger, skatt og rettsforhold for norske bedrifter som allerede er etablert innen EF.

Kurset vil også gi studentene forståelse av hva som er nyttig for norske foretak som skal rapportere økonomidata til EF-baserte foretak. Kurset tar deretter utgangspunkt i Porters og McKinseys rammeverk for å forklare strategier og beslutninger ved internasjonalisering. Videre diskuteres hvordan norske bedrifter skal møte denne utviklingen, spesielt med hensyn på internasjonaliseringen i EF. Det tar også opp konsekvensene for norsk offentlig forvaltning og aktuelle temaer i forholdet mellom EF og Norge, på det tidspunkt studiekurset avsluttes.

7**Obligatorisk litteratur**

Nobes, C. & Parker, R.: *Issues in Multinational Accounting*. Oxford: Philip Allan 1988.

Gundersen, Fr. Fr.: *EF-boken*. Oslo: Tano 1989.

Porter, M. E. (ed.): *Competition in Global Industries*. Kap. 1-2, 7-13. Boston, Mass.: Harvard Business School Press 1986.

Utleverte artikler og materiale.

Anbefalt litteratur

Wyatt, D. & Dashwood: *The Substantive Law of EEC*. 2nd rev. ed. London: Sweet and Maxwell 1987.

Nobes, C. & Parker, R. H.: *Comparative International Accounting*. 2nd rev. ed. Oxford: Philip Allan 1985.

EF-håndboken for næringslivet. Oslo: Dagens Næringslivs Forlag 1989.

Rigault, D.: *EF-regler. Innvirkning på eksportkontrakter*. Oslo: Norges Eksportråd 1989.

Solberg, C. A.: *Responding to the Globalization Challenge*.

Solberg, C. A.: *Cases in International Marketing*. Bærum: BI Forlag 1989.

Solberg, C. A. (red.): *Eksportmarkedsføring: Fra eksportsalg til internasjonal markedsføring*. Oslo: Tano 1986.

Emneoversikt

1. Selskapsrett, regnskap og skatt
  - Historikk — forskjellige regnskapskulturer innen EF
  - Harmoniseringsprosessen for regnskapsregler i EF

- Gjennomgang av 4. og 7. direktiv — en sammenligning med norske regnskapsprinsipper
  - Selskapsbeskatning
  - Indirekte skatter
2. Konkurranseretten
    - Statsstøtte
    - Subsidier
    - Distriktpolitikk
  3. Personer, tjenester og sosiale forhold
    - Fri bevegelse av personer
    - Arbeidsrett
    - Arbeidsmiljø
    - Studenter og utdanning
  4. Norske bedriftsstrategier i Europa
    - Norske bedrifter presenterer sine strategier
    - Analyse av to bedrifters strategier
  5. EF og offentlig sektor i norsk næringsliv
    - Hva betyr EØS og EF for offentlig sektor?
    - Konsekvenser for kommunene
    - Offentlig innkjøp

Eksamen

Det vises til eget avsnitt innledningsvis og til eksamensoversikten.

ID3209

7

8 Studentforeningens sider

Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfund	182
Din lokale studentforening	182
- Faglige aktiviteter	182
- Sosiale aktiviteter	182
- Bli med!	182
Din sentrale studentforening	182
- Hva gjør NBS?	182
- Organiseringen av NBS	183
- Engasjer deg!	183
Landsmøte	183
Oversikt over BS foreningene ved studiestedene	184

ID161

Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfunn

Din lokale studentforening

Ved hver av BIs 13 regionale høyskoler er det etablert en egen studentforening. Denne heter Bedriftsøkonomisk Studentersamfunn, høyskolens navn, f.eks. BS Telemark. Målet for studentforeningene er å skape et aktivt faglig og sosialt miljø ved ditt studiested. De har også kontakt med studentforeningene ved de andre studiestedene og skaffer dermed verdifull kontakt over hele landet. Dette er av stor betydning når vi som studenter skal oppnå noe overfor BI. NBS kommer inn som et talerør for studentene overfor Handelshøyskolen BIs administrasjon og ledelse.

Faglige aktiviteter

Studentforeningen din arrangerer bedriftsbesøk, seminarer og debatter, engasjerer gjesteforelesere, avholder forskjellige kurs etc. Alt dette er med på å skape et faglig miljø og belyse med eksempler den teorien du lærer ved BI. Gjennom NBS har studentene også mulighet til å påvirke fagenes innhold.

Sosiale aktiviteter

Det sosiale miljøet ved ditt studiested er viktig, og her gjør studentforeningene en kjempejobb. Tidlig på høsten arrangeres bli-kjent fester, senere kommer krokvelder, konserter, nyttårsball, rebusløp, vinseminar og mange andre sosiale arrangementer. Det er også store muligheter for å drive fysisk trening sammen med dine medstudenter. Det blir f.eks. arrangert skidager, fotball- og squashturneringer. Tilbudet varierer fra studiested til studiested, så her er det bare å ta kontakt med de idrettsansvarlige.

Bli med!

Studentforeningene er etablert av og for studentene, og nye medlemmer er det alltid plass til. Du bestemmer selv hvor mye du vil jobbe i studentforeningen. Det aktive studentmiljøet er med på å gjøre studietiden mer innholdsrik, samtidig som du har det gøy når du studerer. For de av studentene som deltar i studentarbeidet, er det både lærerikt og et pluss i senere jobbsøking. I tillegg vil de kontakter som du knytter under din tid i studentforeningen være til nytte i yrkeslivet.

8

Din sentrale studentforening

Studentforeningene ved de 13 regionale høyskolene er knyttet sammen i en felles interesseorganisasjon, Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfunn (NBS).

NBS hadde i studieåret 1991-92 ca. 9700 medlemmer, noe som gjør den til Norges nest største studentorganisasjon.

Når du blir registrert som student på ett av studiene ved Handelshøyskolen BI, blir du automatisk medlem av NBS.

Hva gjør NBS?

Hovedoppgavene til NBS er å ivareta studentenes interesser innenfor: Fagrelaterte saker, Handelshøyskolen BIs fremtidige planlegging og strategi, studentpolitikk/studiefinansiering og profilering av studenter overfor samfunnet forøvrig ved å delta i debatter m.m.

Handelshøyskolen BI er en selveiende stiftelse. Dette medfører at høyskolen ikke er regulert av lover og regler i samme grad som offentlige høyskoler. For deg som

student vil dette si at du har innflytelse på endringer i studiet, f.eks. når det gjelder litteratur. NBS har egne representanter i Stiftelsens styre og i Høyskolerådet. Disse representantene er din stemme overfor administrasjonen og ledelsen ved BI.

Dessuten bidrar NBS i gjennomføringen av større arrangementer hvor det er deltakelse fra alle de 13 studiestedene. Av disse må nevnes BI-mesterskap i ballspill og BI-Vinterleker, begge ytterst sosiale arrangementer. I tillegg arrangeres det seminarer i regi av NBS eller av de enkelte lokale studentforeningene.

Organiseringen av NBS

NBS har et styre på seks medlemmer som står for den daglige driften og er en koordinerende enhet for NBS. Studentforeningene på de 13 regionale høyskolene er de operative enhetene.

Hver høyskole sender delegater til Landsmøtet som er NBS sitt høyeste organ. Delegatene velges enten av tillitsvalgte og/eller av studentforeningen ved den enkelte høyskole. Delegatene representerer din regionale høyskole og er ansvarlig for å fremme saker som NBS skal jobbe med.

Ved hver høyskole finnes det en NBS-ansvarlig i studentforeningen. Han eller hun skal informere og holde kontakt med NBS. Vedkommende fremmer saker overfor NBS og er den du bør snakke med hvis du er misfornøyd med noe. Du kan også ta kontakt med klassens tillitsvalgte, som igjen viderefører saken til den riktige personen i NBS-styret.

Engasjer deg!

Som student er det viktig at du engasjerer deg i andre aktiviteter enn bare det faglige. Et engasjement vil berike og øke ditt utbytte av studietiden ved Handelshøyskolen BI.

Har du synspunkter eller noe du lurer på? Ta kontakt med styret pr. brev eller telefon. Vår adresse er:

Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfunn
Postboks 4659 Sofienberg
0506 Oslo
Tlf. 02 36 34 69.

Landsmøte

Den sentrale studentforening

Leder
Nestleder/økonomi-ansvarlig
Informasjonsansvarlig
Stiftelsens styre-representant
Høyskoleråds-representant
Studentpolitisk ansvarlig

Arbeids-
grupper

13 lokale studentforeninger

	Leder	
Nestleder	Økonomi-ansvarlig	Informasjonsansvarlig
Fag-ansvarlig	Sosial-ansvarlig	Markeds- og Næringslivs-ansvarlig

(Enkelte foreninger kan ha flere styremedlemmer)

Oversikt over BS foreningene ved studiestedene

BS Bergen

Postboks 1712, 5024 Bergen
Telefon: 05 90 23 85
Telefax BI: 05 90 26 40

BS Buskerud

Landfalløya 26, 3023 Drammen
Telefon: 03 83 02 78
Telefax BI: 03 89 16 26

BS Gjøvik

Teknologiveien 4, 2800 Gjøvik
Telefon: 06 17 06 68
Telefax BI: 06 18 05 28

BS Haugesund

Postboks 25, 5501 Haugesund
Telefon: 04 71 28 28
Telefax BI: 04 71 64 24

BS Kristiansund

Industriveien 18, 6500 Kristiansund
Telefon: 07 38 40 07
Telefax BI: 07 38 14 62

BS Møre

Postboks 4083 Aspøy, 6021 Ålesund
Telefon: 07 12 44 79
Telefax BI: 07 12 50 39

BS Oslo

Trondheimsveien 2,
Postboks 4636 Sofienberg, 0506 Oslo
Telefon: (02) 36 39 60
Telefax BI: (02) 36 39 69

BS Rana

Strandgaten 8, Postboks 294, 8601 Mo i Rana
Telefon: 08 75 72 02
Telefax BI: 08 75 24 50

BS Skedsmo

Hvamstubben 17, 2013 Skjetten
Telefon: 06 84 44 08
Telefax BI: 06 84 43 00

BS Telemark

Olavsgate 26, 3900 Porsgrunn
Telefon: 03 55 81 90
Telefax BI: 03 54 80 01

BS Trondheim

Østre Rosten 4, 7075 Tiller
Telefon: 07 89 04 60
Telefax BI: 07 88 74 92

BS Vestfold

Postboks 1501 Veløy, 3206 Sandefjord
Telefon: 03 46 17 75
Telefax BI: 03 46 42 66

BS Østfold

Postboks 2007, 1522 Moss
Telefon: 09 26 77 72
Telefax BI: 09 26 80 06

ID145

9 Reglementer

Alminnelige studievilkår ved Handelshøyskolen BI	186
Reglement for opptak til BIs diplomøkonomstudium	190
Eksamensreglement	193
Eksamensordensreglement	195
Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høskoleksamener	196
Utfyllende regler til Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høskoleksamener	197
Reglement for flervalgseksamener ved BI	198

ID1405

Alminnelige studievilkår ved Handelshøyskolen BI

fastsatt av Stiftelsens styre 10.-11. februar 1987
med endringer av 11. april 1989, av 8. februar 1991 og
av 27. mars 1992

Fellesregler

§ 1

Registrering

En søker som får melding om at han/hun er tatt opp ved BI, må innen en nærmere angitt frist returnere en egenerklæring/kontrakt i undertegnet stand til BI hvor han/hun aksepterer den tilbudte studieplassen. Søkeren er ved dette bindende registrert som student ved BI. Det er likevel anledning til å trekke seg dersom melding om dette gis i rekommandert brev som må være BI ihende i henhold til de frister som fremgår av egenerklæringen/kontrakten.

§ 2

Semesteravgift

Når en søker er registrert som student, er han/hun økonomisk forpliktet til å betale semesteravgift for ett studieår eller for hele studiets lengde i de tilfellene hvor normert studietid er ett år eller kortere.

Studentene må betale semesteravgift for normert studietid selv om de forkorter studietiden. Semesteravgiften betales forskuddsvis.

Dersom en student før studiestart ønsker å trekke seg fra den aksepterte studieplassen, må skriftlig utmelding i rekommandert brev være BI i hende senest 20. august for studier med opptak og studiestart i høstsemesteret, og senest 5. januar for studier med opptak og studiestart i vårsemesteret.

Dersom en student registrert på en toårig eller treårig bransjerettet spesialisering ønsker å trekke seg fra reservert studie plass på kommende annet og/eller tredje år, må skriftlig utmelding i rekommandert brev være BI ihende senest 15. mai.

Ved studier som strekker seg over mer enn ett studieår vil studenten være økonomisk forpliktet for hele studiet, med mindre han/hun melder seg ut av studiet ved rekommandert brev i henhold til ovennevnte frister. Bare når slik melding er gitt i rett tid, er studenten fri for videre betalingsforpliktelser. Studenter som har meldt seg ut av studiet, må søke om opptak på nytt dersom de ønsker å gjenoppta studiet.

Dersom spesielle, tungtveiende grunner tilsier det, for eksempel alvorlig sykdom, kan en student melde seg ut av studiet i løpet av studieåret og bli fri for videre betalingsforpliktelser. Utmelding må dokumenteres ved for eksempel legeerklæring, og sendes i rekommandert brev.

Studenter med eksamen fra ett eller flere enkeltkurs på BI, og som får dette/disse godkjent innenfor et av BIs studietilbud, gis en forholdsmessig reduksjon (vektallbasert) i siste semesteravgift på det aktuelle studium. Studenter som innvilges fritak for eksamen på et av BIs studietilbud på grunnlag av eksamener avlagt ved eksterne institusjoner, innrømmes ikke reduksjon i semesteravgiften.

Vitnemål for avsluttet studium utstedes først når semesteravgifter for normert studietid er betalt.

§ 3

Undersøkelses- og opplysningsplikt

Enhver student ved BI plikter å sette seg inn i de gjeldende reglementer slik disse er gjengitt i studiehandbøkene for de respektive studiene. Videre plikter studenten å sette seg inn i studieplaner, eksamensplaner, tid og sted for eksamenspåmelding og nødvendige forutsetninger for å gå opp til eksamen, så som krav til forkunnskaper, obligatorisk fremmøte til undervisning m.m.

Studentene skal bruke de ulike skjemaene og formularene som er utarbeidet for de ulike formål. Ved adresseendringer skal BI straks underrettes. Ved mottakelse av karakterutskrifter og andre opplysninger som gis av BI om studenten, skal studenten straks gi beskjed til BI dersom han/hun oppdager feil i opplysningene.

§ 4

Fritak for eksamen

BI kan i henhold til regler fastsatt i eget reglement gi fritak for eksamen på grunnlag av eksamener avlagt ved andre høyskoler eller universiteter.

§ 5

Utvisning

Stiftelsens styre kan med 2/3 flertall beslutte å utvise en student for en viss tid eller for alltid, dersom studenten har gjort seg skyldig i grovt brudd på de bestemmelsene som gjelder ved BI eller i uverdigg atferd som i betydelig grad kan skade Stiftelsen eller dens studenter i det almene omdømme.

Vedtaket kan påklages til en klagenemnd oppnevnt av Stiftelsens styre.

§ 6

Endringer

BI har til enhver tid rett til å endre studieopplegg, tid og sted for undervisning, lærerkrefter, semesteravgift m.m., og å fravike opplysninger gitt i de ulike publikasjoner fra Handelshøyskolen BI.

Særlige regler for siviløkonom- og revisorstudiet

§ 7

Avgift ved forlenget studietid

Dersom en student strekker studiet mer enn to år utover normert studietid, må han/hun betale en vektallsbasert avgift pr. kurs for de kurs han/hun tar etter nevnte tidspunkt. I tillegg plikter han/hun å betale et administrasjonsgebyr dersom han/hun strekker studiet utover toårs-fristen.

§ 8

Studiepermisjon

Studenten gis adgang til inntil ett års studiepermisjon (studieutsettelse) i løpet av studietiden uten at dette fører til noen reduksjon av toårs-fristen etter § 7. Dersom en student ønsker en slik pause i studiene, må BI motta meddelelse om dette i rekommandert brev innen 20. august i det aktuelle studieåret. Dersom en student etter endt studiepermisjon ikke meddeler BI at han/hun skal gjenoppta studiene, vil han/hun automatisk bli meldt ut av studiet. Melding om gjenopptak av studiet skjer ved rekommandert brev som må være BI ihende innen 20. august i det aktuelle studieåret.

Studenten har anledning til å avlegge kontinuasjonseksamener i den perioden han/hun har studiepermisjon. Studenten må selv påse at han/hun blir påmeldt til eksamen i rett tid.

§ 9

Tittel

Når tittelkravet er oppnådd med hensyn til totalt antall vektall og fordelingen av disse på fagområdene, kan studenten få utstedt vitnemål, jfr. eksamensreglementet.

Vekttallskravene for de ulike fagområdene kan som følge av endringer i studieopp-
legget være forskjellige for ulike kull studenter. For å få tittel må vekttallskravene for
de ulike fagområdene for det kullet studenten tilhører, være oppfylt.

Studenten kan bestemme at visse kursresultater ikke skal tas med ved beregningen
av hovedkarakter, så lenge de gjenværende kurs tilfredsstillende kravet til tittelen. Disse
kursene vil likevel inngå i vitnemålsutskriften som såkalte «ekstrakurs», dersom kandi-
daten ønsker dette.

**Særlige regler for
bedriftsøkonom-, høyskolekandidat- og
diplomøkonomstudiet**

§ 10

Forlenget studietid

Etter å ha betalt semesteravgift for normert studietid har studenten anledning til å
forlenge studiet utover normert studietid. Regnet fra registreringsåret gjelder følgende
frister for avslutning av studiet uten å betale mer i semesteravgift enn det som er
betalt for normert studietid:

For bedriftsøkonomstudiet - heltid	3 år
For bedriftsøkonomstudiet - deltid	4 år
For bedriftsøkonomstudiet - fjernundervisning	4 år
For høyskolekandidatstudiet - heltid	3 år
For eiendomsmeglerstudiet 2. avd. - heltid	3 år
For eiendomsmeglerstudiet 2. avd. - deltid	4 år
For mellomfagstillegget	2 år
For delfag i språk	2 år
For delfag i metode	2 år
For studiekurs	2 år
For obligatorisk del, 3. studieår	2 år
For spesialkurs	2 år
For høyskolekurs	1 år

Ved svangerskap kan kvinnelige studenter få forlenget ovennevnte frister med inntil
ett år pr. svangerskap. En forlengelse av ovennevnte frister kan også innrømmes ved
avtjening av førstegangstjeneste eller ved langvarig sykdom.

I de tilfellene studentens rett til å forlenge studiet som beskrevet fører til at det
ikke blir nok studieplasser i det aktuelle kurset, skal de studentene som følger normert
studietid, ha fortrinnsrett til plassene.

Dersom studentene strekker studiet utover de angitte tidsfrister, må de i tillegg til
de allerede betalte semesteravgifter beregnet etter normert studietid, betale en avgift
pr. kurs beregnet i henhold til kursets andel av studiets vektall. I tillegg må studen-
tene betale et administrasjonsgebyr.

Studentene blir i slike tilfelle betraktet som gjenopptatt på det aktuelle studium,
og får en ny frist på to år til å fullføre studiet.

En pause i studiet gir ikke rett til utsettelse med betaling av semesteravgiften. Denne
betales som om den normerte studietiden blir fulgt. Ved svangerskap kan imidlertid
kvinnelige studenter innrømmes en utsettelse av betaling av semesteravgiften.

Utsettelse av betaling av semesteravgift kan også innrømmes ved avtjening av førs-
tegangstjeneste eller ved langvarig sykdom.

Overgangsbestemmelser

For studenter som er tatt opp på bedriftsøkonomstudiet studieåret 1988-89, er fristen 5 år for avslutning av studiet uten å betale ytterligere studieavgift.

§ 11

Forskudd på semesteravgift

Ved registrering plikter søkeren å betale et forskudd på semesteravgift * som sendes sammen med kontrakten. Dette forskuddet blir ikke refundert dersom en student senere trekker seg i henhold til § 1, de to siste setninger.

*) Gjelder ikke obligatorisk del, 3. studieår i diplomøkonomstudiet.

§ 12

Semesteravgift - fjernundervisning

Studenter som gjennomfører bedriftsøkonomstudiet som fjernundervisning er økonomisk forpliktet for hele den normerte studietiden (4 semestre). Semesteravgiften betales forskuddsvis for ett semester av gangen. Det er anledning til å melde seg ut av studiet når to semesteravgifter er betalt. Innenfor dette tidsrommet har studenten rett til fjernundervisningsmateriell for 10 vekttall. Utmelding må sendes i rekommandert brev. Dersom slik utmelding ikke mottas av BI i rett tid,* eller studenten har bestilt og mottatt fjernundervisningsmateriell utover 10 vekttall, er han/hun automatisk forpliktet til å betale semesteravgifter for de to gjenstående semestre. Forøvrig gjelder bestemmelsene i paragraf 2.

*) Dvs. betalingsfristen for 3. semesters avgift.

§ 13

Tittel

Når tittelkravet er oppnådd med hensyn til totalt antall vekttall og fordelingen av disse på fagområder, kan studenten få utstedt vitnemål, jfr. eksamensreglementet.

Studenten kan bestemme at visse kursresultater ikke skal tas med i beregningen av hovedkarakter så lenge de gjenværende kursene tilfredsstillt kravet til tittelen. Disse kursene vil likevel inngå i vitnemålsutskriften som såkalte «ekstrakurs», dersom kandidaten ønsker dette.

For å få tildelt diplomøkonomtittelen, må minst 25 vekttall avlegges ved BI, utover eventuelle en-bloc-fritak.

§ 14

Endringer og presiseringer vedrørende dette reglementet skal forelegges Stiftelsens styre for godkjenning.

ID508

Reglement for opptak til BIs diplomøkonomstudium

Vedtatt i Høyskolerådet 28. januar 1991 med endringer av 2. mars 1992

1. Generelle bestemmelser

- 1.1 Opptakskrav skal forstås som de minimumskunnskaper den enkelte søker må ha for å begynne på studiet.
- 1.2 Fullført videregående skole skal forstås som «fullført og bestått eksamen fra treårig videregående skole med almenfaglig linje, linje for handels- og kontorlag, examen artium og eksamen fra økonomisk gymnas».
- 1.3 Som en overgangsordning ved opptaket til studieåret 1992-93 vil det bli anledning for søkere som fyller eller har fylt 22 år i opptaksåret til å konkurrere etter reglene for søkere som er 23 år og har minst 5 års yrkeserfaring/utdanning.

2. Bedriftsøkonomstudiet

- 2.1 Søkere med minimum to års (40 vekttall) universitets- og/eller høyskoleutdanning. Rangering i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og dernest etter gjennomsnittskarakter.
- 2.2 Søkere med fullført og bestått treårig videregående skole og mindre enn to års universitets- og/eller høyskoleutdanning samt tilleggsutdanning og/eller yrkeserfaring. Rangering i denne gruppen gjøres både etter oppnådd gjennomsnittskarakter og tilleggsutdanningens varighet.
- 2.3 Søkere med:
  - 3-årig fullført og bestått utdanning fra videregående skole eller
  - fagbrev/svennebrev eller
  - fylte 23 år i løpet av opptaksåret og 5 års fulltids yrkeserfaring medregnet omsorgsarbeid og militær førstegangstjeneste/siviltjeneste.
 Fullført og bestått kurs i videregående skole og/eller folkehøyskole kan også telle med i kombinasjon med yrkeserfaring, slik at utdanning og arbeid utgjør 5 år.
 For alle kategorier gjelder krav om dokumenterte kunnskaper i følgende fag på nivå med eksamen fra studieretning for allmenne fag i videregående skole eller eksamen artium:
  1. Norsk: Hovedmål, sidemål og muntlig (4 + 5 + 5 t)
  2. Engelsk (5 t)
  3. Matematikk (5 t)
  4. Samfunnsfag (samfunnslære 2 t + nyere historie 4 t) eller naturfag (5 t).
 Tallene i parentes viser uketimetall for elever fra allmennfaglig studieretning etter endret struktur i videregående skole. For fagene norsk, engelsk, matematikk og samfunnsfag anses kravene å være oppfylt gjennom grunnkurs, VKI og VKII i studieretning for handel- og kontorlag. Karakteren må være 2 (ng) eller bedre.
- 2.4 For diplomøkonomstudiet med spesialisering i reiselivsledelse og internasjonal virksomhet må søkerne i tillegg til pkt. 2.3 ha B- eller C-språk i tysk eller fransk.
- 2.5 Opptakskrav for utenlandske søkere:
 Fullført og bestått videregående skole (eller tilsvarende). BI følger reglene i oversikten «Minimumskrav til utenlandsk utdanning for immatrikulering ved norske universiteter» som er utarbeidet ved Universitetet i Oslo.

Krav til norskkunnskaper: Norsktest fra Universitetet, oppnådd poengsum: mini-

mum 500 poeng. Norsktesten gjelder dersom søkeren ikke har eksamen fra videregående skole i Norge med norskkurset 1056, alternativ plan for fremmedspråklige elever i videregående skole. I tillegg må utenlandske søkere ha matematikk (5 t) og engelsk (5 t) fra treårig videregående skole.

- 2.6 Handelshøyskolen BI kan i spesielle tilfelle dispensere fra opptakskravene når en etter særskilt vurdering finner at søkeren har realkompetanse for å påbegynne studiet.

3. Høyskolekandidatstudiet som 20 vekttalls heltidsstudium

- 3.1 Søkere som har fullført bedriftsøkonomeksamen ved BI. Rangering i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- 3.2 Søkere som har fullført bedriftsøkonomstudiet ved annen høyskole som BI godkjenner. Rangering i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- 3.3 Søkere som tidligere er registrert som student ved bedriftsøkonomstudiet ved BI. Rangering i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og dernest oppnådd gjennomsnittskarakter.
- Søkerne vil bli rangert i den rekkefølge de enkelte gruppene er nevnt ovenfor.

4. Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi

- 4.1 Søkere som har fullført bedriftsøkonomeksamen ved BI. Rangering i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- 4.2 Søkere som har fullført bedriftsøkonomstudiet ved annen høyskole som BI godkjenner. Rangering i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- 4.3 Søkere som tidligere er registrert som student ved bedriftsøkonomstudiet ved BI. Rangering i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og dernest oppnådd gjennomsnittskarakter.
- Søkerne vil bli rangert i den rekkefølge de enkelte gruppene er nevnt ovenfor.

5. Delfag i metode

- 5.1 Søkere som har fullført mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi ved BI. Rangering i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- 5.2 Søkere som har fullført mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi ved annen høyskole som BI godkjenner. Rangering i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- 5.3 Søkere som tidligere er registrert som student ved mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi ved BI. Rangering i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og dernest oppnådd gjennomsnittskarakter.
- Søkerne vil bli rangert i den rekkefølge de enkelte gruppene er nevnt ovenfor.

6. Delfag i språk

Generelt opptakskrav: Søkere må ha minimum C-språk eller tilsvarende fra treårig videregående skole i det språket som søkes.

- 6.1 Søkere som har fullført mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi ved BI. Rangering i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- 6.2 Søkere som har fullført mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi ved annen høyskole som BI godkjenner. Rangering i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.

- 6.3 Søkere som tidligere er registrert som student ved delfag ved BI. Ranging i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og dernest oppnådd gjennomsnittskarakter.
- 6.4 Søkere som tidligere er registrert som student ved mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi ved BI. Ranging i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og dernest oppnådd gjennomsnittskarakter.
- 6.5 Søkere som kommer inn under ett av opptakskriteriene nevnt i punkt 2 (bedriftsøkonomstudiet).
Søkerne vil bli rangert i den rekkefølge de enkelte gruppene er nevnt ovenfor.

7. Obligatorisk del, 3. år

- 7.1 Søkere som har fullført høyskolekandidateksamen ved BI. Ranging i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- 7.2 Søkere som har fullført høyskolekandidateksamen ved annen høyskole som BI godkjenner. Ranging i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- 7.3 Søkere som tidligere er registrert som student ved delfag i språk og/eller delfag i metode ved BI. Ranging i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og dernest oppnådd gjennomsnittskarakter.
- 7.4 Søkere med eksamen fra universitet eller andre økonomisk-administrative høyskoler tilsvarende minimum 60 vekttall. Ranging i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall.
Søkerne vil bli rangert i den rekkefølge de enkelte gruppene er nevnt ovenfor.

8. Studiekurs

- 8.1 Søkere som har fullført høyskolekandidateksamen ved BI. Ranging i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- 8.2 Søkere som har fullført høyskolekandidateksamen ved annen høyskole som BI godkjenner. Ranging i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- 8.3 Søkere som tidligere er registrert som student ved delfag i språk og/eller delfag i metode ved BI. Ranging i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og dernest oppnådd gjennomsnittskarakter.
- 8.4 Søkere med eksamen fra universitet eller andre økonomisk-administrative høyskoler tilsvarende minimum 60 vekttall. Ranging i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall.
- 8.5 Søkere med lang relevant yrkeserfaring. Søkere i denne gruppen må ha minst fem års yrkeserfaring innen fagområdet. De må dessuten tilfredsstillere ett av de krav som er stilt i punkt 2 (bedriftsøkonomstudiet). Ranging i denne gruppen gjøres etter yrkeserfaringens varighet.
- 8.6 Søkere som har fullført bedriftsøkonomstudiet eller annen tilsvarende utdanning som BI godkjenner. Ranging i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.

Søkerne vil bli rangert i den rekkefølge de enkelte gruppene er nevnt ovenfor.

ID224

Eksamensreglement

Fastsatt av Stiftelsens styre 15. desember 1981
med endringer av 18. juni 1985, 16. januar 1989, 10. desember 1990 og 13. mai 1991

Tittel

§ 1

Handelshøyskolen BI tildeler følgende titler:

- * Siviløkonom BI
- * Diplomøkonom BI
- * Høyskolekandidat BI
- * Bedriftsøkonom BI
- * Registrert revisor *)
- * Master of Business Administration (M.B.A.)
- * Statsautorisert eiendomsmegler *)
- * Master of Science (M.Sc.)

Titlene oppnås ved å fullføre de studieplaner som Høyskolerådet til enhver tid bestemmer.

*)Tildeles av Kredittilsynet når praksiskrav er nådd.

Eksamen

§ 2

Studentene skal eksamineres i de kurs som Høyskolerådet bestemmer. Eksamen kan bestå av skriftlig eller muntlig prøve, fagoppgave eller andre eksamensformer som Høyskolerådet bestemmer.

§ 3

Stiftelsens rektor kan etter innstilling fra fagseksjonene fritta for eksamen i enkelte kurs dersom tilstrekkelig kompetanse er oppnådd ved annen undervisningsinstitusjon.

Hovedkarakter vil normalt ikke bli gitt dersom mer enn 20% av det normerte antall vekttall for gjeldende studentkategori er godkjent fra andre undervisningsinstitusjoner.

§ 4

Karakterskalaen 1.0, 1.1, 1.2 osv. til 6.0 benyttes med 1.0 som beste karakter. Dårligste karakter som ordinært godkjennes for bestått enkelteksamen er 4.0.

Karakterskalaen ved enkelteksamen er således:

- 1.0 - 1.5 Særdeles godt
- 1.6 - 2.5 Meget godt
- 2.6 - 3.2 Godt
- 3.3 - 4.0 Nokså godt
- 4.1 - 6.0 Ikke bestått

Kandidaten får ikke oppgitt tallkarakteren ved ikke bestått eksamen.

Nærmere regler for innskrenket bruk av karakterskala eller bruk av karakteren Bestått/Ikke bestått kan vedtas av Høyskolerådet.

Hovedkarakteren for avsluttet studium nevnt under § 1, fastsettes med to desimalers nøyaktighet, og må ikke være dårligere enn 3.25 for å få tildelt tittel.

For å få tildelt tittelen høyskolekandidat må hovedkarakter på bedriftsøkonomstudiet og høyskolekandidatstudiet hver for seg være 3.25 eller bedre.

For å få tildelt tittelen diplomøkonom må hovedkarakter på bedriftsøkonomstudiet, høyskolekandidatstudiet og diplomøkonomstudiet hver for seg være 3.25 eller bedre.

På vitnemålet vil karakterintervallene for hovedkarakteren være:

- 1.00 - 1.75 Særdeles godt
- 1.76 - 2.50 Meget godt
- 2.51 - 3.25 Godt

Vitnemål blir ikke utstedt dersom hovedkarakteren er dårligere enn 3.25.

Hovedkarakter utregnes etter vekttall som fastsettes av Høyskolerådet.

Det gis anledning til å få utskrift fra eksamensprotokollen før fullført studium. På denne utskrift skal det være presisert at studiet ikke er fullstendig gjennomført.

Kontinuasjon

§ 5

Ved Ikke bestått eksamen kan ny prøve avlegges i etterfølgende semestre hvor tilsvarende eksamen holdes.

I spesielle tilfelle og etter særskilt søknad kan kandidaten få avholdt ekstraordinær eksamen forutsatt at han selv betaler alle kostnader vedrørende oppgaveutarbeidelse, praktiske arrangementer og sensur.

§ 6

Det gis anledning til frivillig gjentakelse av bestått eksamen inntil man oppnår et dårligere resultat eller fristen for å avlegge eksamen utløper. Det beste eksamensresultat gjøres gjeldende.

§ 7

Alle eksamener baseres på det til enhver tid gjeldende pensum. I kurs som endrer kurskode, har BI plikt til å arrangere en - 1 - kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

Når et kurs innenfor et studium utgår og erstattes av et helt nytt kurs, har BI normalt plikt til å arrangere to - 2 - kontinuasjonseksamener, en i hvert av de to påfølgende semestre.

Eventuelle unntak og avvik fra ovenstående besluttet av Undervisningsutvalget.

§ 8

Eksamenskravene i de ulike kurs oppgis ved forelesningsrekkens begynnelse og i de skriftlige kursbeskrivelser.

Eksamensfremmøte

§ 9

Kandidater som ikke møter til eller som trekker seg fra eksamen, må betale ny avgift ved neste eksamenspåmelding i samme kurs. Dette gjelder ikke dersom kandidaten kan dokumentere gyldig fravær. Kandidaten må betale den til enhver tid gjeldende avgift.

§ 10

Kandidaten skal fremvise gyldig legitimasjon ved fremmøte til eksamen.

Kandidaten plikter å gjøre seg kjent med det til enhver tid gjeldende eksamensordensreglement samt hvilke hjelpemidler som tillates ved eksamen i det enkelte kurs.

Når en kandidat gripes i fusk eller forsøk på fusk, blir saken innberettet til høyskolelederen, som i hvert enkelt tilfelle tar stilling til eventuell reaksjon. Normal reaksjon er annullering av alle innleverte eksamensbesvarelser i det aktuelle semester. Avgjørelsen kan ankes inn for Stiftelsens styre.

§ 11

Etter søknad kan kandidaten få arrangert muntlig i stedet for skriftlig eksamen når spesielle, tungtveiende grunner tilsier dette.

Sensur

§ 12

Ordinært skjer sensureringen ved to uavhengige sensorbedømmelser. Det er adgang til å gi ulike deler av en eksamen spesielle vekter. Disse vektene blir da oppgitt i oppgaveteksten og benyttet ved sensurering.

Høyskolerådet kan vedta andre former for sensur der dette er hensiktsmessig.

Klage

§ 13

Forskrifter for begrunnelse og klage på sensur følger Forvaltningslovens regler.

Begrunnet klage på sensur fremmes skriftlig innen to - 2 - uker etter tidspunktet for offentliggjøring av sensur. Resultatet ved muntlig eksamen er endelig og kan ikke påklages.

Krav om ny sensur skal fremsettes skriftlig, og sendes rekommandert *innen en - 1 - uke* etter at kandidaten har fått svar på sin opprinnelige klage.

Ny sensur er endelig.

Ikrafttredelse

§ 14

Endringer og presiseringer vedrørende dette reglement skal forelegges Høyskolerådet til godkjenning.

§ 15

Reglementet gjelder for alle kurs og studietilbud ved BI, unntatt Master of Business Administration, Master of Science og eiendomsmegelestudiet.

ID80

Eksamensordensreglement

1.

Kandidaten skal være på plass i eksamenslokalet senest 10 minutter før tidspunktet for eksamensstart. Kandidater som møter etter at eksamen er begynt, eller som har fått skriftlig beskjed om å møte i et annet eksamenslokale, kan nektes adgang.

2.

Kandidaten skal på oppfordring vise gyldig legitimasjon (jfr. eksamensreglementets § 10). Som gyldig legitimasjon regnes studiekort m/foto, førerkort, pass eller annet dokument med foto som godtas som offentlig legitimasjon. Kandidater uten gyldig legitimasjon kan vises bort fra eksamen.

3.

Kandidaten kan ikke nytte andre hjelpemidler enn dem som er angitt i kursbeskrivelsen for det enkelte kurs. *Kandidaten er forpliktet til selv å orientere seg om hvilke hjelpemidler som er lovlige.* Medbragte vesker etc. leveres i garderobe eller til en av inspektørene. Kandidatene kan ikke låne hverandres hjelpemidler. Ved bruk av ikke tillatte hjelpemidler (fusk) viser vi til eksamensreglementet §10.

4.

Kandidaten skal kun benytte de kladdeark og innføringsark som utdeles av eksamensinspektørene. Hvert innføringsark skal fylles ut komplett med registreringsnummer, kurskode, kursnavn, eksamenssted og sidenummerering. Ved ordinære skriftlige eksamener kan blyant ikke benyttes til innføring. Dette gjelder ikke flervalgs-eksamener hvor det skal benyttes optisk leser ved sensurering. Innlevert kladd godtas ikke som besvarelse.

5.

Kandidater som ønsker å trekke seg fra eksamen etter at oppgaven er utdelt, kan ikke forlate lokalet før en - 1 - time er gått og fremmøtelisten er signert.

6.

Når kandidaten ønsker å forlate eksamenslokalet midlertidig, skal en av inspektørene varsles. Kandidaten blir sittende inntil inspektøren har gitt klarsignal. Ingen kan forlate eksamenslokalet før etter en - 1 - time etter eksamensstart (med unntak for sykdom e.l.).

7.

Når kandidaten har pause utenfor eksamenslokalet, plikter han/hun å rette seg etter inspektørens anvisninger. Pausen bør ikke vare lenger enn fem minutter. Kandidaten skal ikke snakke med andre kandidater, forlate eksamenslokalets nærmeste omgivelser (f.eks. anmode om å gå til kantinen) eller anvende telefon.

8.

Kandidaten får kun sensurert besvarelser i kurs hvor han/hun er skriftlig oppmeldt, og hvor eksamensavgift er betalt.

9.

Forøvrig vises til eksamensreglementets avsnitt om eksamen.

Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høgskoleeksamener

Fastsatt av Kirke- og undervisningsdepartementet 19. januar 1973
med hjemmel i kongelig resolusjon 5. desember 1969 om delegasjon m.v.
i forbindelse med Forvaltningslovens ikrafttredelse.

§ 1.

Begrunnelse

Eksamenskandidat ved universitet eller høgskole har etter at sensur er falt, rett til å få en redegjørelse for sensurvedtaket av egne eksamensprestasjoner. Redegjørelsen gis av en av sensorene. Finner sensoren det hensiktsmessig, kan redegjørelse gis skriftlig.

Er det gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen (sensorveiledning), skal de være tilgjengelige for kandidatene etter at sensuren er falt.

§ 2.

Klage over innholdet av sensurvedtak

Klage over innholdet av sensurvedtak fremsettes skriftlig. Finnes klagen å være berettiget, endres vedtaket. I motsatt fall gis klageren en skriftlig begrunnelse for sensuren, og en frist på tre uker til å meddele om klagen opprettholdes.

Opprettholdes klagen, skal den behandles av en særskilt klagenemnd, som oppnevnes av styret, det høyeste organ ved institusjonen.

Examen philosophicum kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Muntlig eksamen, propedeutiske prøver og praktiske prøver kan ikke påklages. Er kretsen av sakkyndige i et fag så liten at styret ved institusjonen ikke anser det mulig å sammensette en klagenemnd med tilstrekkelig kyndighet, kan sensurvedtaket ikke påklages.

§ 3.

Behandlingen i klagenemnda

Klagenemnda vurderer sensurvedtak og begrunnelse for det. Finner nemnda et påtakelig misforhold mellom eksamensprestasjonen og eksamensresultatet, fastsetter den ny karakter. Endring kan skje til gunst eller ugunst for klageren. Nemndas avgjørelse er endelig. I fag der den endelige karakteren fastsettes etter at muntlig eksamen er avholdt, skal det før den nye karakter fastsettes, avholdes ny muntlig prøve.

§ 4.

Klage over saksbehandlingen

Klage over formelle feil ved eksamen eller eksamenssensur behandles av det høyeste organ ved institusjonen, eller av det klageorgan som dette gir fullmakt. Finner klageorganet feil som kan ha hatt betydning for utfallet, opphever det sensurvedtaket og bestemmer om det skal foretas ny sensur eller holdes ny prøve. Klageorganets avgjørelse er endelig.

§ 5.

Fullmakt til å gi nærmere regler

Styret ved institusjonen kan gi nærmere regler om begrunnelse, om klagens form og innhold, om frist for klagen, om klagenemndas sammensetning, hvilket organ ved institusjonen klagen skal fremsettes for og om hva som skal regnes som påtakelig misforhold etter § 3.

Forøvrig gjelder reglene i Forvaltningslovens kapittel VI.

**Utfyllende regler
til**

**Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets-
og høgskoleeksamener**

Fastsatt av Stiftelsens styre 11. mars 1982

Ad. § 1.

Begrunnelse

Samtidig med offentliggjøring av sensur gjøres sensorveiledning for den aktuelle eksamen kjent for kandidatene. Dette, sammen med gjenpart av besvarelse som kandidaten får ved avslutning av enhver eksamen, tjener normalt som begrunnelse for sensur i henhold til gjeldende regler.

Ad. § 2.

Klage over innholdet av sensurvedtak

Klage må være mottatt av studiestedet senest to - 2 - uker etter at resultatet er offentliggjort. Klageren må skriftlig påpeke hvilke forhold som etter hans/hennes mening tilsier at resultatet er feil. Sensorene besvarer klagen skriftlig eller muntlig. Opprettholder studenten klagen, må han/hun gi beskjed om dette i *rekommandert sending senest én - 1 - uke* etter at begrunnelsen er meddelt klageren.

Ad. § 3.

Behandlingen i klagenemnda

Stiftelsens rektor nedsetter klagenemnd bestående av to personer som foretar omsensur. For at det skal fastsettes ny sensur, må klagenemnda finne at den opprinnelig fastsatte karakter skal endres med minst 3/10 etter någjeldende karakterskala. For eksamener med karakteren Bestått/Ikke bestått må klagenemnda finne at misforholdet er så påtagelig at karakteren endres.

Ad. § 4.

Klage over saksbehandlingen

Gjelder klagen formelle feil, må klageren angi hvilken feil han/hun mener å være utsatt for. Slike klager fremsettes overfor Stiftelsens rektor med Stiftelsens styre som ankeinstans.

**Reglement
for
flervalgseksamener ved BI**

Fastsatt av Stiftelsens styre 15. desember 1987

Innledning

Med flervalgseksamener forstås eksamensoppgaver hvor kandidatene får angitt to eller flere svaralternativ pr. spørsmål. Kandidatene får ved slike eksamener utdelt oppgaveteksten, spesielle svarark og informasjon om utfylling av svararket. Lovlige hjelpemidler under eksamen i det enkelte kurset fremgår av kursbeskrivelsen i studiehåndboken.

Eksamen

Generelle regler

§ 1

Kandidaten skal benytte det utleverte svarark for sin besvarelse. Kandidaten er forpliktet til å gjøre seg kjent med innholdet i informasjonen om utfylling av svararket. Slik informasjon skal følge med oppgaveteksten.

§ 2

Bare ett (1) svaralternativ skal markeres pr. spørsmål.

§ 3

Kandidatene skal levere inn både svarark og oppgavetekst. Dersom dette ikke blir gjort, anses kandidaten ikke å ha fullført eksamen.

Spesielle regler gjelder for flervalgseksamener hvor optisk leser skal benyttes ved sensurering.

§ 4

Det skal benyttes HB-blyant ved utfylling av svararket.

§ 5

Identifikasjonsfeltene **registreringsnummer, kursnummer og eksamenssted** øverst på svararket må utfylles med bokstaver, tall og strekmarkeringer for at besvarelsen skal godkjennes.

§ 6

Benyttes andre symboler ved markering av svaralternativer enn de symboler som er anvist i informasjonen som følger oppgaven, anses spørsmålet å være ubesvart.

Sensorveiledning

§ 7

Sensur av flervalgseksamener består i å kontrollere kandidatens valgte svaralternativ mot fasit, enten manuelt eller ved bruk av optisk leser.

Sensorveiledning utarbeides ikke ved denne type eksamen.

Klageprosedyre

§ 8

Klage på den oppnådde karakteren må være mottatt av BI senest to - 2 uker etter at sensur er offentliggjort. Ved klage skal kandidatens svarark på nytt kontrolleres mot fasit. Resultatet av kontrollen skal meddeles klageren skriftlig med eventuell ny karakter.

§ 9

Gjelder klagen formelle saksbehandlingsfeil under sensuren, må klageren angi hvilken feil han/hun mener å være utsatt for. Slike klager fremsettes overfor Stiftelsens rektor med Stiftelsens styre som ankeinstans.

Ikrafttredelse

§ 10

Dette reglementet gjøres gjeldende fra og med studieåret 1988-89.

Bls regionale høyskoler

Praktiske opplysninger

Stuedsted	Åpningstider	Kontaktpersoner	Studietilbud
BI Bergen C. Sundts gt. 57 Postboks 1712 5024 Bergen Telefon 05 90 26 50 Telefax 05 90 26 40	Kontor: Mandag-fredag 09.00-15.00 I forelesningsperioden åpent mandag - torsdag til 18.00 Lesesaler: Mandag-fredag 08.00-21.00	Rektor under tilsetning Studieleder Stein Lavik Studieleder Frank Moe Studieveileder Henny Dahle Studiesekretær Ellen Wilthil Sekretariatsmedarbeider Wenche Folgerø	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid/fjernundervisning Mellomfagstillegget heltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: markedsføring økonomistyring, regnskap og skatt
BI Buskerud Landfalløya 26 Postboks 833 3007 Drammen Telefon 03 83 73 50 Telefax 03 89 16 26	Kontor: Mandag-fredag 09.00-15.00 I forelesningsperioden åpent mandag og tirsdag til 18.00 Lesesal og terminalrom: Mandag-torsdag 08.30-21.00 Fredag 08.30-15.00 eller etter avtale med studentene	Rektor Grete Skeie Høyskolelektor Eldrid Aashaug Stranden Høyskolelektor Ulf Henning Olsson Høyskolelektor Atle Raa EDB-konsulent Atle Ilebakk Studiekonsulent Tormod Lunde (til 01.01.93) Studiekonsulent Gunn Akselvoll (permisjon til 01.01.93) Studieveileder Anne Storås Modig	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid/deltid Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: markedsføring
BI Gjøvik Teknologiveien 4 2800 Gjøvik Telefon 06 17 85 60 Telefax 06 18 05 28	Kontor: Mandag-fredag 08.00-15.30 Mandag og onsdag også 16.00-17.30 Lesesal og PC-rom: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-15.00	Rektor under tilsetning Studieleder Kurt M. Huuse Studieveileder Aud Nordeng Kontormedarbeider Anita Lied Lilleby	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk Delfag i metode Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: økonomistyring, regnskap og skatt
BI Haugesund Karmsundgaten 208 Postboks 25 5501 Haugesund Telefon 04 72 48 99 Telefax 04 71 64 24	Kontor: Mandag-fredag 08.00-15.00 Lesesal: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-16.00	Rektor Irving Brummenæs Studieleder Jorunn Meling Studieleder Liv A. Osland Studieveileder Bjørg Brummenæs Studieveileder Anne Hilde T. Stokkvik	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid Delfag i språk heltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: økonomistyring, regnskap og skatt

Studiested	Åpningstider	Kontaktpersoner	Studietilbud
BI Kristiansund Industrivn. 18 6500 Kristiansund Telefon 07 38 36 77 Telefax 07 38 14 62	Kontor: Mandag-fredag 08.00-15.30 Lesesal: Mandag-fredag 08.00-21.00 Lørdag etter avtale	Rektor Frank Tolcsiner Studieleder Bjørn Michelsen Studieveileder Kari Hestnes Høyskolelektor Lars Backer Høyskolelektor Anders Tveit	Bedriftsøkonomstudiet heltid Mellomfagstillegget heltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: prosjektadministrasjon
BI Møre Ålesund Tinghus Nedre Strandgt. 50 Postboks 4085 Aspøy 6021 Ålesund Telefon 07 12 97 70 Telefax 07 12 50 39	Kontor: Mandag-fredag 08.00-16.00 Lesesal: Mandag-fredag 08.00-21.00 Lørdag stengt	Rektor Kjell Standal Studieleder Terje Voldsund Studieleder Odd Misund Studieveileder Mette Karin Andersen Studieveileder Per Arne Orloff	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: økonomistyring, regnskap og skatt
BI Rana Strandgt. 8 Postboks 294 8601 Mo i Rana Telefon 08 75 55 75 Telefax 08 75 24 50	Kontor: Mandag-fredag 08.30-15.00 Lesesal: Mandag-torsdag 08.30-21.00 Fredag 08.30-15.30	Rektor Kåre A. Hanssen Studieleder Anneke Leenheer Studieveileder Irene Bursvik Studieveileder Terje Johansen	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: prosjektadministrasjon
BI Skedsmo Hvamstubben 17 2013 Skjetten Telefon 06 84 06 20 Telefax 06 84 43 00	Kontor: Mandag-torsdag 08.00-18.00 Fredag 08.00-16.00 I forelesningsperioden: Lesesal/EDB-rom: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-16.00 Lørdag 09.00-15.00	Rektor Jan Frode Lien Studieleder Anne Thorkildsen Høyskolelektor Dag Tore Mo Høyskolelektor Espen Skaldehaug Studieveileder Kari Bruun Studieveileder Kari Synøve Garnes Studieveileder Marie Spilling	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid/deltid Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: økonomistyring, regnskap og skatt

Stuedsted	Åpningstider	Kontaktpersoner	Studietilbud
BI Oslo Trondheimsveien 2 Postboks 4636 Sofienberg 0506 Oslo 5 Telefon (02) 20 90 93 Telefax (02) 36 40 04	Informasjonen: Mandag-torsdag 08.00-20.00 Stengt torsdag 14.00-15.00 Fredag 8.00-16.00 Lesesal/PC-rom: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-16.00 Lørdag 09.00-15.00	Rektor Herdis Eriksen Studieleder/markeds- ansvarlig Wenche Nilsen IT-ansvarlig Svein Lund <i>Diplomøkonomstudiet:</i> Studieleder Kari-Mette Mørdre Studieveiledere Bed.øk.studiet Dag: Kaare-Dag Vestre Kveld: Kristian Mathisen Høyskolekandidatstudiet: Kirsti Hansen Obligatorisk del 3. år: Karen Sofie S. Oseid Studiekurs: Karen Sofie S. Oseid <i>Reiselivsstudiet:</i> Eldri Ulven <i>Eiendomsmeglerstudiet:</i> Faglig koordinator Dag Sønsthagen Studieveileder Kirsti Hansen Eksamensleder Jean Bergsvenkerud <i>Spesialkurs:</i> Studieveileder Jorunn Christiansen <i>Forelesersenteret:</i> Undervisningsleder Helge J. Jensen Studieleder Ellen Kåvin Studieleder Magni Verlo Administrasjonssekretær Ingrid Auburn <i>Høyskolelektorer</i> Bedriftsøkonomi: Emanuel Blattner Rolf Gunnar Strand Samfunnsøkonomi: Under tilsetting Metode: Siv Staubo Pål Lauritzen Finans: Pål Undall Engelsk: Charles Cooper Markedsføring: Odd Pettersen	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Reiselivsstudiet Eiendomsmeglerstudiet Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid/deltid 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: personalledelse samfunn, bedrift og økonomisk analyse markedsføring prosjektadministrasjon økonomistyring, regnskap og skatt det europeiske fellesskap Spesialkurs

Studiested	Åpningstider	Kontaktpersoner	Studietilbud
BI Telemark Olavsgt. 26 Postboks 1083 3902 Porsgrunn Telefon: 03 55 77 11 Telefax 03 54 80 01	Kontor: Mandag-fredag 08.00-15.30 Tirsdag og torsdag til 17.00 Lesesal: Mandag-fredag 08.00-22.00 Lørdag og søndag etter avtale	Rektor Lasse Hansen Studieleder Nils Kristian Bogen Studiekonsulent Britt Fjelldal Studieveileder Jane Asdal (permisjon) Studieveileder Anita Kallio Studieveileder Marit Rugset Høyskolelektor Rune Hansen	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid Delfag i språk heltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: økonomistyring, regnskap og skatt
BI Trondheim Østre Rosten 4 7075 Tiller Telefon 07 88 80 66 Telefax 07 88 97 03	Kontor: Mandag-torsdag 08.00-16.00 Fredag 08.00-15.30 (Mandag og tirsdag de uker det er undervisning er det åpent til 17.30) Lesesal: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-15.00 Lørdag etter avtale med studentene	Rektor Bjørn W. Amundsen Studieleder Steinar Wold Høyskolelektor Harry Arne Solberg Studieveileder Erna Stiheim Studieveileder Bente T. Hansen Studieleder Ronald Eriksen Brevik PC-koordinator Frode Lien	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid/fjernundervisning Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: markedsføring økonomistyring, regnskap og skatt
BI Vestfold Framnesveien 7 Postboks 1501 Veløy 3206 Sandefjord Telefon 03 46 23 00 Telefax 03 46 42 66	Kontor: Mandag-fredag 08.00-15.30 I forelesningsperioden også mandag og tirsdag 16.00-18.00 Lesesal/PC-rom Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-18.00 Lørdag 09.00-15.00	Rektor Per Arnt Haugen Studieleder Terje Røsjordet Studieveileder Torill Kristiansen Studieveileder Turid Sandnes Kontormedarbeider Anne Cecilie Kleiven	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: personaledelse
BI Østfold Varnaveien 35 Postboks 2007 1522 Moss Telefon 09 26 80 11 Telefax 09 26 80 06	Kontor: Mandag-fredag 08.00-15.00 Lesesal: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 09.00-15.00	Rektor Berit Ramleth Studieleder Tor A. Tollefsen Studieleder Nils Øby Studieveileder Lisann Flatem	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid/deltid Høyskolekurs 3. studieår * obligatorisk del * studiekurs: økonomistyring, regnskap og skatt

Det tas forbehold om endringer i studietilbudet. Ta kontakt med den enkelte regionale høyskole for nærmere informasjon.

ID424

Bls vitenskapelige stab pr. 1. januar 1992

Institutter

Institutt for økonomi

Instituttetsjef professor Fred Wenstøp

Institutt for organisasjon og ledelse

Instituttetsjef professor Rune Sørensen

Institutt for strategi, økonomisk historie og språk

Instituttetsjef professor Charles Stabell

Institutt for markedsføring og logistikk

Instituttetsjef professor Geir Gripsrud

ID1918

* = Nasjonalt fagansvarlig

Professorer

Andersen, Erling - Professor II

Cand.oecon. 1966 - Universitetet i Oslo

Andersen, Svein S. - Professor

Ph.D. 1986 - Stanford University, USA

Mag.art. 1980 - Universitetet i Oslo

Bøhren, Øyvind - Professor

Licentiatgrad i bedriftsøkonomi 1978 - NHH

Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1976 - NHH.

Miljøvernstudium 1974 - NTH

Siviløkonom 1973 - NHH

Christiansen, Vidar - Professor

Doktorgrad 1987 - NHH

Cand.oecon. 1974 - Universitetet i Oslo

Eliassen, Kjell A. - Professor

Cand.polit. 1971 - Universitetet i Bergen

Ericsson, Dag - Professor II

Dr.ekon. 1976 - Gøteborg Universitet

Doktorgrad 1966 - Handelshøyskolen i

Gøteborg

Mastergrad 1963 - Handelshøyskolen i

Gøteborg

Gjems-Onstad, Ole - Professor

Dr.juris 1984 - Universitetet i Oslo

Lic.jur. 1980 - Universitetet i Oslo

Cand.jur. 1979 - Universitetet i Oslo

Gripsrud, Geir - Professor

Cand.oecon. 1971 - Universitetet i Oslo

Grund, Jan - Professor

Cand.oecon. 1972 - Universitetet i Oslo

Hagen, Ole - Professor Emeritus

Cand.jur. 1953 - Universitetet i Oslo

Cand.oecon. 1946 - Universitetet i Oslo

Hersoug, Tor - Professor II

Dr.philos. 1985 - Universitetet i Oslo

Lic.philos. 1980 - Universitetet i Oslo

Cand.oecon. 1971 - Universitetet i Oslo

Høyer, Rolf - Professor

Tekn.dr. 1974 - Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholm (KTH)

Lic.techn. 1973 - NTH

Sivilingeniør 1960 - NTH

Hylland, Aanund - Professor II

Dr.philos. 1980 - Harvard University, USA

Mag.scient. 1974 - Universitetet i Oslo

Isachsen, Arne Jon - Professor

Ph.D. 1975 - Stanford University, USA

M.A. 1973 - Stanford University, USA

Siviløkonom 1969 - NHH

Joynt, Patrick - Professor

Ph.D. 1979 - Brunel University, England

M.Sc. 1963 - University of Wisconsin, USA

Korsvold, Pål E. - Professor

D.B.A. 1970 - Indiana University, USA

M.B.A. 1966 - Indiana University, USA

B.B.A. 1964 - Clarkson College of Technology, USA

Lane, Jan Erik - Professor II

Fil.lic. 1973 - Universitetet i Umeå

M.A. 1972 - Universitetet i Umeå

B.A. 1967 - Universitetet i Umeå

Lange, Even - Professor

Dr.philos. 1987 - Universitetet i Oslo

Cand.philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Lereim, Jon - Professor II

Sivilingeniør 1974 - NTH

Lorange, Peter - Professor

D.B.A. 1972 - Harvard University, USA

M.A. 1968 - Yale University, USA

Siviløkonom 1966 - NHH

Mork, Knut Anton - Professor II

Ph.D. 1977 - Massachusetts Institute of

Technology, USA

Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1974 - NHH

Siviløkonom 1972 - NHH

Moxnes, Paul - Professor

Dr.philos. 1979 - Universitetet i Tromsø

Godkjent psykolog 1975

Cand.psychol. 1970 - Universitetet i Oslo

Ness, Reiar - Professor II

Ph.D. 1984 - Stanford University, USA

M.Sc. 1977 - Stanford University, USA

Siviløkonom 1972 - Handelshøyskolen BI

Nordvik, Helge - Professor

M.Sc. i økonomisk historie 1969 -

The London School of Economics and Political Science

Siviløkonom 1966 - NHH

Noreng, Øystein - Professor

Docteur de recherches politiques 1972 -

L'Université de Paris

Mag.art. 1967 - Universitetet i Oslo

Olaisen, Johan L. - Professor

Ph.D. 1984 - University of California, Berkeley, USA
 Cand.scient. 1985 - Universitetet i Oslo
 Cand.philol. 1979 - Universitetet i Trondheim
 Bibliotekar 1979 - Statens bibliotek- og informasjonshøgskole

Persson, Kurt Göran - Professor

Tekn.lic. 1972 - Tekniska Högskolan i Lund
 Civilingeniør 1967 - Tekniske Högskolan i Lund

Petersen, Trond - Professor II

Ph.D. 1987 - University of Wisconsin, USA
 Cand.oecon. 1980 - Universitetet i Oslo
 Mag.art. sosiologi 1979 - Universitetet i Oslo

Randers, Jørgen - Professor

Ph.D. 1973 - Massachusetts Institute of Technology, USA
 Cand.real 1969 - Universitetet i Oslo

Sirevåg, Torbjørn - Professor

Dr.philos. 1977 - Universitetet i Oslo
 Cand.philol. 1963 - Universitetet i Oslo

Stabell, Charles B. - Professor

Ph.D. 1974 - Massachusetts Institute of Technology, USA
 M.B.A. 1967 - McGill University, Canada
 Sivilingeniør 1965 - Ecole Nationale Supérieure d'Electronique et de Radioélectrique de Grenoble, France

Sti, Arne Dag - Professor *)

Licentiatgrad 1975 - NHH
 Siviløkonom 1969 - NHH

Sørensen, Rune - Professor

Dr.philos. 1986 - Universitetet i Oslo
 Cand.polit. 1982 - Universitetet i Oslo

Vislie, Jon - Professor

Cand.oecon. 1976 - Universitetet i Oslo

Wenstøp, Fred - Professor *)

Ph.D. 1975 - University of California, Berkeley, USA
 Cand.real. 1969 - Universitetet i Oslo

Førsteamanuenser**Austvik, Ole Gunnar - Førsteamanuensis II**

M.P.A. 1989 - Harvard University, USA
 Cand.oecon. 1980 - Universitetet i Oslo

Bråthen, Tore - Førsteamanuensis II

Cand.jur. 1982 - Universitetet i Oslo

Espeli, Harald - Førsteamanuensis

Cand.philol. 1983 - Universitetet i Oslo

Fjeldstad, Øystein - Førsteamanuensis

Ph.D. 1987 - University of Arizona, USA
 Siviløkonom 1981 - NHH

From, Johan - Førsteamanuensis

Cand.polit. 1980 - Universitetet i Bergen

Grønn, Erik - Førsteamanuensis *)

Cand.oecon. 1979 - Universitetet i Oslo

Helgesen, Thorolf - Førsteamanuensis

Ekonomie doktor 1977 - Universitetet i Lund
 Cand.oecon. 1952 - Universitetet i Oslo

Hennestad, Bjørn W. - Førsteamanuensis

Cand.sociol. 1977 - Universitetet i Oslo
 Siviløkonom 1972 - Handelshøgskolen BI

Høvik, Heidtraut von Weltzien**Førsteamanuensis**

Ph.D. 1971 - University of Colorado, USA
 M.A. 1968 - University of Colorado, USA

Jessen, Svein Arne - Førsteamanuensis

Ph.D. 1990 - Brunel University, England
 Cand.real. 1970 - Universitetet i Oslo

von Krogh, Georg - Førsteamanuensis

Ph.D. 1990 - NTH
 M.Sc. 1986 - NTH

Lange, Knut - Førsteamanuensis *)

Sivilingeniør 1959 - NTH

Larsen, Tor J. - Førsteamanuensis

Ph.D. 1988 - University of Minnesota, USA
 M.A. 1975 - University of Lancaster, England
 Siviløkonom 1971 - Handelshøgskolen BI

Løwendahl, Bente R. - Førsteamanuensis

Ph.D. 1992 - Wharton School, University of Pennsylvania, USA
 Siviløkonom 1986 - NHH

Midttun, Atle - Førsteamanuensis

Fil.dr. 1987 - Universitetet i Uppsala
 Mag.art. 1979 - Universitetet i Oslo

Revang, Øivind - Førsteamanuensis

Ekonomie doktor 1985 - Universitetet i Linköping
 Siviløkonom 1976 - Handelshøgskolen BI

Roos, Johan - Førsteamanuensis

Ph.D. 1989 - Handelshögskolan i Stockholm
 M.Sc. 1985 - Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala

Sagmo, Knut - Førsteamanuensis

Ph.D. 1991 - University of Wisconsin, USA
 M.B.A. 1984 - University of Wisconsin, USA
 Siviløkonom 1982 - Handelshøgskolen BI

Selnes, Fred - Førsteamanuensis

Dr.oecon. 1986 - NHH
 M.Sc. 1983 - Northwestern University, USA
 Siviløkonom 1980 - Handelshøgskolen BI

Skagestein, Gerhard - Førsteamanuensis *)

Dr.ing. 1972 - Universität Stuttgart, Tyskland
 Sivilingeniør 1964 - NTH

Skaar, Arvid Aage - Førsteamanuensis

Dr.juris 1991 - Universitetet i Oslo
 Cand.jur. 1976 - Universitetet i Oslo

Sundquist, Åsebrit - Førsteamanuensis

Dr.philos. 1984 - Universitetet i Oslo
 Cand.philol. 1976 - Universitetet i Oslo

Thjømøe, Hans Mathias - Førsteamanuensis

Siviløkonom 1967 - Handelshøgskolen i Århus
 Bedriftsøkonomisk kandidat 1964 - Handelshøgskolen BI

Virum, Helge - Førsteamanuensis

Sivilingeniør 1963 - Heriot-Watt University, Edinburgh

Wesenberg, Peter - Førsteamanuensis II

Ph.D. 1986 - University of Manchester, England
 M.Sc. 1983 - University of Manchester, England

Amanuenser

Berg, Morten Emil - Amanuensis*)
Cand.mag. 1978 - Universitetet i Oslo
Diplomeksamen 1971 - IFM, Oslo
Siviløkonom 1969 - Handelshøyskolen BI

Engh, Øyvind - Amanuensis
Siviløkonom 1988 - Handelshøyskolen BI

Foss, Tron - Amanuensis *)
Cand.real. 1970 - Universitetet i Oslo

Framnes, Runar - Amanuensis
Siviløkonom 1971 - NHH

Fugleberg, Ole - Amanuensis
Cand.real. 1981 - Universitetet i Oslo
Cand.oecon. 1974 - Universitetet i Oslo

Gaspard, Georges D. - Amanuensis *)
Cand.philol. 1973 - Universitetet i Oslo

Groth, Brian - Amanuensis
Cand.philol. 1977 - Universitetet i Oslo

Lundesgaard, Jon - Amanuensis
Cand.oecon. 1972 - Universitetet i Oslo
Bedriftsøkonomisk kandidat 1965 -
Handelshøyskolen BI

Michalsen, Dag E. - Amanuensis *)
M.B.A. 1977 - University of Wisconsin, USA
Siviløkonom 1973 - Handelshøyskolen BI
Ingeniøreksamen 1970 - GTI, Gøteborg

Nilsen, Svein - Amanuensis
Cand.philol. 1973 - Universitetet i Oslo

Nilssen, Tore - Amanuensis
Dr.oecon. 1991 - NHH
NHH høyere avdeling 1987

Schanke, Egil - Amanuensis *)
Cand.philol. 1967 - Universitetet i Oslo

Selmer, Terje W. L. - Amanuensis
Cand.philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Solberg, Carl Arthur - Amanuensis
Licencié ès sciences économiques 1969 -
L'Université de Neuchâtel, Sveits

Sommerstad, Kjell Ulf - Amanuensis
Statsautorisert revisor 1984
Høyere revisorstudium 1982 - NHH
Siviløkonom 1968 - Handelshøyskolen BI

Stranden, Eldrid Aashaug - Amanuensis II
Handelslærerleksamen 1972 - NHH
Siviløkonom 1971 - NHH

Syring, Ingvil - Amanuensis
Cand.philol. 1972 - Universitetet i Oslo

Tangen, Dag - Amanuensis
Cand.polit. 1974 - Universitetet i Oslo

Tellefsen, Jan Terje - Amanuensis
Cand.jur. 1976 - Universitetet i Oslo
Siviløkonom 1972 - NHH

Thøgersen, Øystein - Amanuensis
Høyere avd. studium i samfunnsøkonomi 1990 - NHH
Siviløkonom 1988 - Handelshøyskolen BI

Aakre, Pål - Amanuensis *)
Bedriftsøkonomisk kandidat 1965 -
Handelshøyskolen BI
Studier ved NTH 1959-1960

Studierektorer

Blom, Svein Erik - Studierektor
Cand.merc. 1953 - Handelshøyskolen i
København
Siviløkonom 1951 - Handelshøyskolen i
København

Christensen, Bo Hjort - Studierektor II
Bedriftsøkonom 1977 - Handelshøyskolen BI
Sivilingeniør 1974 - NTH

Enger, Finn - Studierektor II
Master of Mechanical Engineering 1954 - Purdue
University, USA

Evensmo, Jan - Studierektor *)
Siviløkonom 1978 - Handelshøyskolen BI
Cand.real. 1965 - Universitetet i Oslo

Faafeng jr., Sverre - Studierektor *)
Cand.jur. 1974 - Universitetet i Oslo

Gulden, Bror Petter - Studierektor
Statsautorisert revisor 1978
Høyere revisorstudium 1977 - NHH
Siviløkonom 1974 - NHH

Haugen, Per Arnt - Studierektor II
M.A. 1975 - University of Lancaster, England
Siviløkonom 1971 - Handelshøyskolen BI

Johnsen, Paul - Studierektor
Cand.psychol. 1957 - Universitetet i Oslo

Kaltenborn, Otto - Studierektor
Maskiningeniør A 1959 - NTH

Kildal, Tor S. - Studierektor
Statsautorisert revisor 1990
Registrert revisor 1986
Siviløkonom 1968 - Hochschule St. Gallen,
Sveits

Komissar, Gerson, E. - Studierektor
Eksamen fra høyere avdeling 1940 - Trondheim
Handelsgymnasium
Studier i matematikk, Universitetet i Uppsala
Studier i sosiologi, Universitetet i Oslo

Løken, Svein A. - Studierektor
Siviløkonom 1970 - NHH

Naug, Trygve - Studierektor*)
Exam.oecon. 1965 - Universitetet i Oslo
Bedriftsøkonomisk kandidat 1961 -
Handelshøyskolen BI

Onarheim, Göril - Studierektor II
Høyere revisorstudium 1984 - NHH
Siviløkonom 1979 - NHH

Sending, Aage - Studierektor *)
Siviløkonom 1968 - NHH

Ystehede, Fredrik - Studierektor II
Master's Degree, Transportation
Engineering 1962 - University of California, Berkeley,
USA.
Sivilingeniør bygningsavdelingen 1958 - NTH

Ytterhus, Bjarne E. - Studierektor
Cand.oecon. 1969 - Universitetet i Oslo

Forskere

Brønn, Carl - Post Doctoral Fellow

Ph.D. 1990 - Georgia State University, USA

M.Sc. 1982 - Georgia State University, USA

BS, Mechanical Engineering 1974 -

Georgia Institute of Technology, USA

Lai, Linda M. H. - Post Doctoral Fellow

Ph.D. 1991 - NHH

M.Sc. 1988 - NHH

Siviløkonom 1987 - Handelshøyskolen BI

Amdam, Rolv Petter - Forsker

Cand.philol. 1985 - Universitetet i Oslo

Johannessen, Finn Erhard - Forsker

Cand.philol. 1983 - Universitetet i Oslo

Schwencke, Hans Robert - Faglig ansatt med

spesialoppdrag

4. avd. juridicum 1987 - Universitetet i Oslo

Statsautorisert revisor 1980

Høyere revisoreksamen 1979 - NHH

Siviløkonom 1977 - NHH

Thue, Lars - Forsker

Cand.philol. 1977 - Universitetet i Oslo

Nasjonalt fagansvarlige utenom

BIs faglige stab

Cooper, Charles

Cand.philol. 1979 - Universitetet i Oslo

BA 1969 - Occidental College, USA

Johnsen, Arne Stokke

Siviløkonom 1959 - NHH

Kursregister

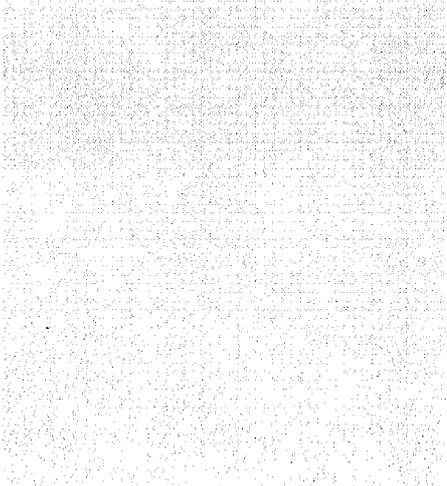
BIs regionale høyskoler 1992-93

Introduksjonskurs i personlig databehandling	67
Repetisjonskurs i matematikk	68
Forkurs i tysk	114
Forkurs i fransk	115
Bedriftsøkonomstudiet - grunnfag	
BØK 9200 Økonomistyring	69
BØK 8950 Investering og finansiering	73
JUR 9205 Juridiske fag - skatteøkonomi	74
MAD 9214 Materialadministrasjon	76
MET 8006 Statistikk og dataanalyse	77
MET 9100 Matematikk for økonomer	79
MRK 8614 Markedsføringsledelse I	80
ORG 8801 Organisasjon og arbeidsledelse	81
SØK 8400 Samfunnsøkonomi	83
Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi	
BØK 8704 Bedriftsøkonomisk analyse	95
INF 8711 Informasjonssystemer	97
MET 8741 Dataanalyse, regresjonsanalyse	98
MRK 8723 Markedsføringsledelse II	99
ORG 8731 Organisasjon og endring	101
Delfag i metode	
BØK 8782 Finansiell styring	107
MET 8750 Beslutningsanalyse m/prosjektarbeid	108
MET 8762 Modellbygging	109
Delfag i språk	
SPÅ 8052 Engelsk skriftlig	116
SPÅ 8053 Engelsk muntlig	116
SPÅ 8812 Tysk skriftlig	118
SPÅ 8813 Tysk muntlig	118
SPÅ 8824 Fransk skriftlig	119
SPÅ 8825 Fransk muntlig	119
Obligatorisk del, 3. studieår	
BØK 2700 Økonomistyring med budsjettmodeller	125
SØK 2710 Makroøkonomisk analyse	127
SØK 2711 Offentlig økonomi	128
MRK 2720 Internasjonal markedsføring og ledelse	130

Studiekurs i personalledelse	134
Delkurs 1 Arbeidspsykologi, kompetanse og organisasjonskultur	136
Delkurs 2 Strategisk personalledelse	137
Delkurs 3 Personalpolitiske metoder og virkemidler	138
Delkurs 4 Strategisk personalledelse i praksis	139
DST 1414 Fagoppgave i personalledelse	140
Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse	141
Delkurs 1 Produktutvikling i finansmarkedene	143
Delkurs 2 Markedsmodellering	144
Delkurs 3 Internasjonal økonomi	145
Delkurs 4 Spill og forhandlinger	146
Studiekurs i økonomistyring, regnskap og skatt	147
DST 1809 Selskapsbeskatning og selskapsplanlegging	150
DST 1810 Norske og internasjonale regnskapsprinsipper	152
DST 1813 Regnskapsorganisasjon og regnskapsystemer	153
DST 1812 Finansregnskap; Foretaksintegrasjon	156
Studiekurs i markedsføring	157
Delkurs 1 Forbrukeratferd	160
Delkurs 2 Markedskommunikasjon	161
Delkurs 3 Markedsanalyser	162
Delkurs 4 Industriell markedsføring	162
Delkurs 5 Serviceledelse og intern markedsføring	163
Delkurs 6 Markedsrett	164
Delkurs 7 Markedsstrategi	165
Studiekurs i prosjektadministrasjon	166
Delkurs 1 Det prosjektadministrative begrepsapparat	168
Delkurs 2 Planlegging av prosjektarbeidet	169
Delkurs 3 Organisering av prosjektarbeidet	170
DST 2502 Styring og ledelse av prosjekter	171
Studiekurs i Det europeiske fellesskap	172
Delkurs 1 Det europeiske fellesskap	174
Delkurs 2 EF og EØS	175
Delkurs 3 Den nye europeiske arkitektur	177
Delkurs 4 Bedriftenes rammevilkår i EF	178

ID1795

Returadresse:
Handelshøyskolen BI
Postboks 580
1301 Sandvika

B

